J. Borges'in desenleriyle

Yürüyen Kelimeler

Eduardo Galeano

Türkçesi: Bülent Kale

Çitlembik
edebiyat

YÜRÜYEN KELİMELER

Eduardo Galeano

J.Borges'in tahta baskıları ile

Türkçesi
Bülent Kale

Çitlembik Yayınları 33

© Çitlembik Yayınları, 2003
© Eduardo Galeano, 1993

Kitabın özgün adı: *Las Palabras Andantes*
Kitabın içindeki tahta baskılar J.Borges tarafından yapılmıştır.

Türkçesi: *Bülent Kale*
Yayına Hazırlayan: *Ceren Şekerciler, Amy Spangler*
Düzelti: *Pınar Öğünç*
Kapak Tasarımı: *Deniz Akkol*
Sayfa Düzeni: *Tarkan Togo*

Baskı ve Cilt: *Berdan Matbaası*

ISBN: 975-6663-35-9

Şeyh Bender Sokak 18/5 Asmalımescit Tünel 80050 İstanbul
Tel: 0 212 292 30 32 / 252 31 63 Fax: 0 212 293 34 66
www.citlembik.com.tr / kitap@citlembik.com.tr

Yakından bakınca, kimse normal değildir.
Caetano Veloso

Bu kitap Helena Villagra'ya adanmıştır.

Yazar, bu kitabın ilk halini okuma sabrını gösteren Pepe Barrientos, Susana Iglesias, Iván Kmaid, Mariana Mactas, Eric Nepomuceno, Mercedes Ramírez ve Chola Ricceto'ya önerileri için teşekkür eder.

içindekiler

Bu Kitap Üzerine Pencere	9
Yedi Mucizenin Hikâyesi	11
Kelime Üzerine Pencere (I)	17
Başmelek ile Adalet Dağıtan Kadının Günahkârlar Sarayındaki Hikâyesi	19
Kelime Üzerine Pencere (II)	29
Kelime Üzerine Pencere (III)	30
Karılarını Yeme Alışkanlığı Olan Kertenkelenin Hikâyesi	31
Zaman Üzerine Pencere	40
Muştucular Üzerine Pencere	41
Çöl Haydudu İle Dönek Ozanın Ölümcül Karşılaşmasının Hikâyesi	44
Varlıklar ve Uğraşları Üzerine Pencere	51
Havari Aziz Pedro'nun Amerika Topraklarındaki Hikâyesi	53
Duvarlar Üzerine Pencere	60
Latın Amerika'nın Üçüncü Sayfa Başlıkları Üzerine Pencere	61
Pembe Diziler Üzerine Pencere	62
Annesinin Sevgisinden ve Diğer Tehlikelerden Kendisini Kurtaran Çocuğun Hikâyesi	63
Görünmez Diktatörlükler Üzerine Pencere	69
Sineklerin Mucizesinin Hikâyesi	70
Kelime Üzerine Pencere (IV)	77
Başmelek'in Dönüşünün Hikâyesi	79
Yasaklar Üzerine Pencere	84
Mısır Evinin Hikâyesi	86
Döngüler Üzerine Pencere	89
Papağanın Dirilişinin Hikâyesi	91
Bellek Üzerine Pencere (I)	94
Gölgenin Hikâyesi	95
Görünmez Yüz Üzerine Pencere	99
Geçmiş Krallık Üzerine Pencere	100

Geçmiş Zamanın Hikâyesi 102
Bellek Üzerine Pencere (II) 104
Varış Üzerine Pencere 106
Yola Çıkış Üzerine Pencere 107
Sorular Üzerine Pencere 108
Faytoncunun Hikâyesi 109
Veda Üzerine Pencere 116
Alacaklılarından Kaçan Kunduracının Hikâyesi 118
Deniz Üzerine Pencere 125
Güney Denizinin Cümbüşçü Büyücülerinin Hikâyesi 128
Başarılı Adam Üzerine Pencere 133
Davetsiz Misafirin Hikâyesi 135
Deniz Tanrıçası Üzerine Pencere 145
Beden Üzerine Pencere 146
Doğurmak İsteyen Adamın Hikâyesi 148
Doğum Üzerine Pencere 155
Süper Yeteneklinin, Kahramanlıklarının ve Şaşırtıcı Kaderinin Hikâyesi 157
Korku Üzerine Pencere 162
Çıkarılan Hazinenin ve Lanetinin Nasıl Gerçekleştiğinin Hikâyesi 165
Miras Üzerine Pencere 178
Fakirlikten Kurtuluşun Hikâyesi 181
Maskeler Üzerine Pencere 190
Kaçış Sanatının Hikâyesi 193
Şans Üzerine Pencere 202
Bay Ölüm, Üzgün Kız ve Akbabanın Hikâyesi 206
Ayna Üzerine Pencere 213
Ölüm Üzerine Pencere (I) 214
Ölüm Üzerine Pencere (II) 215
Kaplan Olan Sığır Çobanının Hikâyesi 217
Hatalar Üzerine Pencere 225
Bir Bacağını Kaybeden Kuşun Hikâyesi 228
Kelime Üzerine Pencere (V) 230
Bu Dünyadaki Bir Köpeğin Hayatının İlahi Açıklamasının Hikâyesi 233
Sanat Üzerine Pencere (I) 237

Sanat Üzerine Pencere (II) 238
Kelime Üzerine Pencere (VI) 239
Şeytanın Zıpkınsız ve Oltasız Tuzağa Düşürdüğü Yunusun Hikâyesi 240
Evrensel Tarih Üzerine Pencere 246
Kelime Üzerine Pencere (VII) 247
Bir Yıldıza Aşık Olan ve Onun Tarafından Terk edilen Gökyüzünün Yukarılarındaki Adamın Hikâyesi 250
Kadın Üzerine Pencere (I) 256
Kadın Üzerine Pencere (II) 257
Kadın Üzerine Pencere (III) 258
Müzik Üzerine Pencere (I) 260
Müzik Üzerine Pencere (II) 261
Ay İnsanlarının Hikâyesi 262
Kelime Üzerine Pencere (VIII) 270
Kahvede Bir Günün Hikâyesi 273
Bellek Üzerine Pencere (III) 282
Avcının Hikâyesi 285
Kent Üzerine Pencere (I) 294
İsa'nın İkinci Ziyaretinin Hikâyesi 297
Ceza Üzerine Pencere 302
Kahvede Başka Günün Hikâyesi 304
Kent Üzerine Pencere (II) 307
Ötekinin Hikâyesi 309
Ense Üzerine Pencere 311
Yüz Üzerine Pencere 312
Nehrin İçinde ve Gecenin Üstünde Yolculuk Eden Gezgin Kızın Hikâyesi 314
Ütopya Üzerine Pencere 318
Bellek Üzerine Pencere (IV) 319
Bellek Üzerine Pencere (V) 320

BU KİTAP ÜZERİNE PENCERE

Yamalı bir masa, sürekli hareket eden kurşundan ya da ahşaptan bir dolu yıpranmış baskı harfi, belki de Gutenberg'ten kalma bir matbaa: burası José Francisco Borges'in Brezilya'nın kuzeydoğusunun derinliklerine düşen, Bezerros Köyü'ndeki atölyesi.

Hava mürekkep kokuyor, ahşap kokuyor. Yeni bitirilmiş ıslak çizimler tellere asılmış kururken, yüksek öbekler halindeki ahşap plakalar sıranın kendilerine gelmesini bekliyor. Ahşaba işlenmiş yüzüyle Borges tek kelime etmeden bana bakıyor.

Televizyon çağının ortasında, Borges hâlâ eski *cordel* geleneğini sürdüren bir sanatçı. Küçük kitapçıklarda efsaneler ve yaşanmış olayları anlatıyor. Dizeleri o yazıyor, çizimleri yapıyor, basıyor, sonra bunları omzuna atıp pazarlarda satıyor, köy köy dolaşıp insanların ve hayaletlerin kahramanlıklarını tekrar tekrar anlatıyor.

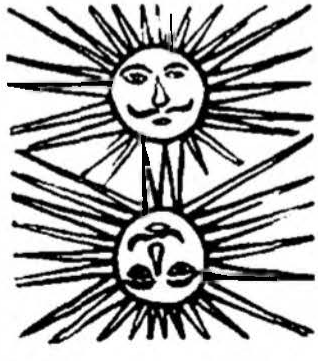
Ben Borges'in atölyesine birlikte çalışmayı önermek için geldim. Projemi açıkladım: onun çizimleri, gravür sanatı ve benim kelimelerım. O susuyor, ben konuştukça konuşuyorum, durmaksızın açıklıyorum. Tek kelime etmiyor.

Bu böyle sürüp gidiyor. Neden sonra birden farkına varıyorum: Benim kelimelerimin müziği yok. Kırık bir flütü üfleyip duruyorum. Daha doğmamış olan açıklanamaz, anlaşılmaz; hissedilir, hareket ettikçe el yordamıyla tanınır. O zaman açıklamayı bırakıyorum ve anlatıyorum. Ona hikâyelerini yazmak istediğim gulyabanileri, soytarıları anlatıyorum; uyurgezer gezintilerimde biriktirdiğim ya da uyanık gördüğüm rüyalarda duyduğum seslerden, çıldırtan gerçeklerden, gerçekleşmiş çılgınlıklardan bahsediyorum.

Ona hikâyeler anlatıyorum; bu kitap doğuyor.

YEDİ MUCİZENİN HİKÂYESİ

Todos los Santos Körfezi'yle Amazon Nehri'nin ağzı arasında bir daha ne böyle zor bir kadın görüldü, ne de böylesine büyücü bir erkek.

Marla'nın gönlünü kazanmak için, José yedi mucize gerçekleştirdi.

Marla'nın babası:

-Açlıktan ölüyor, dedi.

O zaman José havaya hiçbir elin işlemediği dantelli bir örtü serdi ve emretti:

-Kurul, masa.

Ve hiçbir şeyin üstünde dalgalanan örtünün üzerine, hâlâ dumanı tüten pek çok tabağın hiç kimse tarafından sunulduğu büyük bir sofra kuruldu. Bütün damaklarda güzel bir tat kaldı.

Ama María tek bir pirinç tanesi bile yemedi.

Köyün sahibi, toprağın ve halkın efendisi:

-Fukaranın önde gideni, dedi.

O zaman José hiçbir yerden sıçrayarak gelen keçisini çağırdı ve ona emretti:

-Sıç, keçi.

Ve keçi altın sıçtı. Herkesin avcu kadar altın oldu.

Ama María bu ışıltıya sırtını döndü.

María'nın balıkçı olan nişanlısı:

-Balıktan hiç anlamıyor, dedi.

O zaman José deniz kıyısına inip üfledi. Kendisinin olmayan ciğerlerle üfledi ve emretti:

-Kuru, deniz.

Ve deniz, geride bıraktığı balıklarla kumu gümüşe boyayarak kurudu, gitti. Herkesin sepeti balıklarla dolup taştı.

Ama María yalnızca burnunu tıkadı.

Maria'nın ateşten bir hayalet olan ölü kocası:
-Onu kömüre çevireceğim, dedi
Ve alevler dört bir yandan José'ye saldırdı.
O zaman José kendisinin olmayan bir sesle emretti:
-Serinlet, ateş.
Ve ateşin ortasında banyo yaptı. Herkesin gözleri yerinden fırladı.
Ama María gözlerini kapadı.

Köyün papazı:
-Tam cehennemlik, dedi.
Ve José'nin şeytanın ortağı olduğu ve büyücülük yaptığı için günahkâr olduğunu açıkladı.
O zaman José papazı boğazından yakaladı ve emretti:
-Sıkıl, kol.
Ve José'nin artık kendisinin olmayan kolları, papazı evrenin yakıcı uçurumlarına götürdü. Herkesin ağzı açık kaldı.
Ama María korkudan bir çığlık attı. Ve o upuzun kol, ateşte kızarmış papazı bir saniyede geri getirdi.

Polis:
-Tam hapislik, dedi.
Elinde sopasıyla José'nin başına dikildi.

O zaman José emretti:

-Vur, sopa.

Ve polisin sopası polise vurdu, kendi silahı tarafından kovalanan polis koşarak kaçtı ve gözden kayboldu. Herkes güldü. María da.

Ve María, José'ye bir kişniş yaprağı ve bir beyaz gül sundu.

Yargıç:
-Tam idamlık, dedi.

Ve José kanunlara saygısızlıktan, babanın kızı, ölünün dul karısı üzerindeki mülkiyet haklarına tecavüzden, sisteme karşı gelmekten, polise mukavemetten ve bir din adamını öldürmeye teşebbüsten mahkûm edildi.

Ve cellat elleri ve ayakları bağlı José'nin boynu üzerinde baltasını kaldırdı.

O zaman José emretti:

-Dayan, boyun.

Ve balta vurdu ve boyun baltayı paramparça etti.

Ve herkes bayram etti. Herkes insan adaletinin aşağılanışını ve ilahi adaletin yıkılışını kutladı.

Ve María, José'ye bir parça peynir ve bir kırmızı gül sundu.

Ve José'nin, yoksul galibin, aşk mağlubu galibin, dizleri titredi.

KELİME ÜZERİNE PENCERE (I)

Hikâye anlatıcıları, hikâye şarkıcıları yalnızca kar yağarken anlatabilirler hikâyelerini. Gelenek böyle emrediyor. Amerika'nın kuzeyindeki yerliler hikâyelerin bu yönüne çok dikkat ediyorlar. Diyorlar ki; hikâyeler anlatılırken, bitkiler büyümeyi bırakır ve kuşlar yavrularını beslemeyi unuturlar.

BAŞMELEK İLE ADALET DAĞITAN KADININ GÜNAHKÂRLAR SARAYI'NDAKİ HİKÂYESİ

Sayın yazar,

Bu mektubu size olan hayranlığımdan değil, yalnızca sizin kıt hayal gücünüzün ve cılız yaratıcılığınızın bende uyandırdığı acıma duygusuyla yazıyorum. Hiçbir şaşırtıcılığı olmayacak kadar gerçeğe benzeyen yazılarınızda, okur asla daha önce okumadığı bir şey bulmuyor.

Bu mektup size, insanların gözlerine doğal olarak pek görünmeyen yeteneklerinizi parlatma şansı sunuyor, tabii ki gerçekten bir yerlerde bu tür gizli yetenekleriniz varsa. Size şu anda sunmakta olduğum malzemeden iyi bir hikâye oluşturmak için gerçekten bir dahi olmaya gerek olmadığını söylersem, lütfen bana inanın. Şimdi soracaksınız: O halde neden bir başkası değil de ben? İlk neden, birisinin bana adresinizi vermiş olması. İkinci nedense, gerçekten değerli olan bütün yazarların postacıların pek uğramadığı toprağın yedi kat dibinde istirahat etmeleri.

Mekânı betimleyerek başlayalım: Comayagua Genelevi bir tepeciğin üstünde, yıldızlara kadar yükselen beyaz bir kuledeydi. Aşağıda kilise vardı. Şehir halkının tamamı ayinlere katılmak için kiliseye giderken, bunların yarısı geneleve de gidiyordu. Comayagua kaderini işte böyle dengeliyordu.

Belki işinize yarar diye, bir şekilde dönemin bir seyyahı tarafından yazıya geçilmiş, namuslu hanımefendilerin düşüncelerini de aktarıyorum size: *"Burada ahlâksızlık, bağımsızlık geldiği zaman ikili, samimi dansla başladı. İspanyollar zamanında uzaktan, dokunmadan dans edilirdi; Fransız minüesi ya da Aragon jotası gibi..."*

Genelev Don Idilio Gallo'ya aitti. Kadınlar bir an bile dinlenmeden gece gündüz çalışıyorlardı. Don Idilio, kadınların gençlik pınarlarını son damlasına kadar sömürüyordu. Artık hiç suları kalmadığında da sokağa bırakıyordu. Sizin ahlak üzerine vaazlara olan aşikâr düşkünlüğünüzü de hesaba katarak bu bölümü fazla uzatmamanızı rica ediyorum; lütfen Calamity Jane'in bir an önce sahnede yerini almasına izin verin. Sonuç olarak daha iyi şartlarda da yaşayabilecek olmalarına rağmen, aslında Don Idilio Gallo'nun kızları o kadar da kötü durumda değildi; hele o şehrin dipsiz kuyularında vıraklayıp duran diğer kurbağalarla karşılaştırılınca.

Calamity Jane çok bitkindi geldiğinde, atı Şeytan'ın sırtına yığılıp kalmıştı. Uzak Batı'dan geliyordu, Apaçi davullarının sesi hâlâ kulaklarındaydı. Elmas yüzüğünün kayalık kanyonlardaki yansı-

malarının rehberliğinde üç ülkenin dağlarını aşıp gelmişti. Calamity'nin daha ilk gece kaybolan bu elmas yüzüğü vardı, bir de anaç yüreğiyle, her zaman tetikte olan öldürmeye mecbur elleri, hiç çözülmeyen kurdelesi ve işaretli iskambil kartlarından gelen büyük bir de namı.

Kızlar, Don Idilio'dan habersiz ona kalacak yer verdiler. Bir hafta uyudu. Uyanınca onunla yüz yüze geldi:

-Şapkanız, dedi.

Hiç de centilmen olmayan Don Idilio, Stetson şapkasını çıkaracağı yerde kaşlarına kadar çekti. Calamity, Colt tabancasını kılıfından çekti ve tek kurşunda uçurdu şapkayı.

Ateş ederek şapkayı havada tuttu, şapka yere indiğinde artık eleğe dönmüştü, Don Idilio Gallo'nun ağzından bir inilti döküldü ve Calamity silahının namlusundan tüten dumanı üfledi:

-Bu yüzden kalmadım Rapid City'de, dedi, o boktan şehirde çok adam öldürüyorlar.

Colt, Stetson; markalardan bahsetmek size yapay mı geldi? Bu beni hiç şaşırtmadı, ama profesyonel bir yazarın, gerçekçi bir yazıda, her şeyin aslında hiçbir şey gibi görünen ayrıntılarda olduğunu bilmesi gerekir. Bu arada sizden şunu aklınızda tutmanızı isteyeceğim; Calamity bir de uzun namlulu bir Springfield kullanırdı, bazı cahillerin söylediği gibi Winchester değil.

Devam edelim. Poker oynadılar, şişelerdeki Jamaika romları azalırken

ortaya sürülen paralar artıyordu, ta ki Don Idilio genelevini ve her şeyini kaybedene dek. O zaman bu acımasız, hükümran adam hiçbir şey iddia etmedi. Gözünü bile kırpmadan, depremlerde oturup evlerinin başlarının üstüne çökmesini bekleyen Gallo sülalesine özgü kaderciliğiyle, bu yıkımı kabul etti. Calamity ona Buffalo Bill'in sirki için bir tavsiye mektubu verdi. Don Idilio, cebinde başka hiçbir şey olmaksızın, Paris'e gitmek için gemiye bindi. Orada başına tüyler taktı, kızılderili reisi kılığına girdi, fotoğraflar için profilden pozlar verdı ve zatürreden öldü.

Önceden hastaneler gibi soğuk, karakollar gibi boğucu olan genelev, kuşlarla, gitarlarla, çiçekler ve renklerle doldu. Bacaklar yalnızca gün batımından itibaren, geceleri açılıyordu. Gündüzleri, akşam duası için çalan ilk çana kadar açılansa kulaklardı. Aslında bu fikir, tecrübelerden doğmuştu. Kızlar çırılçıplak kalan bütün erkeklerin aslında korunmaya muhtaç birer zavallıyı gizlediklerini öğrenmişlerdi. Bu itiraf seansları o kadar başarılı oldu ki, genelev düşman şehir Tegucigalpa'dan ve dört bir yandan gelen kalabalıklarla dolup taştı. Tepenin yamaçlarında, şüphelerini, sırlarını, saklı korkularını, düşlerini ve karabasanlarını anlatmak için sıra bekleyen erkeklerin uzun kuyrukları görülüyordu.

Kilise rakip bile olamazdı. Rahipler, bildiğiniz gibi, yalnızca günahların itirafını kabul ederler; insanların itiraf etmeye en az ihtiyaç duyduğu şeyi.

Bu arada Calamity bazı resmi işleri halletmek için Bay Başkan'la görüşüyordu. Her zaman pantolon giyen Calamity, bu kez etek giymişti. Eteğinin altında, jartiyer lastiğinde bir Collins bıçak, korsesinde para taşıyordu:

-Zarfta olsaydı keşke, dedi Bay Başkan sıkılarak, Calamity ona bir avuç sıcak parayı açıktan uzatınca. Aynı gün bir kararname, kâr amacı gütmeyen bir kooperatif olarak çalışması nedeniyle genelevin vergilerini hafifletiverdi ve ülke topraklarında yeni pezevenklik ofislerinin kurulmasını yasakladı.

O bolluk ve refah senesinde geldi Başmelek. Geleneğe göre, oruç cumalarında Günahkârlar Sarayı'nın kapıları kapanırdı. Yine geleneğe göre, Nazarinli İsa rahibelerin omuzlarında Calvaro Sokağı'nı geçerken ve artık Haç Yolu dualarının ve İsa'nın çektiği acıları anlatan ilahilerin son yankıları duyulduğunda, gecenin ağzından dört nala başsız bir süvari çıkardı. At havaya tüyler ürpertici kişnemeler fırlatarak genelevin kapılarını tekmeler, kapıları paramparça ettikten sonra, arkasında kükürt rengi toz bulutları ve girdaplı fırtınalar bırakarak uzaklaşırdı. O zaman, yine geleneğe göre, sürüden ayrılan bu aşı koyunlardan biri pişman olur, dürüst bir hayat sürmek için ağlayarak bu şehvetli yaşantıyı bırakırdı.

O cuma, her zaman olduğu gibi öfkeden köpürmüş olan başsız süvari, dört nala geldi, ama bu sefer kapıları sonuna kadar açık buldu. Siyah at genelevi geçti ve uzaklaşarak gözden kaybolurken, süvari yere yuvarlandı, önce bir Tiffany lambaya çarptı, ardından duvara çakılıp yere yığıldı. Kadının kollarında uyandı:

-Bakın senyora, diye itiraz etti.

-Senyorita, diye düzeltti Calamity Jane.

Süvari bir Başmelek'ti, Tanrı'nın hovarda kadınları korkutmak için başı vurulmuş şeytan kılığına soktuğu, kırmızı burunlu, çocuk sesli, yaşı ilerlemiş bir cüceydi.

Bütün gece şimşekler çaktı, yağmur yağdı ve gün daha önce hiç görülmemiş bir aydınlıkla doğdu. Sabah Başmelek'i, kıçını pansuman etmek için yeşil kavun sütüyle dolu bir tekneye sokmuşken yakaladı. Onu gökyüzünden aşağı saldıkları sicim koptuğunda zavallının kıçı çok acımıştı. Hemen yanında Calamity, ağzını açmış onun is-

tediğini yapmasına izin veriyordu. Başmelek onun küstahça küfürlerden kirlenmiş dilini, tarçın ve balla temizliyordu.

Lütfen, sizden rica ediyorum, bu hikâye gerçekten olmuş mu, diye sorup kalbimi kırmayın. Ben sunuyorum, gerçekleştirecek olan sizsiniz. Sizden Başmelek'in geldiği gece yağan yağmuru betimlemenizi istemiyorum. Sizden beni ıslatmanızı istiyorum. Karar verin, sayın yazar, en azından bir kere aromanın günlüğünü tutan kişi olmayı bırakın ve o kokuyu veren çiçek olun. Yaşanılanı yazmak çok da zevkli değildir ayrıca. Meydan okuyan yazdığını yaşamaktır, ki bu yaşta bunu öğrenmiş olmanız lazım.

Devam ediyorum. Herhangi bir resimli din kitabından öğrenebileceğiniz gibi, meleklerin cinsiyeti yoktur, ama mideleri vardır. Eğer Adem, herhangi bir elmaya yenilip teslim olduysa, Başmelek neden yenilmeyecekti? Genelev ona kendi bahçesinin zevklerini sundu: mangonun altın rengi etini, marakuyanın baş döndüren esintisini, ananasın tazeliğini, guanabana ve amerikan armudunun yumuşaklığını.

Yine herkesin bildiği gibi meleklerin de ruhu vardır ve ruhun itirafa ihtiyacı vardır; günah işlemese bile. Calamity Uzak Batı'ya lanet ediyordu, Başmelek cennetten yakınıyordu. Gündüzleri çikolata eşlik ediyordu onlara, geceleri rom. Calamity, eğer Wyoming ve cehennemin sahibi olsaydım, Wyoming'i kiraya verir cehennemde yaşardım, diyordu. Başmelek ise, bütün sonsuzluğu cennette Tanrı'ya hizmet ederek geçirdiğini söylüyordu, hem de en ağır işlerde çalışarak, ama o nankör, bu hizmetinin karşılığını, onu orospuları ve sarhoşları kurtarması için dünyaya

göndererek ödüyordu. Biri General Custer ve Şerif Wild Bill Hickok'un tehlikeli sırlarını anlatıyordu, diğeri Zati âlilerinin icraatları hakkında içini boşaltıyordu. İşte böyle laflayarak aslında bütün hayatları boyunca yalnız olduklarını ve bunu bilmediklerini keşfettiler.

Bazı akşam üstleri Calamity, Başmelek'i bir bebek arabasına koyup sokaklarda gezdiriyordu. Çok havalı yürüyorlardı, kıskançlıkları ve garezleri tınmayarak. Onları antiemperyalistlerin, ateistlerin, erdemin ve iyi şeylerin avukatlarının kötü sözleri takip ediyordu, diğer taraftan hiçbir şeyden geri kalmayan kuşkucular dirsekleriyle birbirlerini dürtüp fısıldaşıyorlardı: Nasıl oluyor da bu Calamity Jane tek kelime bile İngilizce bilmiyor? Nasıl bir melek ola ki bu; ne kanatları var, ne ateşten kılıcı, ne de tek bir kelime Latince biliyor? Neden bu ikisi sadece buranın aksanıyla konuşuyorlar?

Bütün bunlar gerçekten oldu mu, bilmiyorum; yalnızca şunu biliyorum: Olmaya değerdi.

Anlatacak fazla bir şey kalmadı. Zaman bütün izleri sildi. Başmelek'in hayatının en güzel günlerini yaşadığını hayal edebilirsiniz. Hayat selamete ermekten çok daha eğlenceliydi, ama bununla beraber, Calamity'nin uzun vadede bu hayattan usanacağı da tahmin edilebilir. Bütün duvarları sürekli onu gösteren aynalarla süslü o sarayın ona yaşadığı yıllardan saklanmak için bir sığınak olamayacağı kesin gibi. Genelevin tümüyle neşe içinde olduğu, Ulusal Senfoni Orkestrası'nın gün ağarıncaya dek çaldığı bir gece canlandırın gözünüzde; Calamity'nin, kırmızı tüllerin altında çırılçıplak göbek attığını, herkesin kahkahalarla gülerek onu kutladığını, onun gözyaşlarını zor tuttuğunu... ve ertesi gün çekip gittiğini. Vedalaşmadan, kimseye görünmeden gittiğini. Atı Şeytan'ın binmesine yardımcı olmak için diz çöktüğünü. Geldiği yere, kuzeye dönmediğini; güneye, kaderine olan yolculuğuna devam ettiğini. Birileri, iki ışık arasında, nal seslerini ve ıslığı duymuş olmalı. Islığı o çalıyordu. Kendisine eşlik etsin diye mi? Cesaret toplamak için mi? Siz seçin.

Ya Başmelek? Calamity onu koynunda mı götürdü? Gökyüzüne mi döndü ya da dönmeye yeltendi mi? Yoksa, sonunda bir erkek, yeni bir

İdilio Gallo olup çıktı mı? Hiç zahmet edip sormayın, kimse bu soruların yanıtlarını bilemeyecek. Ne Comayagua'da, ne de bu gezegenin bir başka yerinde... Üzgünüm sayın yazar, *homo scribere*, burayı uydurmaktan başka çareniz yok.

Saygılarımla,
(imzasız)

KELİME ÜZERİNE PENCERE (II)

Haiti'de gündüzleri hikâye anlatılmaz. Gündüz hikâye anlatan, her türlü uğursuzluğu hak eder: Dağlar kafasına koca bir taş fırlatır, annesi ancak dört ayak üzerinde yürüyebilir.

Gece, kutsal olanı çeker çıkarır ve hikâye anlatmayı bilenler aynı zamanda bilirler ki, buldukları ismin yegâne halidir o isim.

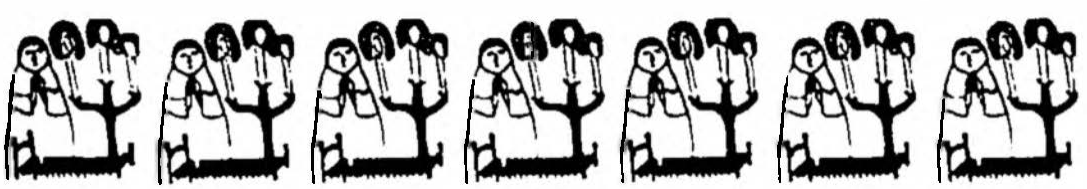
KELİME ÜZERİNE PENCERE (III)

Guaranî dilinde ñe'ẽ aynı zamanda hem "kelime" hem de "ruh" anlamına geliyor.

Guaranî yerlileri, yalan söz söyleyenlerin ya da boş konuşanların ruhlarına ihanet ettiklerine inanırlar.

KARILARINI YEME ALIŞKANLIĞI OLAN KERTENKELENİN HİKÂYESİ

Nehrin kıyısında, uzun otların arasında bir kadın kitap okuyordu. Bir varmış, bir yokmuş, diye anlatıyor kitap, uçsuz bucaksız toprakların sahibi bir derebeyi varmış. Her şey ona aitmiş: Lucaramanca Köyü, köyün öte yanı ve bu yanı, evcil hayvanlar ve vahşi olanlar, munis insanlar ve isyankârlar, ekili alanlar ve ekilmeyenler, kuru olanlar ve olmayanlar, belleği olanlar ve unutanlar.

Ancak bu her şeyin sahibinin bir mirasçısı yokmuş. Karısı gece gündüz binlerce dua okur, bir çocuk için yalvarır ve her gece bin tane mum yakarmış.

Tanrı, kendisinden vermek istemediği bir şeyi isteyip duran bu can sıkıcı kadının ricalarından usanmış. Sonunda onu daha fazla dinlememek için ya da tanrısal bir merhametle bir mucize gerçekleştirmiş. Ve ocağın mutluluğu gelmiş.

Çocuk insan yüzlüymüş, ama bedeni kertenkele bedeniymiş.

Zamanla çocuk konuşmuş, ama kamının üstünde sürünerek yürüyormuş.

Ayagucha'nın en iyi öğretmenleri ona okuma öğretmişler, ama kısacık pençeleriyle yazı yazamamış.

On sekiz yaşına geldiğinde bir kadın istemiş.

Zenginler zengini babası ona bir kız bulmuş ve papazın evinde şatafatlı bir düğün yapmış.

İlk gece kertenkele karısının üzerine atlamış ve kadını yiyip bitirmiş. Güneşin ilk ışıkları odaya vurduğunda, gerdek yatağında kemiklerle çevrili dul bir adamdan başkası yokmuş.

Ve sonra kertenkele bir başka kadın istemiş. Yeni bir düğün yapılmış ve yeni bir yemek. Obur bir tane daha istemiş ve yine aynı son.

Kızlar hiç eksik olmazmış. Fakir evlerde her zaman fazladan bir kız bulunurmuş.

Nehrin suları karnını okşarken, Dulcidio siesta yapıyor.
Tek gözünü açınca kadını görüyor. Kadın kitap okuyor. Hayatında hiç gözlüklü bir kadın görmemiş.
Dulcidio uzun burnunu kaldırıyor:
-Ne okuyorsun?
-Efsaneler.
-Efsaneler mi?
-Eski sesler.
-Ne işe yararlar?
Kadın omuz silkiyor:
-Eşlik ederler, diyor.

Bu kadın ne dağlılara benziyor, ne ormanlılara, ne de kıyıda yaşayanlara.

-Ben de okuma bilirim, diyor Dulcidio.

Kadın kitabını kapatıyor ve yüzünü çeviriyor.

Dulcidio tam kim olduğunu, nereden geldiğini soracakken kadın ortadan kayboluyor.

Ertesi Pazar, Dulcidio siestadan uyandığında, kadın yine orada. Kitabı yok, ama gözlükleri var.

Rengarenk etekliğinin altında gizlediği ayaklarıyla kumlara oturmuş, gerçekten orada. Sanki hep oradaydı. Güneşin altında pinekleyip duran davetsiz misafire bakıyor.

Dulcidio işleri yoluna koyuyor. Pençelerinden birini uzatıyor ve onu mavi dağların ufuklarının üzerinde bir gezintiye çıkarıyor.

-Gözlerin gördüğü, ayakların vardığı yere kadar. Her şeyin sahibi benim.

Kadın bu bitimsiz krallığa göz bile atmıyor ve susuyor. Çok sessiz bir sessizlik oluyor.

Vâris ısrar ediyor. Koyunlar ve yerliler onun emrindedir. Bütün bu fersah fersah toprağın, havanın ve suyun sahibi odur, az önce senin üzerinde oturduğun kum tanelerinin bile...

-Ama sana izin veriyorum tabii, diye ekliyor.

Kadın, yağmurun sesini dinleyen biri gibi uzun siyah saç örgülerini dans ettiriyor ve diğeri, iyice kertenkele olan, çok zengin ama alçakgönüllü olduğunu anlatıyor. Anlayışlı ve çalışkandır, ama her şeyden önce, kendi yuvasını kurmak isteyen bir erkektir, ama kör olası kader onun dul kalmasını ister.

Kadın başını öne eğerek bu esrar üzerine düşünür.

Dulcidio önce tereddüt eder, sonra fısıldar:

-Bana bir iyilik yapar mısın?

Hafifçe yana dönerek sırtını gösterir:

-Sırtımı kaşı, diye yalvarır, benim elim yetişmiyor.

Kadın elini uzatır, iyice çelikleşmiş kabuğu okşayıp över:

-İpek gibi.

Dulcidio titrer, gözlerini kapatır, ağzını açar, kuyruğunu kaldırır ve asla hissetmediğini hisseder.

Ama başını çevirdiğinde kadını yerinde bulamaz.

Tüm hızıyla, uzun otların arasında sürünerek onu arar: önünde, arkasında, dört bir yanda. İz yoktur.

Ertesi pazar kız nehrin kıyısına gelmez. Ertesi Pazar da. Ne de daha ertesi pazar.

Onu bir kez gördükten sonra, daha başka bir şey görmez. Uykucuların uykucusu uyku uyumaz, pisboğazlar pisboğazı yemek yemez. Dulcidio'nun yatak odası ölmüş kadınlarının himayesinde dinlendiği mutlu tapınak değildir artık. Duvarlar yukarıdan aşağı, limon çiçeklerinden çelenklerin içinde, kalp biçimindeki çerçevelere yerleştirilmiş eski karılarının fotoğraflarıyla kaplıdır. Ama Dulcidio, yalnızlığa mahkûm, örtülerin altına gizlenmiş, melankoli içinde uzanır. Uzaklardan doktorlar ve şifacılar gelir, ama hiçbiri ateşinin yükselmesi ve bu kötü gidişat karşısında bir şey yapamaz.

Dulcidio gece gündüz inleyerek acı çeker, yoldan geçen bir Türk'ten aldığı pilli radyosunu kulağına dayayarak, modası geçmiş şarkılar dinler. Anne babası, umutsuzca, çocuklarının sararıp soluşunu seyreder. Artık eskiden istediği gibi:

-Açım, diyerek kadın istemez.

Artık:

-Ben bir aşk dilencisiyim, diye yakarır ve kırık bir sesle, dizelere olan telaşlı bir heyecanla, ruhunu ve huzurunu çalan kadın için acılı ağıtlar mırıldanır.

Bütün hizmetçiler kadını aramaya çıkarlar. Takipçiler yeri ve göğü karış karış ararlar, ama buharlaşıp giden kadının adını bile öğrenemezler. Kimse o yörede daha önce gözlüklü bir kadın görmemiştir, ne de daha uzaklarda.

38

Bir pazar günü öğleden sonra Dulcidio'nun içine doğar. Acılar içinde yerinden doğrulur, güç bela nehrin kıyısına kadar sürünür.

Kadın oradadır.

Dulcidio gözyaşları içinde, bu kibirli kız irisine aşkını ilan eder. Onun ağzının balından yoksun olmanın susuzluktan beter olduğunu itiraf eder, beni unutmanı hak edecek ne yaptım diye yakınır, beni deliye çeviren güvercinim, der, güzellikler ve şirinlikler yumağım.

Ve düğün günü gelir çatar. Herkes mutludur, köyde uzun zamandır tek bir düğün olmamıştır, çünkü orada tek evlenen Dulcidio'dur. Ve papaz özel bir müşteri olduğu için ona indirim yapar. Bando yeni evlilerin etrafında döner, arp ve kemanlar büyük bir zevkle ses verirler. Sonsuz aşk ve mutlu çift için kadehler kaldırılır, çelenklerin altından şarap nehirleri akar.

Dulcidio yeni bir deri geçirir üzerine; sırt kısmı kızılımsı, kuyruğu mavi yeşil.

Ve sonunda ikisi baş başa kaldıklarında, gerçeğin vakti gelir. Dulcidio ona aşkını sunar:

-Sana kalbimi veriyorum, ölüm bizi ayırana kadar.

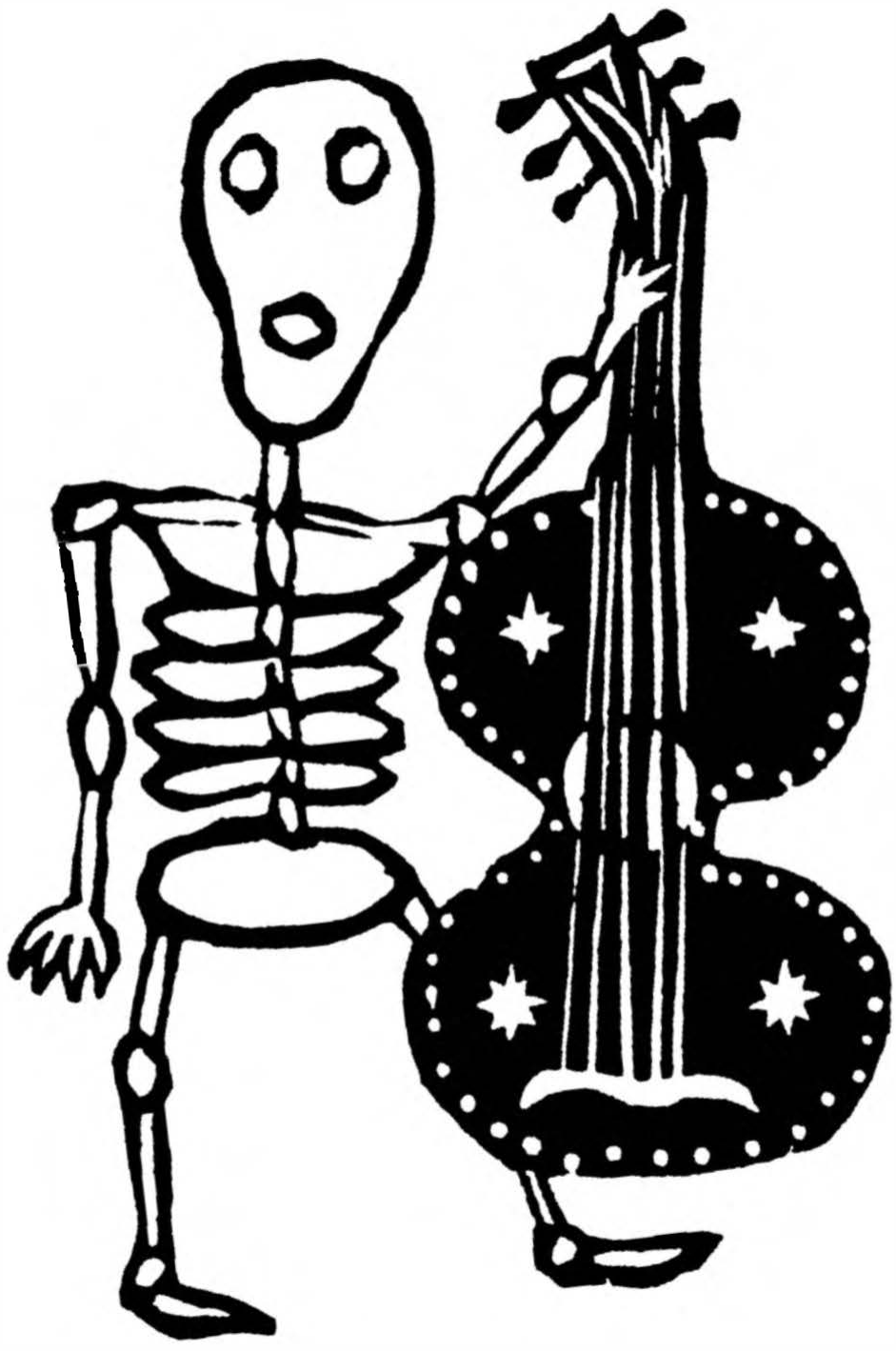
Kadın bir nefeste mumu söndürüverir, dantelalardan köpük gibi olan gelinliğinin belinden aşağı kaymasına izin verir, gözlüklerini yavaşça çıkarır ve şöyle der ona:

-Büzülüp durma öyle, korkularından arın.

Ve bir hamlede aslını ortaya çıkarır Dulcidio'nun, üzerinden çektiği derisini yere fırlatır. Çıplak bedenine sarılır ve onu tutuşturur.

Sonra Dulcidio derin bir uykuya dalar, bu kızın karşısında büzülüp hayatında ilk kez düş görür.

Kız uyurken yer onu, küçük küçük lokmalarla yer, kuyruğundan başına doğru, ses çıkarmadan, yavaşça çiğneyerek, bu hareketi onda kötü bir etki bırakmasın diye uyandırmamaya dikkat ederek.

ZAMAN ÜZERİNE PENCERE

Cajamarca'da Ocak ayı dokuma zamanıdır.
Şubat'ta narin çiçekler ve rengarenk kuşaklar çıkar ortaya. Nehirler şarkı söyler, karnaval yapılır.
Mart'ta inekler ve patatesler doğurur.
Nisan, sessizlik zamanıdır, mısır taneleri büyür.
Mayıs'ta hasat yapılır.
Haziran'ın kuru günlerinde yeni toprak hazırlanır.
Temmuz'da bayram olur, düğünler yapılır, şeytan dikenleri biter sabanların açtığı evleklerde.
Ağustos'ta gök kızıla çalar, rüzgârlann ve dertlerin vaktidir.
Ay olgunken, yeşilken değil, ekinler ekilir Eylül'de.
Ekim yağmurları bıraksın diye yalvarır Tanrı'ya.
Kasım ölülerin saltanatıdır.
Aralık'ta hayat bayram olur.

MUŞTUCULAR ÜZERİNE PENCERE

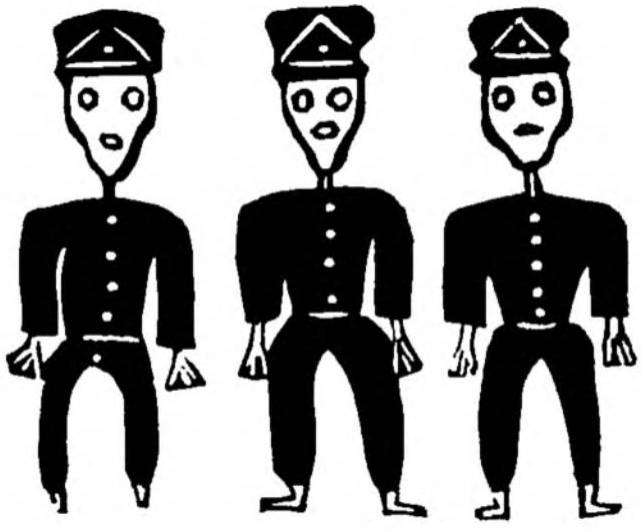
Mısır yapraklarının keyfi kaçar,
Çiçek açar birden yabani çilekler,
Durmadan öter ardıç kuşu,
Tavuklar, kanatlarını açıp, gıdaklayarak uçmaya çalışırlar,
Kurbağalar yokuş yukarı zıplarlar, yokuş aşağı değil,
Buzağılar dans eder,
Salyangozlar kabuklarına çekilir,
Yılanlar yuvasından çıkar,
Baykuşlar da,
Kırlangıçlar daire çizerek uçarlar,
Akbabalarsa sıraya girerek,
Kazlar denizden karaya doğru uçarlar,
Ve Pelagatos ve Tantarica tepelerinin üstünde koca bulut kümeleri olur.

Neyin ne zaman olacağının nedenlerini bilenlerin söylediğine göre Cajamarca'da yağmur mevsimi böyle ilan edilir.

ÇÖL HAYDUDU İLE DÖNEK OZANIN ÖLÜMCÜL KARŞILAŞMASININ HİKÂYESİ

Hayatta kalmıştı.

Haydutluk sanatının yaşlı ustası, Pernambuco kırsalına doğru kaçıyordu. Bir uçurumun dibinde kurulan pusuda ordunun kurşunları karısını ve bütün yoldaşlarını öldürmüştü, şimdi onlardan yoksun, yalnızlığına hüzünlenerek yürüyordu.

O gece çöle yağmur boşandı, görülmüş şey değildi ve yıldırımlar havaya tekmeler savuran, asker kasketi ve üniforma giymiş bir sürü iskelet

aydınlattı. Yıllarca süren zorbalığın daha vakitleri gelmeden bu dünyadan göçüp giden kurbanları, Firminio'ya, onlara borçlu olduğu zamanı ödetmeye geliyordu, dehşetengiz çığlıkları intikam habercileriydi.

Bıçak ve dipçik darbeleriyle Firminio, fırtınada ayaklanan kemik yığınlarına karşı dövüştü.

Ve sonunda yağmur başladığı gibi, aniden durdu. Ve bir anda bütün ıslaklıklar buharlaştı, ölüler yeniden uyumak için kuru toprağın altına indiler.

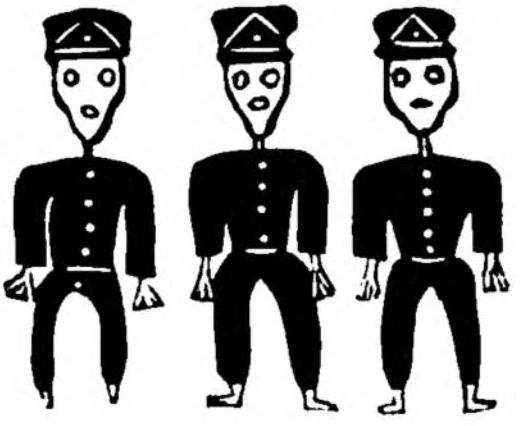
Böylece, krallığın en alçağı Firminio kaçışını sürdürebildi.

Ama günlerce yürüdükten sonra ateş yakmak için biraz dal kestiğinde çalılar kanamaya başladı.

Firminio anladı, ama yürümeye devam etti.

Kaybedenler bulacaklar, diye söylerdi şarkısını Ozan Sabino ve yeryüzünde gökyüzünün yıldızlarına boyun eğdirecek yıldızlar sürgün verecek. Dilsizler konuşacak ve bugün hastanesiz hastaların olduğu yerde hastasız hastaneler olacak.

Kıyının iç taraflarındaki köylerin pazarlarında şarkılar söyleyen şarkıcı Ozan Sabino, kırmızı ineğin kehanetlerini söylerdi. Düşlerinde uçuşan inek ona çölün deniz olacağını haber verirdi, taşlık kıracın yeşilleneceğini ve müneccimlerin bir daha ölü doğumların olmayacağını ve bütün günlerin pazar olacağını göreceğini söylerdi.

Usanıncaya dek bu şarkıyı söyledi. Sonunda Ozan Sabino umut ederek şarkı söylemekten usandı. Ve bu taşlık cehennemde yoksullar ve düzülmüşler arasında gezginlik ederek bütün hayatını boşa harcamış olmaktan pişmanlık duydu. Şeylerin olduğu gibi olduğunu, eskiden de böyle olduğunu ve bundan sonra da Tanrı'nın istediği gibi olacaklarını fark etti. Ve ona zırva düşler gösteren çılgın ineği gecelerinden çıkardı Hükümetin tarafına geçti. Artık tahta kılıcını hüzün yılanını uyandırmak için değil, düzenin düşmanlarını cezalandırmak için kaldırıyordu.

Firminio yürümeye devam etti, Pernambuco kırsalına ya da bacaklarının onu götürdüğü yere doğru.

Bir sabah bir çiftlik evinden çok da uzak olmayan bir yerde, yakınlardan gelen bir çıtırtıyla uyandı. Firminio hemen gizlendi ve bıçağını çıkarttı. Ama fundalığın ortasında, takım elbisesi ve kravatıyla kızarmış tavuğa benzeyen Ozan Sabino'yu görünce, sakince kendine bir sigara sarmaya koyuldu.

Ozan önce kendini takdim etti: Sabino, mütevazı ozan, hizmetindeydi. Ardından hayatı boyunca onunla, kötülüklerin efendisi, çölün gaddar kırbacıyla tanışmayı düşlediğini açıkladı: Bugün bana kader şüphesiz hiç

hak etmediğim bu sürprizi sundu, dedi, benim için çok fazla şey ifade ediyor, çok çok fazla...

Firminio sigarasını sardı, isteksiz, gevşek, yaktı.

-Büyük bir onur, diye mırıldandı Sabino tükürüğünü yutarak.

Bir sürü sinekten başka kimsecikler yoktu ortalıkta.

Haydut havaya birkaç küçük duman halkası üfledi ve bir hamlede işini bitirmek için bu okumuş kekemeyi tartmaya başladı.

Sabino, başı önde karıncaları sayıyordu, ama birden kılıcını çekti.

Tahta kılıcı elinde titriyordu, sesi ağzında:

-Benim için bir iyilik yapmanızı isteyecektim, diye fısıldadı.

Alnını ve gözlerini bir mendille kuruladı ve kekeleyerek ricasını dile getirdi:

-İzin verin... kafanızı keseyim.

Firminio uzun bir kahkaha attı. Ve hiç durmadan güldü, uzaktan gelip onun gülüşüyle birleşen pek çok yankının sonuncusu duyulana dek güldü. O zaman öksürdü.

Sonra boynunu uzattı:

-Buyrun, doktor, dedi.

O zaman Sabino tahta kılıcını iki eliyle sıkıca tuttu, var gücüyle sıktı.

Haydut Firminio ayağa kalktı ve boynunu okşadı.

Ozan gözlerini kırpıştırdı, önce tavşan gibi inledi ve sonunda rica edebildi:

-Hayır, deyin.

Haydudun hoşuna gitti. Hayır mı? Neden hayır? Bunu kimse reddetmezdi ki? Böylece kuzeybatının korkulu rüyası şöyle dedi:

-Hayır.

Ama ozan homurdandı:

-Başınızla... hayır deyin.

Ve haydut başıyla hayır deyince, başı bedeninden ayrıldı, yere düştü ve yerde yuvarlandı.

Uygarlığın barbarlık karşısındaki bu zaferi yerel, bölgesel, ulusal, kıtasal ve küresel basında birinci sayfalarda yer aldı. Sabino'ya para ödülü verildi. O da kamuoyu önünde parayı hayır kurumlarına bağışladı. Sabino'nun kahramanlığını anlatan kitap, İngilizceye Almancaya, Fransızcaya ve Esperanto diline çevrildi ve Ozan Sabino *Times* dergisi tarafından yılın adamı seçildi.

Firminio'nun ruhu doğru cennete çıktı.

Cesedi dünyada iki parça olarak kaldı. Bedenini akbabalara attılar, kafasını bilginlere. Sonunda Congaceiros Müzesi'nin vitrininde sergilenen kafayı mumyalamadan önce bilginler Firminio'nun Brezilyan-Xantodermik grubuna giren ektomorfik tipte üstün bir memeli olduğunu ortaya çıkardılar. Analizler, kafatasındaki belirgin tümsekler nedeniyle psikopat bir kişiliğe sahip olduğunu ve daha çok dağlık bölgelerde ve gizli coğrafyalarda görülen katillere özgü bir kişilik yapısına sahip olduğunu açıkça ortaya koyuyordu. Ayrıca, diğerinden dokuz milimetre küçük olan kulağı, yukarıya doğru sivrilen kafa yapısı ve öldükten sonra bile çiğnemeye devam eden uzun köpek dişlerine sahip geniş alt çene yapısı da deneğin suça eğilimli olduğunu gösteriyordu.

Firminio cennete gitti, çünkü karısı oradaydı ve çünkü birisi ona, saygın savaş sanatında ölü düşen gezgin şövalyelerin orada, yukarıda yer aldığını söylemişti.

O atsız bir şövalyeydi. Cennete yürüyerek çıktı, gitgide yükselen bütün o şatafatlı yola, elinde baston olarak kullandığı çiftesi ve kuşağında gümüş bir hançerle yaya olarak devam etti. Yürüyüşü ağır, kostümü afiliydi. Parfümler sıkınmış, saçları briyantınli Firminio'nun göğsünde pırıl pırıl kurşunlardan bir haç ışıldıyordu, başındaki Napolyon şapkasına madalyalar, İngiliz sterlinleri ve bir sürü zamazingo iliştirilmişti ve elindeki her parmakta bir yüzük parıldıyordu. Nihayet uzun bir yürüyüşün sonunda Firminio cennetin kapısına vardı. Ama Aziz Pedro kapıyı açmadı.

Tanrı bizzat kendisi onun içeri alınmamasını emretmişti. Ulu Yaratıcı meleklerin, başmeleklerin ve azizlerin ortak taleplerini duymazlıktan gelemezdi, çünkü Firminio'nun yanlışlıkla cennete giren karısı herkesle yatıyordu. Kadın o sonsuz hayatta yanmakta olan tek ateşti. O seviştiğinde ve dans ettiğinde, göbeğinden kıvılcımlar çıkar da, ilahi huzurun iç sıkıcılığı biraz olsun dağılırdı.

Bu yüzden Aziz Pedro ona kapıyı açmadı. Firminio yalvarmadı, tek kelime etmedi. Sessizce bekleyerek orada kaldı.

Çok uzun zaman geçti, ama Firminio hâlâ elinde şapkası dimdik o kapıda bekleyip duruyor.

Derinlerdeki gözetleme kulesinden Lucifer endişeyle durumu izliyor. Lucifer başına neyin geleceğini anladığında homurdanıyor:

-Kötü talih hep beni bulur zaten.

VARLIKLAR VE UĞRAŞLARI ÜZERİNE PENCERE

Ütücünün derisi dümdüzdür.
Kırık şemsiye tamircisi uzun ve sivri kafalıdır.
Tavuk satıcısı tüyleri yolunmuş bir tavuğa benzer.
Engizisyoncunun gözleri şeytanca parlar.
Tefecinin gözkapakları arasında iki bozuk para durur.
Saatçinin bıyıkları saati gösterir.
Kapıcının elinde anahtar vardır, parmak yerine.
Gardiyanın yüzü hapishane kaçkını gibidir, psikiyatrınki deli.
Avcı izini sürdüğü hayvana dönüşür.
Zaman âşıkları ikiz kardeşlere benzetir.
Köpek kendisini gezdiren adamı gezdirir.
İşkence işkencecinin düşlerine işkence eder.
Aynadaki mecazla karşılaşan şair kaçar.

HAVARİ AZİZ PEDRO'NUN AMERİKA TOPRAKLARINDAKİ HİKÂYESİ

Erdemliler, selam bile vermeden, uçarak gelip içeri girerken, Firminio tüfeğine dayanmış bekliyor.

-Hayat değil bu, diyor ölü adam.

Firminio, bütün sonsuzluğu kimseyle konuşmadan karısının cennetin kıyılarından yükselen kahkahalarını dinleyerek geçirmeyecek. Çölün bu yaşlı savaşçısı insanın kanını donduran bu utançtan daha iyisine layık. Cehennemin kötü bir namı var, diyorlar ki dünyanın diğer adı cehennem. Ama oraya, aşağıya giriş serbest ve ev gibi sıcak.

Haydut karar veriyor: Artık aşağıya atlayacak, günahkârların kızartıldığı o geniş tavaya sıçrayacağı sırada bir mucize gerçekleşiyor.

Mucize: Beyaz menteşeler aralanıyor; önce ak bir sakal görünüyor, sonra dazlak bir kafa. Havari, cennetten iyi görünmediği için dünyaya bakabileceği iyi bir yer bulmaya çalışıyor.

Boşluğun sağlam zemininde birkaç adım yürüyor ve çömelerek bulutları üflemeye koyuluyor. Belinde koca bir anahtarlık sallanıyor.

Firminio arkasından gizlice yaklaşıyor ve tüy gibi elleriyle anahtarı aşırıyor, kapıyı açıyor ve haktanırların krallığına süzülüyor. İçeri girince anahtarları omzunun üzerinden fırlatıyor.

Aziz Pedro dünyanın üzerine eğilmiş, ruhu bile duymuyor.

Havarilerin prensi boşlukta yol alan dünyanın aydınlık bedenini seyrediyor. Bakıyor ve içi gidiyor.

Oradan, uzaklardan kendisini çağıran bir ses duyuyor, ama dünyaya dönmenin ona yasak olduğunu çok iyi biliyor. Tanrı izin vermiyor. Tanrı, Galileo Gölü'nün diğer balıkçılarına, hatta kendi oğlu İsa'ya bile izin vermiyor. Çünkü onlar dünyadayken sopalarla kovalanmış, en büyük haçlara gerilmiş ve mızrak darbeleriyle kan içinde bırakılmışlardı. İki bin yıl geçmişti, ama Tanrı unutmazdı ki.

Aziz Pedro'nun bakışları denizleri, çölleri ve dağları tarıyor ve sonunda And dağlarının yükseklerinde gizli küçük bir vadide çivileniyor. Ve bakışları Chimpawaylla köyünün gecesine açılıyor.

Chimpawaylla kilisesinde yanan adak mumlarının ışığında gölgeler titriyor.

Papaz Benito mihraba çıkmış, o sırada oraya gelmekte olan Rahibe Gloria'yı bekliyor.

Papaz Benito üzerine çalıntı bir cüppe giymiş, başının üstünde kendisine ait olmayan altından bir hale ışıldıyor.

Öfkeden ya da hasetten kızıla kesen Aziz Pedro gördüklerine lanet ediyor.

Rahibe Gloria kısa bir süredir köyde, Papaz Benito yıllardır. Bütün hayatını bu köyde geçirdi, günah çıkarma kulübesinde dinlediği uzak günahlardan zevk alarak ya da kürsüden yerlileri kuraklıkla, doluyla ya da Tanrı'nın başka gazaplarıyla tehdit ederek.

Rahibe Gloria geldiğinde parmağına geçirmiş olduğu ölmüş annesinden kalma yüzüğünden başka bir şeyi yoktu.

Annesi ölüm yatağında yüzüğünü kocasının avucuna bırakmış ve son nefesini verirken son arzusunu da söylemişti. Gloria'nın babası asla başka bir kadınla yatmayacağına yemin etti; yalnızca yüzük, hangi kadının parmağına uyarsa, o kadınla yatacaktı.

Birkaç gün sonra, meraktan ya da oyunculuktan, Gloria yüzüğü parmağına geçirdi ve bir daha da asla çıkaramadı.

Ve Gloria evinden ve kaderinden kaçtı. Rahibe oldu. Rahibe giysisini giyer giymez Chimpawaylla köyüne atandı.

Buraya dağların arasından yürüyerek vardı, ama ne önlüğünde tek bir toz tanesi vardı, ne de yüzünde en ufak bir yorgunluk.

Isa'nın yeni karısı kapıya şöyle elinin ucuyla bir dokundu ve bu küçücük kapı sesi Benito'nun yataktan fırlamasına yetti.

O zaman Benito kapıyı açtı ve onu gördü: Gloria'yı, korku dolu gözlerini ve yağmurdan sonra topraktan yayılan kokuya benzer kokusunu.

O günden beri Benito onu düşlemeden uyuyamıyor.

Rahibe Gloria, bütün kiliseyi kaplayan yüzyıllık pisliklere karşı savaş açarak her yeri süpürdü, ovdu ve yeniden ovdu; şimdi azizlerin elbiseleri güneş kokuyor.

Bu sabah Benito ona Havari'nin ziyaretini haber verdi:

-Gece olunca Aziz Pedro seninle konuşacak.

O andan itibaren Gloria artık sakin kalmayı beceremedi. Bütün gün, dışarılarda ruhu için biraz huzur arayarak yürüdü durdu ve kendinden

geçişin doruklarında kendisine yapılan uyarıları da duymadı. Ne söğüt ağacının dalları arasından kötü sezgilerini çığıran Paca Paca kuşunun ıslıklarını dinlemeyi bildi, ne de gölün sularından ona haykıran ördeğin uyarılarını fark etti.

Bu arada, Benito Aziz Pedro'nun giysilerini çıkarttı ve onu tavan arasına sakladı. Onun giysilerini giydi, saçlarını kazıdı, beyaz yün iplikten bir sakal yapıştırdı yüzüne ve mihraba çıkıp haçın sağına oturarak sessizce bekledi.

Sonunda gece oluyor. Tanrının en güzel koyunu titreyerek yaklaşınca Aziz Pedro kollarını kaldırıyor ve konuşuyor. Yumuşacık, neredeyse gizlice, şöyle diyor:

-Tanrı senin yanında yatmamı ve yüzüğü parmağından çıkartmamı emrediyor.

Ama Gloria bayılıyor.

Alnını okşayan ve saçlarını kavrayan parmaklar onu uyandırıyor. Beyaz takke kayıyor ve yere düşüyor.

-Tanrı ruhumuz ve bedenimizle bizi çıplak istiyor, diye fısıldıyor Aziz Pedro.

-O nasıl isterse...

Ve böylece horoz bütün gece ötüyor, ötüyor.
Tam o sırada yukarıda, oradan uzakta bir başka Aziz Pedro gözlerini kapatıyor.

Sonra ayağa kalkmaya çalışıyor. Beli kütürdüyor, başı dönüyor. Ağzına bir sürü yasak kelime geliyor.
Hâlâ iki büklüm, ağrıyan belini oğuşturuyor. İşte tam o zaman, cennet topraklarının anahtarlarının artık onda olmadığını fark ediyor.

DUVARLAR ÜZERİNE PENCERE

Montevideo'da bir duvarda yazılı: *Hiçbir şey beyhude değildir. Her şeyde şarap vardır.*

Yine Montevideo'da: *Bakirelerin doğum günleri vardır, ama doğurdukları gün yoktur.*

Buenos Aires'te: *o kadar çım ki, a'yı çoktan yedim.*

Yine Buenos Aires'te: *Yeniden doğacağız, hayatımıza mal olsa bile.*

Quito'da: *Bütün yanıtları bulduğumuzda, soruları değiştirdiler.*

Meksika'da: *Başkana da asgari ücret verin ki o da anlasın nasıl bir şey olduğunu.*

Lima'da: *Hayatta kalmak istemiyoruz, yaşamak istiyoruz.*

Havana'da: *Her şeyle dans edilebilir.*

Rio de Janerio'da: *Yaşamaktan korkan, henüz doğmamış sayılır.*

LATİN AMERİKA'NIN ÜÇÜNCÜ SAYFA BAŞLIKLARI ÜZERİNE PENCERE

Kıskançlıktan gözleri kararınca yumuşak huylu güvercinini kanlı köfteye çevirdi.

Atlayarak intihar etti, ta sekizinci kattaaaaaan.

AŞIRI ALKOLDEN HOMOSEKSÜEL OLDU.

KÖR RESSAMIN KULAKTAN DOLMA BOYADIĞI TABLOYU BİLE ÇALDILAR.

KARNINDA İKİZ KARDEŞİNİ BÜYÜTÜYOR.

İhtiyar sinemada, Sofia'nın memeciklerine bakarken öldü.

HAKLI BİR NEDENİ OLMADAN ANNESİNİ ÖLDÜRDÜ.

Kendi neden olduğu kazada, kendi öldü.

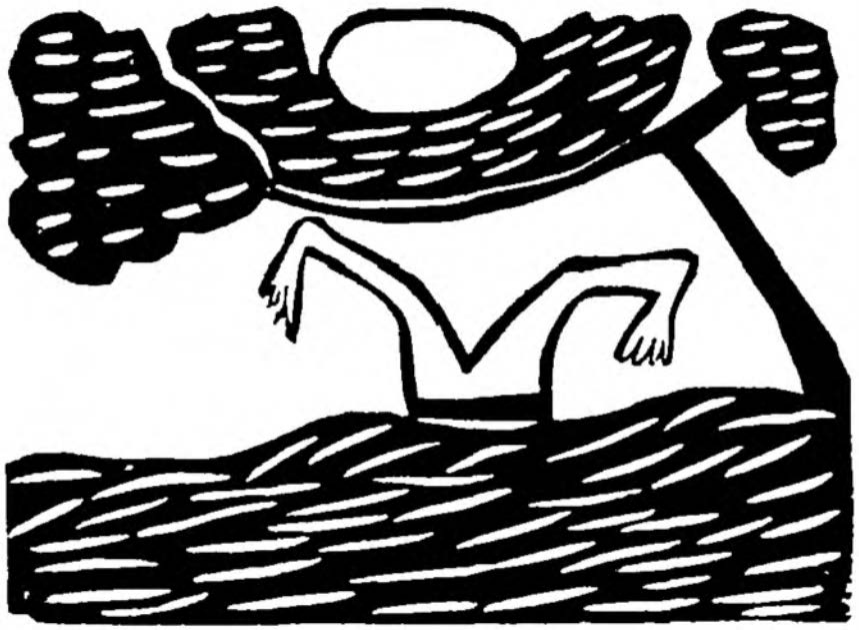
PEMBE DİZİLER ÜZERİNE PENCERE

"Doğma Hakkı" tüm zamanların en popüler radyo oyunuydu. Yarım yüzyıl öncesine ait bu melodram Latin Amerika topraklarında coşkun gözyaşı sellerine neden oldu.

-Peki sen, diye sordular yazara, neden insanları bu kadar ağlatıyorsun?

Félix B. Caignet kendini savundu:

-Ben kimseyi ağlatmıyorum. Ben onlara ağlamaları için bahane buluyorum.

ANNESİNİN SEVGİSİNDEN VE DİĞER TEHLİKELERDEN KENDİSİNİ KURTARAN ÇOCUĞUN HİKÂYESİ

Uspanaba Nehri'nde suyun üstünde bir yumurta yüzüyordu. Caridad elini suya sokuyor, onu yakalamaya çalışıyordu, ama o kadar çok eğilmişti ki sonunda suyun dibindeki çamura kafa üstü çakıldı.

Bir süre çırpındıktan sonra sırılsıklam, ama yine yumurtasız ayağa kalktı, etrafa sular ve yüzündeki yedi delik yüzünden öfke saçarak. Kıyıya çıktığında istemeden dallara takıldı ve nehirdeymiş gibi görünen, ama aslında dalların arasında olan yumurta ayaklarının dibine düştü.

Caridad üzerine oturdu, bedeninin sıcaklığında yumurta çatladı, Andancio doğdu ve ağladı.

Dili yılan gibi kıvnlıyordu. Caridad büyüyen çocuğuna bakıp yalanıyordu:

-Benim o! Benim!

Andancio ona minnettardı, sonuçta onu dünyaya o getirmişti. Ama Caridad evden çıkar çıkmaz, çocuk endişelerini arkadaşı sıçana anlatıyordu:

-Annem beni yemek istiyor.

Sıçan başını sallayarak:

-Buralarda bütün anneler böyledir.

Veracruz Köyü'nde köylülerin dedikodu yaptığı köşede Caridad komşularına dert yanıyordu.

-Tık yok, şişmanlamıyor nankör, ne diye çabalıyorum ki!

Bütün yemekler çocuk içindi: Caridad öylesine açtı ki duvarların sıvasını yiyordu. Duvarlar her akşam yemeğinde daha da inceliyordu ve evdeki çanak çömleklerin hepsi çoktan mideye indirilmiş, hepsi bitmişti; büyük tencere hariç.

Her akşam Caridad suyu taşıyor, ateşi yakıyordu. Tencereden buharlar çıkmaya başlayınca, tencereye bir tutam tuz atıyordu. O zaman Andancio'nun uyuduğu köşeye yaklaşıyor:

-Uzat parmağını, diyordu.

Ve Andancio ona sıçanın kuyruğunu gösteriyordu. Caridad eliyle yokluyor, sonra öfkeden kudurmuş, söylenerek uzaklaşıyordu.

İyice incelen duvarda bir delik açan sıçan sayesinde Andancio sonunda kaçabildi.

Arkasına bakmadan gitti, günün ilk ışıkları vurduğunda dağın tepesine varmıştı.

Bir palmiyenin dallarından, evinin alevler içinde olduğunu gördü.

Caridad yanan odunlan tekmelemiş ve ateş de intikamını almıştı.

Komşuları Caridad'ın küllerini bir bohçada topladılar ve kara kurbağayı külleri atmaya bataklığa yolladılar.

Andancio, kara kurbağanın sırtında bir bohça, sıçrayarak geldiğini görünce karşısına çıktı. Ondan emaneti almak istiyordu, çünkü yalnızca biricik annesi vardı, ikisi itişirken bohça açıldı ve Caridad'ın külleri uçuşmaya başladı.

Andancio, arkasında siyah bir bulutla koştu ve kendini nehrin sularına attı; böylece onun ilk görüntüsünü yansıtan ayna tarafından kurtarılmış oldu.

Kara kurbağa daha yavaştı, bu mızraklı ordu karşısında kendini savunamadı ve sonsuza dek ısırıklardan kabarmış bir deriye mahkûm oldu.

Sivrisinekler o günden beri bizi tehdit ederler.

GÖRÜNMEZ DİKTATÖRLÜKLER ÜZERİNE PENCERE

Fedakâr anne, hizmet diktatörlüğü kurar.
Endişeli arkadaş lütuf diktatörlüğü kurar.
Hayırseverlik borç diktatörlüğü kurar.
Serbest piyasa sana dayatılan fiyatları kabul etmene izin verir.
Düşünce özgürlüğü senin adına düşünenleri dinlemene izin verir.
Seçme özgürlüğü yemek istediğin sosu seçmene izin verir.

SİNEKLERİN MUCİZESİNİN HİKÂYESİ

Köyün papazı şöyle derdi ona:
-Sen beyaz ruhlu tek siyahsın.
Montón ruhunu Tanrı'ya satmıştı. Sonsuz yaşam karşılığında iyi olmaya mahkûm olmuştu. Aziz Mark Köyü'nde her yıl olduğu gibi karnaval başladığında, sonsuz yaşamını ermiş gibi yaşamaya başlayalı çok olmuştu. Karnaval başladığında Montón her yıl olduğu gibi yine inzivaya çekildi, kapıyı kilitledi, sürgüyü çekti, çileye ve oruca durdu. Hep yaptığı gibi kulaklarını balmumuyla tıkadı, diz çöktü ve sokaklara kargaşanın hakim olduğu dört gün ve geceyi dizlerinin üstünde geçirdi.

Bu sırada dışarıda davullar çalıyor, müziğin havaya sıçrattığı buharlı bedenler yerlerinde duramıyor, zincirlerinden boşanıyordu. Müzik bedenleri havada dans ettiriyor, sonra yine yere indiriyor ve sonra tekrar havaya kaldırıyordu.

Salı, gece yarısına kadar böyleydi. Herkes için sefahat zamanı sona erdiğinde, pişmanlık ve ödev zamanı gelmiş oluyordu.
Dolunay vardı. Deniz kabardı, kuşlar saklandı ve hava soğudu Ve Montón inzivadan çıktı.

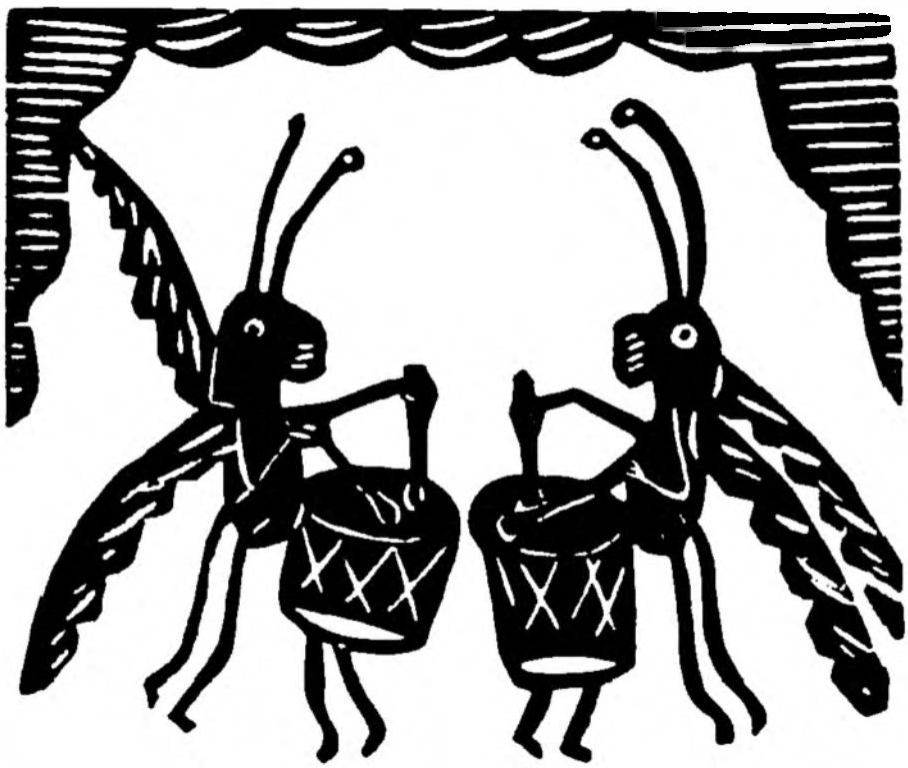
Montón, sallanan sandalyesine oturmuş, gecenin serinliğinde bir bardak saf yağmur suyu içiyordu. Ve o zaman birdenbire şöyle oldu: Ay bardağın içine düştü, bardak kırıldı ve bütün köyü bir içki seli aldı. Bardaktan damar damar içki nehirleri fışkırıyor, o gece ve ertesi günler boyunca herkese yetecek, herkesin kafayı bulacağı kadar içki akıyordu.

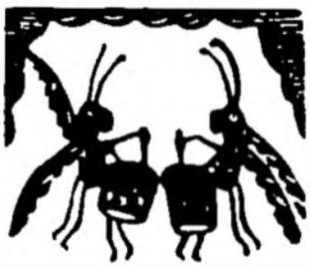
O günden beri, Aziz Mark Köyü'nde karnaval, küllenen çarşamba'da, her yerde karnaval bittiği yerden tekrar başlıyor.

Montón'un şapkasını kaybetmesi o günlerde oldu. Karısını da. Bir sabah o buzdan heykele dokundu ve kadının her zamankinden biraz daha soğuk olduğunu fark etti.

Merhumun üzerine kürek kürek toprak atılırken Montón bütün sofuluğuyla bildiği en afili duaları ediyordu, ama yine de inatla şu sözleri mırıldanan dudaklarını engelleyemedi:

- Lütfen Tanrım, onu geri göndermeyi aklından bile geçireyim deme.

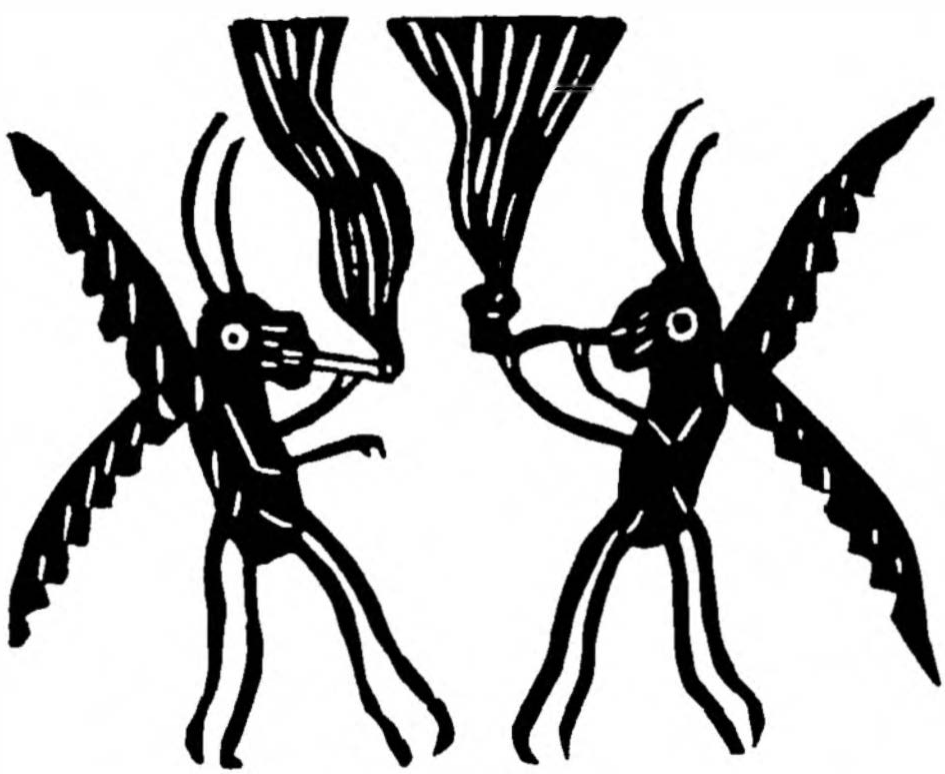
Mezarcı kollarına kramp girinceye kadar toprak üstüne toprak attı, ama çukuru kapatmanın yolu yoktu.

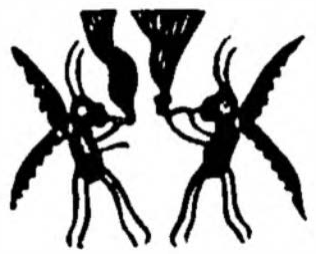
Derin çukur orada öylece duruyordu. Dünyanın bütün toprakları bile bu derinliği kapatmıyordu. Oraya aşağıya, bu açık ağzın ortasına haçı dikmekten başka çare yoktu:

-Toprak aç kaldı, dedi bilgili bir adam olan mezarcı.

Montón'un yüzünden sinirli bir gülüş geldi geçti ve hemen ardından sapsarı oldu, dizleri boşaldı ve bayıldı.

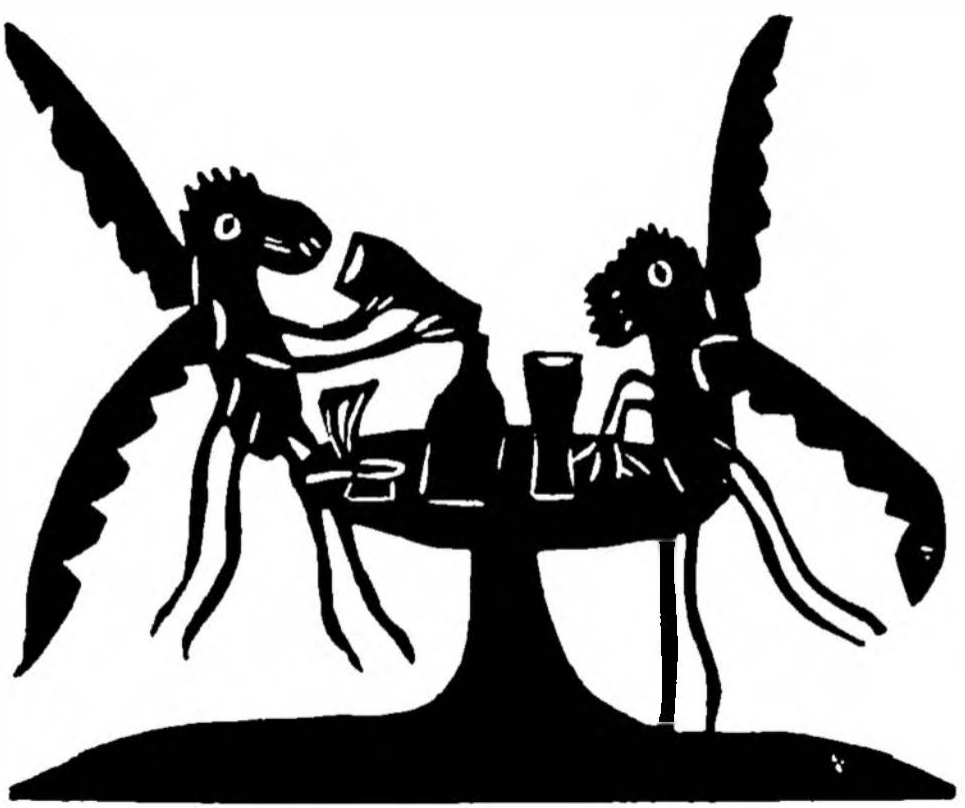
Akrabalar ve komşular, engellenemez kaybının acısına ve öğle sıcağına yenik düşen kurbanın yüzünü yelpazelediler.

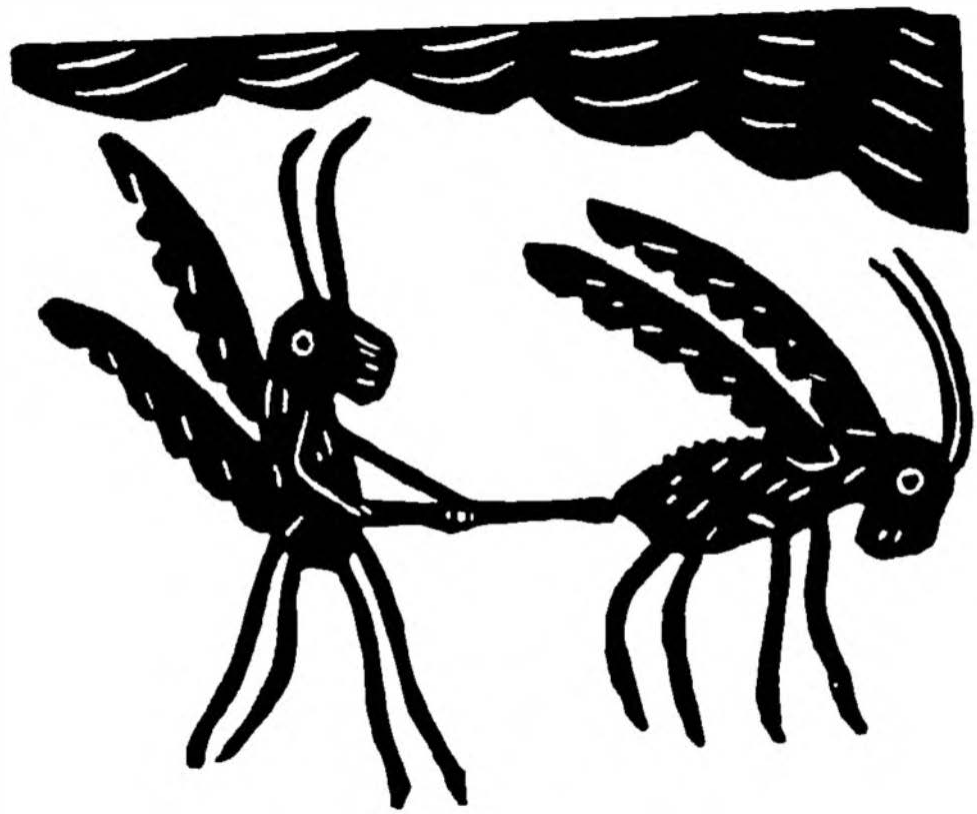

Hemen, birkaç gün sonra, Montón bedeninin ateş ya da gün ışığında başka bir gölge oluşturduğunu fark etti, onun bedeninden doğan, ama düşmesi gereken yere düşmeyen başka bir bedenin gölgesi. Bu davetsiz gölgenin dışında, Montón'un bedeninden bir de rüzgâr esti; elindeki dua kitabını alıp götüren, flütleri üfleyen, kadınların eteklerini kaldıran çılgın bir rüzgâr.

Her zaman çok az yiyen Montón, her şeyi yalayıp yutmaya başlamıştı. Dinmek bilmeyen bir açlıkla, kendisinin olanı ve başkasınınkini, pişmiş olanı ve çiğ olanı, duranı ve hareket edeni, her şeyi yiyordu. Bu tütün düşmanı, fosur fosur sigara içiyordu; kendini suya adayan ardı ardına

kadehleri deviriyordu. Ve bol bol yiyerek, içki içerek ve sigara tüttürerek şaşkın torunlarının önünde saçmalayıp duruyordu.

Çocuklar şüphelendiler: Kem gözdü bu. Evi yerinden taşımaya karar verdiler. Evi kökünden söktüler ve duvarlarıyla, çatısıyla ve her şeyiyle köyün öbür ucuna taşıdılar. Temelini yumurta kabuklarıyla doldurdular Bahçenin ortasına ucunda inek kafatası olan bir sırık diktiler ve çılgın dedelerinin boynuna sarımsak dişlerinden bir kolye astılar.

İşler iyice kötüye gitti. Zamanında çalışma hayatına baş koyan Montón, artık çalışmayı reddediyordu. Gecesini gündüzünü bir kadının memelerindeki tatlı hamakta yatarak geçiriyordu; çırılçıplak kalıp aşkın tatlı meyvelerini yiyinceye dek. Önceden Isa haçı astığı evinin tepesine şimdi üzerinde meyvelerin ve ötücü kuşların olduğu kırmızı bir cennet ağacı dikmişti; göbekleri, bellekleri ve görevleri olmayan aşıkların anısına.

İnsanlar da yukarılarından hastalanırlar, bitkiler gibi. Montón'un torunları dedelerinin kafadan hasta olduğunu düşündüler. Ruh sağlığının günden güne kötüye gittiğini görünce onu Koca Teke'ye götürdüler.

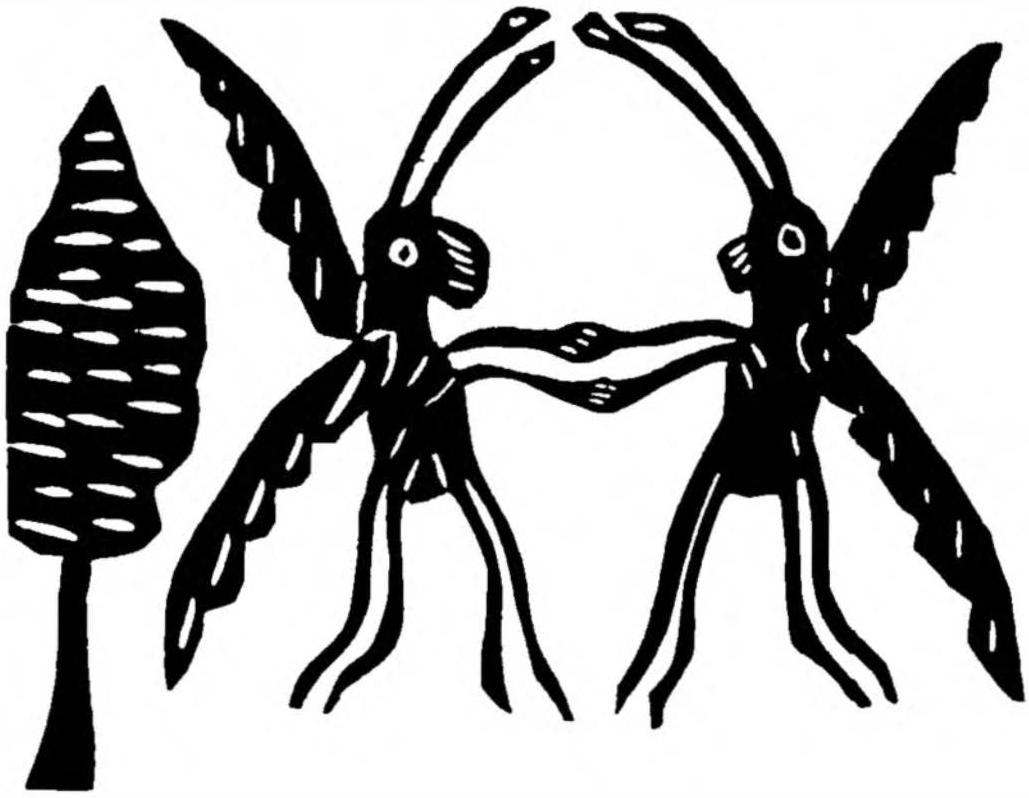
Koca Teke uzun sakalının üzerine yatardı. Ve eğer uyurken sakalını çekerseniz konuşurdu.

Montón'un torunları ona sordular. Sakalını ilk çekişte Koca Teke gerçeği açıkladı:

-Sivrisinekler, diye mırıldandı, uyanmadan.

Çocuklar anlamadılar. Bir süre önce dedelerinin, sabaha karşı her yanı kabarıklıklar içinde uyandığını hatırlamadılar. Bütün olanların sivrisineklerin suçu olduğunu çözemediler.

O kadar çok sokmuşlardı ki, sivrisinekler bir kan değişimi gerçekleştirmişlerdi. Montón, Fefé adında ünlü bir günahkârın kanını almıştı. Bu bir ruh değişimi, çaresi olmayan bir kişilik değişimi vakasıydı. Montón neye dönüştüyse öyle kaldı ve Fefé adındaki diğer adam, önceden yorulmak bilmez bir zevk düşkünü iken, şimdi macera becerisinden yoksun, benzer günleri tekrar etmeye mahkûm biri olmuştu. Kusmadan içki içemiyor, suçluluk duymadan aşk yapamıyor ve düşünmeden hissedemiyordu.

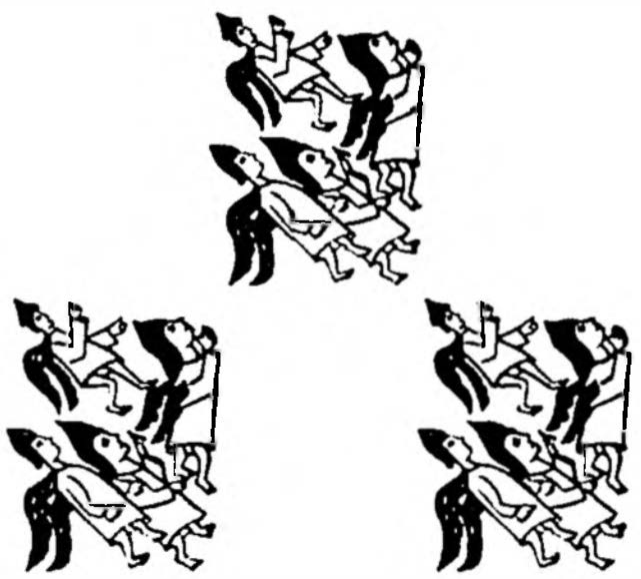

KELİME ÜZERİNE PENCERE (IV)

Magda Lemonnier gazetelerden kelimeler kesiyor, farklı boyutta kelimeler ve onları kutularda saklıyor. Kırmızı kutuda öfkeli kelimeleri saklıyor, yeşilde aşk dolu kelimeleri. Mavi kutuda tarafsızları. Sarı kutuda hüzünlüleri. Ve saydam kutuda büyülü kelimeleri saklıyor.

Bazen kutulan açıyor ve masanın üzerine boca ediyor; kelimeler istedikleri gibi karışsın diye. O zaman kelimeler ona olmakta olanı anlatıyorlar ve olacak olanı haber veriyorlar.

BAŞMELEK'İN DÖNÜŞÜNÜN HİKÂYESİ

Montón tüm hızıyla sivrisineklerin kötü etkilerinin keyfini sürüyordu; açık havada dans ediyor, hayatını karnavala çeviriyordu, ta ki bir gün birisinin arkasında öksürdüğünü duyuncaya dek. Arkasına döndü, kimseyi görmedi.

-Acele et.

Bakışlarını aşağı çevirince, kahkahalarla gülmeye başladı. Aşağıda soluk renkli çirkin bir cüce vardı, polis kıyafeti giymişti.

Başmelek gülmesini kesti, kuru bir sesle:

-Beni Tanrı gönderdi, dedi, Tanrı. Daha önce duymuş muydun? Seni götürme emri aldım.

Duyduklarının altında ezilen zavallının rengi sapsarı oldu. O ana kadar ölüm, hastalık gibi, yaşlılık gibi yalnızca başkalarının başına gelen bir şeydi.

Veda için, dedi kekeleyerek ve titrek elleriyle iki bardak rom doldurdu.

-Gerekmezdi, diye mırıldandı ufaklık, bardağı bir dikişte boşaltırken.

Ve sonra, kadehler gitti, kadehler geldi:

-İnsan bir andan başka bir şey değil, diye mırıldandı Montón, küçücük bir hiç.

Başmelek başını salladı, hak verdi:

-Korku hüküm sürer.

Montón'un bedeni mum ışığında çoğalıyordu, gölgesinin rengindeki gölgesiyle büyüyen bedeni.

İkinci şişeyi açtığında, vaktinin daha gelmediğine inanan ihtiyar zenci sormaya cesaret etti:

-Uzun zamandır mı bu işi yapıyorsunuz?

Tanrı'nın memuru dilini şaklattı ve sustu.

Ama şişe boşaldıkça kelimeler yükseldi, kelimeler dışarı çıktı. Başmelek Comayagua'daki eski günlerini hatırladı, yaşamaya değer günlerini, gelip geçici, dünyevi mutlu günlerini ve Öbür Dünya'nın kanatlı ajanlarının onu nasıl yakaladıklarını anlattı.

-Beni geri götürdüler.

Artık ona kurtarıcı görevleri yasaklamışlardı ve dünyaya yalnızca ölüme mahkûm olanları getirmesi için gönderiyorlardı.

Tatlı hüzünlerinin ortasında uyuyakaldı.

Uyandığında gün ağarıyordu. Başmelek birden görevini hatırladı. -Toz, küller, hiçlik, diye uyardı onu sorumluluğun akşamdan kalma olduğu için çatlak çıkan sesi.

Montón kaçmamıştı, sallanan sandalyesinde sakince salınıyordu:

-Eğer beni götürmek istiyorsanız, beni çözmeniz gerekecek.

Ve iki parmağının arasında, bir kadının ne saçından ne de koltuk altından olan kılını kaldırdı.

-Kesin, dedi, ben beceremiyorum.

Başmelek uğraştı, sonra dişleriyle denedi, yolu yoktu. Bıçağın ucuyla ve balta darbeleriyle de kesemedi kılı.

Yukarıdan bilgi istedi.

Büyük bir öfke nöbetiyle Aziz Miguel ağzına geleni saydı. Haykırışlarından bütün galaksiler yerinden oynadı. Başmeleklerin şefi, dünya kadar eski bir tuzağa düşen bu aptala hakaretler yağdırıyordu. Bu herkesin bildiği bir oyundu, bu beceriksizler beceriksizinin kıçına bir tekme vurup cehenneme yollayacağını söylüyordu.

Ama kutsal hiyerarşi olayın arşivlere kaldırılmasını istedi. Şeytanlar Tanrı'nın imzası olmadan cehenneme kimseyi kabul etmiyorlardı. Ve kimse bu unutulmayı hak eden utanç verici olayla Tanrı'yı rahatsız etmeye cesaret edemiyordu. Karmaşa içindeki sonsuz evrende her gün yeni devrimler, yeni savaşlar patlak veriyordu. Tanrı artık kötü şeyler duymak istemiyordu.

Hakkında ihmalkârlık, beceriksizlik ve rüşvet konularında pek çok delil bulunan sabıkalı memur bir bulutta yaşamaya ve sonsuzluk boyunca, Tanrı'nın görkemine ve dinmek bilmez gözyaşı susuzluğuna övgüler yağdıran ilahiler söyleyen melekler korosunu dinlemeye mahküm oldu.

Başmelek uçunca ve sonsuza dek bu dünyadan gidince ufuk çizgisi kayboldu. Bütün gökyüzü deniz oldu ve büyük bir fırtına koptu.

Ve Montón, yağmurun uyandırdığı dünyada yağmurların arasında yürüdü.

YASAKLAR ÜZERİNE PENCERE

Madrid'de bir otelin duvarında bir levhada şöyle yazıyor: *Şarkı söylemek yasaktır.*

Rio de Janerio havaalanının duvarındaki bir levha şöyle diyor: *Bagaj arabalarıyla oynamak yasaktır.*

Yani: Hâlâ şarkı söyleyen insanlar var, hâlâ oyun oynayan insanlar da...

MISIR EVİNİN HİKÂYESİ

Andancio, öksüz ve evsiz kalmıştı. Yeryüzünde bir yer bulabilmek için dolanırken, Meksika Körfezi'nin kıyılarına vardı.

Işık huzmesi mülkiyetinin üzerine kapaklandı. Uzun akkor kuyruğunun üzerine yaslanarak, işgalciye ateş saçtı:

-Buraya olmaz, diye kükredi, kabarık suçlarının kibiriyle yukarıdan Gökyüzü öfkeyle kükredi.

Andancio ufku gösterdi, özür diler gibi alçak sesle konuşarak, eline bir taş aldı ve meydan okudu. Denizi boydan boya geçen taş kazanacaktı.

Işık cevap vermedi, ama taşını seçti, gerildi ve taşı fırlattı. Işığın attığı taş gökyüzünde müthiş bir daire çizdi, güneşi sıyırdıktan sonra ufkun biraz önünde denizde kayboldu.

Andancio gizlice güvercini ve ağaçkakanı çağırdı. O zaman vücudunu yay gibi gerdi ve elindeki güvercini sanki taşmış gibi hızla fırlattı. Güvercin hızla atıldı ve gözden kayboldu.

Azıcık sonra, ağaçkakan gagasıyla ölü bir ağacı bir kez gagaladı. Bu kuru darbe taşı sanki denizin öte yanına düşmüş gibi gösterdi.

Işık boynunu eğdi. Ve kendi taşının düştüğü yere gitmeye mecbur oldu. Andancio, ışığa yeryüzünde su zamanının geldiğini haber vermesini, yağmur göndererek bedenini yıkamasını ve onu büyütmesini emretti.

Böylece Andancio'nun toprağı ve yağmuru oldu. Uzun bir bedeni, yaprakları, kabuğu, taneleri ve saçı oldu. Andancio mısır oldu.

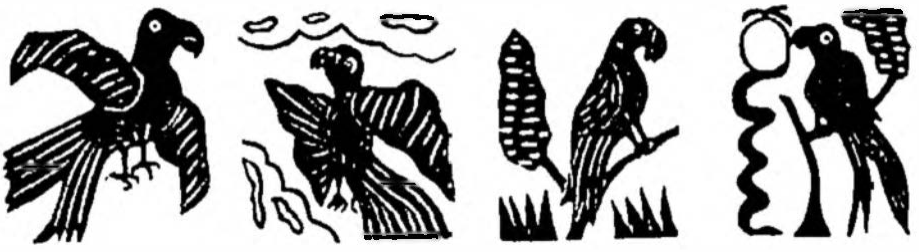

DÖNGÜLER ÜZERİNE PENCERE

Mısırdan yapılmış insanlar mısır yaparlar. Etten ve mısırın renklerinden yaratılmış insanlar mısır için bir yuva kazar, üzerini iyi toprakla kapar, ayrık otlarını temizler, sular ve ona sevgi dolu sözler söylerler. Mısır büyüdüğünde mısırdan insanlar onu taşın üzerinde öğütürler, sonra havaya kaldırıp ellerinde şaklatarak aşk ateşine yatırırlar ve mısırı yerler; mısırdan yapılmış insanların içinde, mısır devam edebilsin diye yeryüzü yolculuğuna.

PAPAĞANIN DİRİLİŞİNİN HİKÂYESİ

Papağan dumanı tüten tencereye düştü. Kafasını kaldırdı, başı döndü ve tekrar düştü. Merakından düştü ve sıcak çorbanın içinde boğuldu.

Arkadaşı olan küçük kız ağladı.

Portakal, kabuğundan soyundu ve kendisini sundu teselli olarak.

Tencerenin altında yanan ateş pişman oldu ve söndü.

Duvardan bir taş ayrıldı.

Duvarın üzerine eğilen ağaç acıdan kasıldı ve bütün yapraklarını döktü.

Rüzgâr sık yapraklı ağacı taramaya geldi her zamanki gibi, ama onu yapraksız buldu. Olanlan öğrenince rüzgâr bir iç çekişle esintisini kaybetti.

Esinti pencereyi açtı, amaçsızca dünyayı dolaştı ve gökyüzüne gitti.

Gökyüzü kötü haberi alınca rengi soldu. Semayı öyle bembeyaz görünce insan kelimesiz kaldı.

Cearâlı çömlekçi bilmek istedi ve sonunda konuşmayı yeniden öğrendi ve anlattı.
Papağan boğulmuştu.
Çocuk ağlamıştı.
Portakal soyunmuştu.
Ateş sönmüştü.
Duvar bir taşını kaybetmişti.
Ağaç yapraklarını kaybetmişti.
Rüzgâr bir esintisini kaybetmişti.
Pencere açılmıştı.
Gökyüzü renksiz kalmıştı,
İnsan kelimesiz.

O zaman çömlekçi bütün hüzünleri bir araya getirdi. Bu malzemeyle elleri ölüyü yeniden dünyaya getirdi.
Acıdan ortaya çıkan papağanın tüyleri oldu ateş kırmızısı,
Tüyleri oldu gök mavisi,
Tüyleri oldu yaprak yeşili,
Taştan sağlam bir gagası oldu, portakal rengi kaplama,
Konuşmak için insan kelimeleri oldu,
İçmek ve serinlemek için gözyaşından suları,
Kaçmak için açık bir penceresi oldu,
Ve rüzgârın esintisinde uçtu.

BELLEK ÜZERİNE PENCERE (I)

Başka bir denizin öte kıyısında, bir başka çömlekçi geçkin yaşlarında işten el çekiyor.

Gözleri buğulanıyor, elleri titriyor artık, veda vakti geliyor. O zaman başlangıç töreni gerçekleşiyor: Yaşlı çömlekçi genç çömlekçiye çıkardığı en iyi işi sunuyor. Kuzeydoğu Amerika yerlileri arasında, gelenek böyle emrediyor; giden sanatçı ustalık eserini başlayan sanatçıya teslim ediyor.

Ve genç çömlekçi bu mükemmel küpü izlemek ya da örnek almak için saklamıyor, onu yere vuruyor, bin parçaya ayırıyor; sonra parçaları toplayıp kendi kiline katıyor.

GÖLGENİN HİKÂYESİ

Hatırladığı ilk tat havuçtu.
İlk koku ortasından kesilmiş bir limon.
Uzaklığı ilk fark ettiğinde ağladığını hatırlıyor.
Ve gölgesini keşfettiği sabahı da...

O sabah o zamana kadar görmeden baktığı şeyi gördü; ayaklarına yapışmış uzanıyordu gölge, kendi bedeninden daha uzundu. Yürüdü, koştu. Nereye giderse gitsin, neresi olursa olsun, takipçi gölge de onunla gidiyordu.

Onu üstünden çıkarmak istedi. Ezmek istedi, tekmelemek, ona vurmak istedi, ama gölge onun kollarından ve bacaklarından her zaman daha hızlıydı; her seferinde darbelerini savuşturuyordu. Üzerine atlamak istedi, ama daha ileri kaçtı. Hızla dönerek onu önünden çekti, ama bu sefer arkasında ortaya çıktı. Bir ağacın gövdesine yapıştı, bir duvarın altına büzüldü, kapının arkasına kaçtı. Ama o nereye saklanırsa saklansın gölge onu buluyordu.

Sonunda ayrılmayı başardı. Bir sıçrayışta hamağın içine atladı ve gölgeden ayrıldı.
Gölge ağın altına geçmiş onu bekliyordu.

Sonra, bulutların, gecenin ve öğlenin gölgeyi ortadan kaldırdığını keşfetti. Ve gölgenin güneşten gönderildiğini, parmağını arayan yüzük, bedenine doğru yol alan palto gibi her zaman geri döndüğünü.

Ve buna alıştı.

O büyüdüğünde gölgesi de onunla büyüdü ve artık onsuz kalmaktan korkar oldu.

Zaman geçti. Şimdi, yaşadığı günlerin sonunda, günden güne çökerken, öleceğini ve gölgesini yalnız bırakacağını bilmek ona acı veriyor.

GÖRÜNMEZ YÜZ ÜZERİNE PENCERE

Herkesin vardır; yüzü ve işareti, hepimizin var. Köpeğin ve yılanın, martının ve senin ve benim, biz yaşayanların ve önceden yaşamış olanlann ve bütün yürüyenlerin, sürünenlerin ya da uçanların: Hepimizin yüzü ve işareti vardır.
Buna inanır Mayalar. Ve işaretin, görünmez olanın, görünen yüzden çok daha yüz olduğuna inanırlar. İşaretinden tanınacaksın.

GEÇMİŞ KRALLIK ÜZERİNE PENCERE

Sayomal'da, diye anlattı büyükanne, eski zamanlardan çok çok çok daha eskilerde, ağaçlar kurumazdı, insanlar da. Ilk acı acıttığında, kimse bilmiyordu; kırmızı mıydı, yoksa kara mıydı, yoksa beyaz mıydı? Ilk ölüm gerçekleştiğinde onu adlandıracak bir kelime yoktu. Sayomal toprakları acının ve ölümün gölgeleri tarafından işgal edildiğinde, güneş bir adam seçti ve onu kurtardı, ışıklarıyla onu kaçırdı. Adam o zamandan beri yalnız, zamanın dışında, ufkun üzerindeki akıntıda dalgalanan güneş tapınağında uyuyor

-Son Sayomallı, dedi büyükanne, seni bekliyor.

GEÇMİŞ ZAMANIN HİKÂYESİ

Orada, geçmiş zamanın içinde kaybolan zamanda, diye anlatıyor büyükanne, ceylan kendisini kovalayan oklardan daha hızlıydı. Yılan bütün yeryüzünü dolaşırdı, çıngırağını çalarak baştan aşağı bayrama çevirirdi her yanı; çıngırağı bugün çalınır, geçmişte ve gelecekte yankılanırdı.

Hindi doruklann efendisiydi, çığlığı dağlann en gizli köşelerine ulaşırdı.

Yucatán'a uğursuz zamanlar geldiğinde, ceylan artık rüzgâr gibi koşamadı, üzüldü ve ağladı. Onun diğer üzülenlere içecek olan sulu gözleri, sonsuza dek ıslak ve kocaman kaldılar.

Yılan mutluluk çıngırağını yitirdi. O zamandan beri onun çıplak bedeninde yalnızca korku çıngırakları ses verir.

Hindi alçak tepelere düştü. Gökyüzünden sürgün edilenlerin sıla hasreti çektiği, sözünü kimselere dinletemediği yeryüzünden bir daha asla havalanamadı.

BELLEK ÜZERİNE PENCERE (II)

Bir sığınak mı?
Bir ana karnı mı?
Yağmurdan boğulacak, soğuktan donacak, rüzgârdan ikiye ayrılacak gibi olduğunda seni saklayacak gizli bir köşe mı?
Önümüzde harika bir geçmiş mi var?
Rüzgâra tutkun denizciler için bellek, yola çıkılacak bir limandır.

VARIŞ ÜZERİNE PENCERE

Pilar ve Daniel Weinberg'in oğlu kıyıda vaftiz edildi. Vaftiz töreninde ona kutsal olanı öğrettiler.
Bir deniz kabuğu hediye ettiler:
-Suyu sevmeyi öğrenesin diye.
Kafesteki bir kuşu serbest bıraktılar:
-Havayı sevmeyi öğrenesin diye.

Bir sardunya verdiler:
-Toprağı sevmeyi öğrenesin diye.
Ve bir de ağzı kapalı küçük bir şişe verdiler:
-Sakın açma bunu, sakın. Gizemi sevmeyi öğrenesin diye.

YOLA ÇIKIŞ ÜZERİNE PENCERE

Torununun torunları okula gitmesi için onu giydiriyorlar. Her öğlen, bu yaşlı kadın acılar içinde yatağından kalkar kalkmaz, beyaz önlüğünü ve mavi tulumunu istiyor; çok gergin, çünkü öğretmen kızıyor:

-Acele edin, acele edin, geç kalıyorum.

Yaşlı bir adam çocukken yaptığı resimleri kopya ediyor. Yetmiş yıl önce çizdiği şeyler bunlar. Onları kopya ederken, kendisini kopya ederken elleri titremiyor.

Eski gazeteleri saklıyor, kendisi kadar eski gazeteleri, dürülmüş ve bez parçalarıyla iyice bağlanmış gazeteleri saklıyor. Kelimelerin kaçmasından korkuyor.

SORULAR ÜZERİNE PENCERE

Sofía Opalski çok yaşlı, kaç yaşında olduğunu kimse bilmiyor, kim bılir, belki kendisi de bilmiyor. Ona bir bacağı kaldı, tekerlikli sandalyede dolaşıyor. Onlar, sandalye ve o, ıkisi de tükenmiş artık. Sandalyeyı de matkaplarla deliyorlar, onu da.

Sofía düştüğünde ya da sandalye devrildiğinde, becerebildiğince telefona kadar sürünüyor, hatırladığı tek numarayı çeviriyor ve zamanın sonundan soruyor:

-Kimim ben?

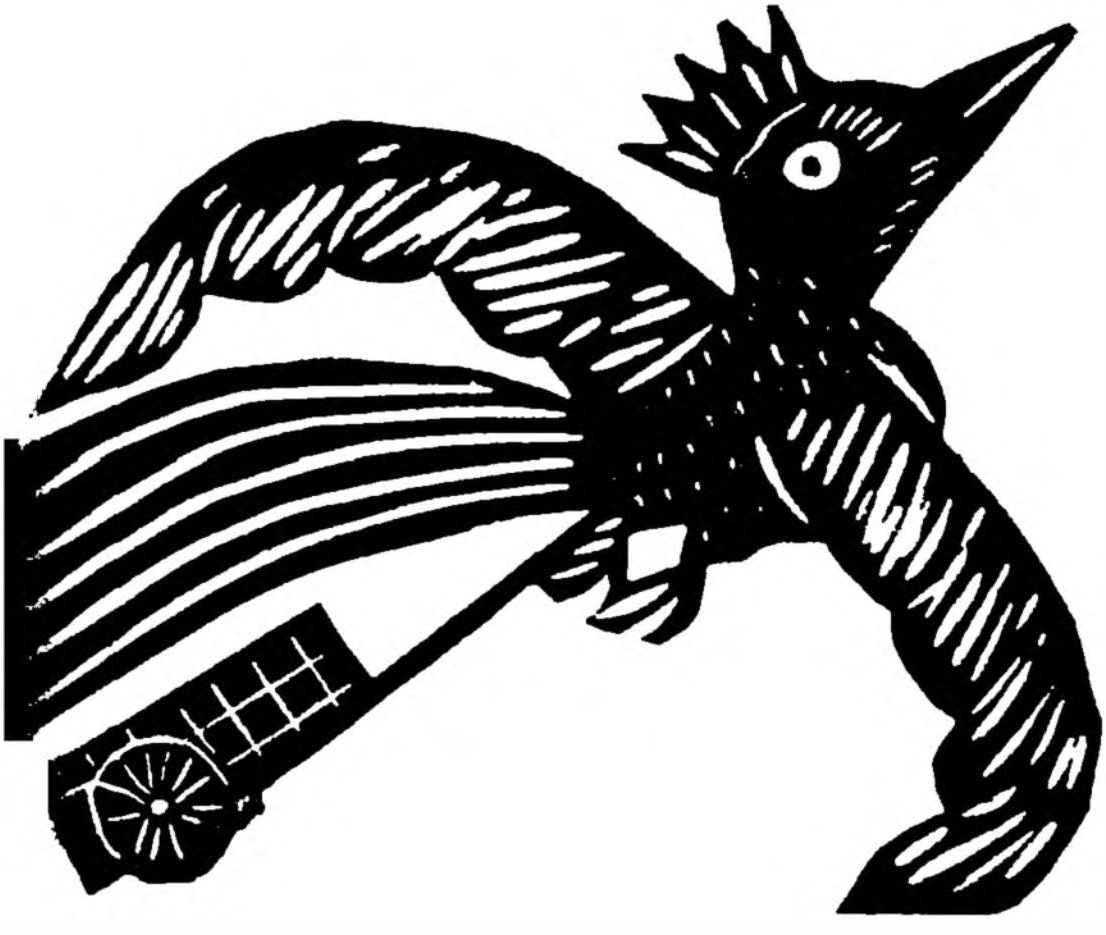
Sofla'nın çok uzağında, başka bir ülkede Lucía Herrera var, daha üç ya da dört yaşında. Lucía zamanın başlangıcından soruyor:

-Ne istiyorum ben?

FAYTONCUNUN HİKÂYESİ

Bütün gün bekleyerek geçiyordu. Dizginler elinde, arabacı koltuğunda, hareketsiz. Çok nadır, bazen eski mahallelere ve geçmiş zamanlara burnunu sokmak isteyen bir turist görünüyordu ve pek ender hâlâ o büyük evlerde oturan bir aile, pazar olmadığı halde ayine gidiyordu.

Uyuklayarak bekliyordu. Belki de Don Antenor, direksiyona iyice yapışarak durduğu ışıklı "Taksi" levhasının altında, kaybettiği dişlerinin ağzına döndüğünü düşlüyordu, dökülen saçlarının kafasına döndüğünü, yılların birikimi yağlarının birden eriyiverdiğini ya da son model bir Mersedes Benz kullandığını.

Gece çökünce Don Antenor dizginleri sallıyordu:

-Deh! Inútil.

Inútil hızlı gitmiyordu, ama evin yolunu biliyordu.

Geçerken, karanlığın himayesinde, birkaç çöp poşeti topluyordu Don Antenor.

Profesör, arabacının yanına oturmayı tercih etmişti. Başkentten, Maimónides'in astım tedavisi konulu bir seminer vermek için gelmişti. Cartagena de Indias'ı en iyi şekilde tanımak istiyordu.

Surların gölgesinde ve deniz kıyısında dolaştılar. Araba eski kentin dar sokaklarında gezindi, taş kemerlerin arasından, çıkma balkonların ahşap bezemelerinin altından geçti ve sonra yeni şehrin otomobillerle tıkalı geniş bulvarlarında dolaştılar.

Atın ve saatlerin geçişiyle profesör, Don Antenor'un suskun kahramanlığına saygı duyduğunu teslim etti; o ulusal belleğin nöbetçisi, kaybolan geleneklerin burcuydu.

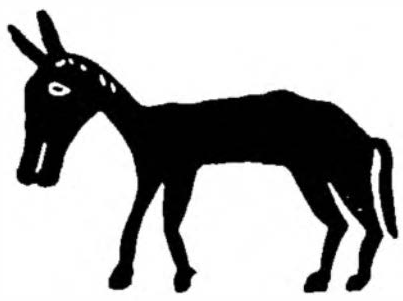
-Siz bir ulusal tarih mirasısınız diye överken, eliyle de sırtına birkaç kez vurarak onu kutladı.

Yolculuk sona erdiğinde akademisyen bir süre daha konuştu durdu. Don Antenor'un gözlerinin içine bir göz attı ve ona Hogg morina balığının karaciğerinin yağını içmesini tavsiye etti. Arabadan inerken borcunu sordu.

Ama gelen cevap onu gücendirdi:

-Sizin faytonculuk uğraşınızın ve size eşlik eden bu saygın hayvanın fedakârlığının karşılığı bu kadar ucuz mu?

Ve ödemeden uzaklaştı, iyiden iyiye darılıp ilk köşede kayboldu.

Don Antenor ruhunun köpeklerini Inútil'e küfrederek ve kulaklarının üzerinde kırbaç şaklatarak kovdu.

Her gün daha az gündü. Her gün daha erken akşam oluyordu. Her günün ekmeği günden güne uzaklaşıyordu. Balıklar çok derinden yüzüyor, kuşlar çok yüksekten uçuyordu.

Ama Don Antenor oradaydı. Meydanda dimdik, iyi kötü oradaydı. Eski zamanlardaki gibi, sokaklar insan dalgalarıyla doluyken, bir sürü yaygara ve keşmekeş varken, daha makineler yokken ya da neredeyse yokken olduğu gibi. O zamanlar Kayzer yaylı arabası da arabaydı ama. Başkan'ın eşini gezdirirdi Don Antenor, First Lady'yi, İspanya'dan gelen matadorları ve tenorları, boğa güreşinin ve operanın ustalarını ve yelpazeli hanımefendileri gala gecelerine götürürdü. Kayzer, salonların araba kapılarında altın harflerle ışıldardı. Ventanía keyifle kişnerdi ve Don Antenor yatak odalarının ve noterliğin sırlarını, sosyete insanlarının yaşamlarını ve mucizelerini bilirdi.

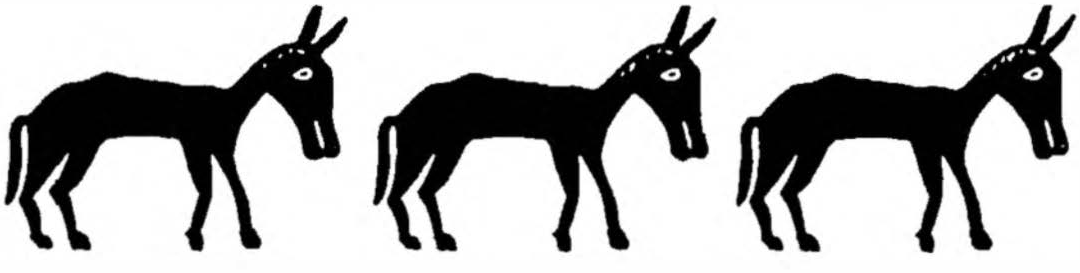
O insanlar artık yoktu, o insanların sevdiği şeyler de yoktu, ama Don

Antenor vardı. Kayzer de vardı, yıpranmış ve bir tekeri aksak. Bir de bu sıska sütçü beygiri vardı. Arnavut kaldırımı yollarda kıvılcımlar saçarak ilerleyen ve ön ayaklarını yere vurarak zafer yolunun yönünü tayin eden Ventania değildi bu. Inútil meydanın çevresinde tur üstüne tur atarak, uyuklayarak gezerken, otomobiller baş döndürücü bir hızla vızıldayıp geçiyordu.

Bakire Candeleria günü geldiği zaman, kalabalık, alay halinde, yukarı, tepenin zirvesine, bakirenin yaşadığı yere kadar çıktı. Don Antenor da çıktı. Yokuşu dizlerinin üstünde çıktı ve kanlı dizleri, güneşten ve tozdan kör olmuş gözleriyle bir mucize için yakardı. Ondan ruhundaki kapanmayan yaraları kapatmasını istedi ve ona, çocukluğundaki gibi, "sevgilim, hep yanımda ol" diye çağırdığı günlerdeki gibi fısıldadı; o vakitler bakire ona eski kenti çevreleyen surları vermişti.

Ama bakire şimdi deniz yollarını açmakla meşguldü, boğulanları diriltmekle ve boş ağlara balık taşımakla. O yıl suyun kötü etkileri çok fazla olmuştu. Denizcilerin bakiresinin işi başından aşkındı, yeryüzündeki mutsuzlarla uğraşacak vakti yoktu.

Don Antenor orada yukarıda dua ederken, sağır bakireye ağlarken, Inútil aşağıdaydı, Kayzer'e koşulmuş, güneşte kavruluyordu. Müthiş bir güneş vardı, gölgesi de müthiş olurdu, eğer gölgelik bir yer olsaydı. Inútil kuru otları çiğniyor ve gemi azıya alarak ona sanki tahtadan bir atmış gibi davranan bu düşüncesiz ihtiyara lanetler yağdırıyordu. Bütün hayatı, koşulmuş olarak, susarak geçmişti; en azından biraz gölgeye hakkı vardı, renkli tüylerden bir başlığa ve rengarenk mısırlardan, kaba yonca demetlerinden, taze otlardan, yulaf püresinden kurulmuş iyi bir sofraya.

O gece Inútil kaçtı. Toprak, hüzün ve diken tatlısı çiğnemekten bıkıp kaçtı. Dörtnala koşmak istedi, uzaklara gitmek, yeşillikler içinde uzak bir kırda kaybolmak, yatıp yuvarlanmak, taze ottan bıkmak ve sesi kısılıncaya kadar kişnemek istedi.

Dörtnala koşmak istedi ve koştu; kaçış gecesinde, hayatının en uzun koşusunda.

Varoşların çok uzağında artık iyice tükenmişti, tökezledi ve düştü. Büyük bir gayretle kalktı; ayakları bocalıyor, karnı inip kalkıyor, tükenmiş bedeni gıcırdıyordu. Inútil'in her zamanki yorgun yürüyüşüne boyun eğmekten başka çaresi yoktu. Ve adım adım kaçmaya devam etti: sahildeki bir sundurmanın altına yıkılıncaya dek.

Marangoz başını kaldırıp onu gördüğünde, tornada tekerlek dingillerini düzeltiyordu. Don Antenor ona doğru geliyordu. Yaza özgü toz bulutlarının içinden onun çarpık figürü çıkmıştı: yıpranmış penguen redingotu, yalnızca tepesi kalan şapkası ve kanatları yorgun düşmüş kelebek kravatıyla. Yol sapağından geliyordu, Inútil'in yerine kendini koştuğu arabayı sürükleyerek. Araba kırık tekerleklerin gıcırtılı gürültüsüyle, ine kalka hareket ediyor ve Don Antenor'un alnından boncuk boncuk terler dökülüyordu.

Marangoz tekeri hemen bitiriverecekti. Don Antenor arabanın gölgesine yığıldığında, ona at arabacılığı hizmetinden el çektiğini anlattı. Şirketi artık alan değiştiriyordu. Artık taşımacılığa yönelecekti, ev eşyaları ya da ne olursa.

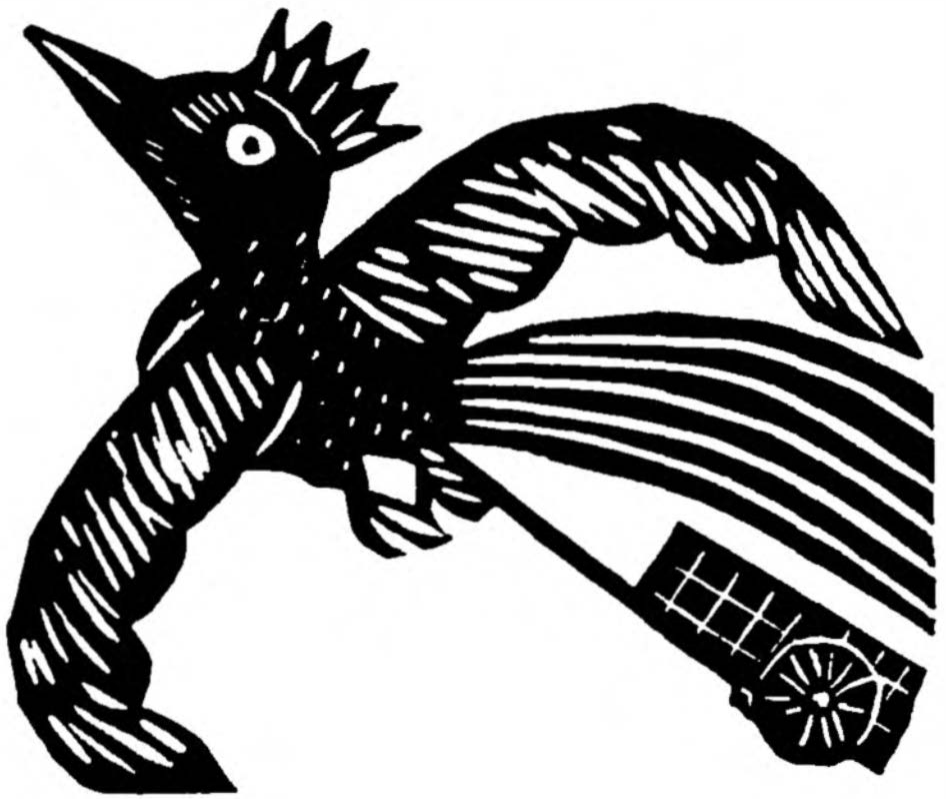

Günler günleri, haftalar haftaları kovaladı. Inútil kayıp vatanını özlüyordu. Her gün Don Antenor'un ve Kayzer'in, birbirlerini iteleyerek çıktığını görüyor ve bıraktıkları kokulardan nereye gittiklerini çıkarıyordu.

Inútil, tereddüt ediyordu; dönse miydi, kalsa mıydı? Uzaklaşmak isteyerek birkaç adım atıyor, ama hep geri geliyordu. Derisi soyulmuş, kemikli ayağını yalıyor ve duraksıyordu. Bacağıyla kaburgala-

nnı kaşıyor ve tereddüt içini kemirmeye devam ediyordu. Otları geviş getirirken tereddütlerini de geviş getiriyordu. Sonunda artık ona ev olan köhne sundurmanın çevresinde bir yere uzanmış uyuyakalıyordu.

Ve bir gün, bir tan vakti, burnuyla kapıyı çaldı. Azıcık ışık, samandan yatağını ve kirişlere asılı koşum takımını hatırlamasına yetti. Don Antenor, Kayzer'den çıktı, geceliğinin altından hayalet gibi görünen leylek bacakları onu zor taşıyorlardı. Su dolu fıçıyı gösterdi:

-Orada su var, diye homurdandı.

-Ben bıra içerim, dedi at.

VEDA ÜZERİNE PENCERE

Uyuyamıyordu. Bütün düşlerini bir süpermarket poşetinde saklamıştı, ama poşet patlamış, bütün düşler kaçmıştı ve o artık uyuyamıyordu, çünkü düşünde görebileceği hiçbir düşü kalmamıştı.

Böyle diyordu. Ayrıca iki gününü kaybettiğini söylüyordu: Bir pazartesi ve bir salı, umutsuzca onları arıyordu, ama bu günleri hiçbir yerde bulamıyordu.

Ölümü kolay olmadı. Her seferinde daha az nefes alıyordu. Sonunda, sondalara bağlı acı çekerken, yalnızca şunu kekeleyebildi:

-Ne uzun bir yokuş.

Ve öldü, düşlerini bulamadan, ne de onun olan, ama ondan kaçan günlerini.

Başka çok az şeyi vardı. Fernando Rodríguez asla sahip olmak istemedi. Hiçbir şeyin sahibi oldu, çıplak bir adamdı; çocuklar, deliler ve kuşlar peşinde olduğu halde çırılçıplak yürüdü.

ALACAKLILARINDAN KAÇAN KUNDURACININ HİKÂYESİ

Adın, soyadın?

Yanıt yoktu. Polis şefi karnına üç küçük darbe indirdi:

-Ölü müsün?

Cándido sessiz yatıyordu. Yetkililer onu kadavra ilan ettiler. Sürekli kaşlanna baktığı için gözlerinin sadece beyazı kalmış, Cándido düşünüyordu. Tek bir düşünce ya da bulutçuk dolaşıyordu kafasında: diyelim tabutla birlikte beni de gömdüler...

Toplumsal sorunlara eğilen oralı bir şair, yedi dizelik bir akrostişle zavallı kunduracıyı ölümsüzleştiriverdi. Şair merhumun bahtsızlığının şarkısını söylüyordu. Nankör ailesinin nafakasını çıkarmak için gece gündüz deri dövüyordu, ama ne kadar çok çalışırsa o kadar az kazanıyor, o kadar çok borçlanıyordu.

Öte yandan komşulan ve akrabalan, onun alın terine alerjisi olduğunu hatırlattılar. Onda bulantıya ve derisinde kızarıklıklara neden oluyordu. Onlara göre kundura tamircisi hayatında yarım bir pençe bile yapmamıştı, hayatını arada bir Paris havası dolu bir kavanoz ya da Papa tarafından öpülmüş Brezilya toprağı dolu bir şişe ya da körlerden yemek çalmakta çok işe yarayan tahta kaşıklar satarak kazanmayı tercih ediyordu.

Böyle diyorlardı, ben bilmiyorum. Ama gerçek olan şu ki, hayatının her trajik adımında Cándido, bütün azizlere birer mum borçlanıyordu.

Kendi elleriyle çam ağacından bir tabut çaktı, cilaladı, üzerine kendi isminin yazılı olduğu bir levha koydu ve iyice ölmüş bir ölü olarak kendisi de tabutun içine girdi.

Onu kiliseye taşıdılar; kilisede bir sürü alacaklısı vardı, ama hiç akrabası yoktu. Cándido için sayısız alacaklısından başka kimse ağlamadı. Kutunun içinde dümdüz, elleri göğsünde kurbanlarının inlemelerini dinledi; tuzağına düşen bütün bu insanlar tapınaktan gidinceye kadar. O zaman işlemediği günahlardan affını isteyerek dua eden bir sofunun mırıltılarından başka bir ses duymadı. Ve gece olunca ölü yalnız kaldı.

Bekledi ve sonunda karar verdi. Acıyan gözlerini ovuşturdu. Çok yavaşça bir ayağını kutudan çıkardı. Sonra öbürünü. Doğrulurken çok hafif bir gıcırtı oldu. İşaret parmağını dudaklarının üzerine koyup:

-Şşh!, dedi.

Yürümeye başladı, küçücük adımlarla. Yalınayak, karanlıklar içindeki kiliseyi dolaştı. Hacın ve İsa'nın altında, Magdalena'yla Bakire Meryem arasında oturacak iyi bir yer buldu. Kefeninin cebinden bir sigara çıkardı ve bir mumla yaktı. Gürültüleri duyduğunda tam bu durumdaydı, sigara içip kurtuluşunu kutluyordu, bir sıçrayışta yeniden tabutun içine girdi.

Hırsızlar mihrabı boşaltırken, duvarların derisini yüzerken, azizlerin elbiselerini çıkarırken, kunduracı içinden kekeleyerek Kutsal Babamız, Ave María ve bildiği bütün duaları okuyordu. Ama hırsızların elebaşını merakı dürttü:

-Sakın bu ölünün altın dişleri olmasındı?

Cándido bir elin alt çenesini açmaya çalıştığını hissedince var gücüyle dişlerini bu yabancı ele geçirip, tabutunda doğruldu.

Hırsız şaşkın, düşüp yere kapaklandı ve bütün çete çığlıklar atarak dört bir yana dağıldı; arkalarında melek kanatlarından, ipeklerden ve gümüşlerden izler bırakarak.

Bütün köy yeni Lazaro'ya saygılarını sunmak için geldi.

Herkes ona adaklar sunuyordu. İlahi Baba, cennetteki tahtından, Alagoas'ın yalnızlıklarında kaybolmuş bu evin üzerine bakışlarını indirmeye tenezzül etmiş ve şeytanın çocukları tarafından saygısızlık edilen tapınağını, evini, bedenini kurtarması için çocuklarının bu en alçakgönüllüsünü seçmişti.

Dirilen adam mucizeci aziz olup çıkmıştı.

Cándido mucizelerin parasını peşin alıyordu. O öyle ucuz bir aziz değildi.

-Ne istiyorlar, diye homurdanıyordu, bir hevenk muz parasına Tanrı'nın lütfunu mu?

Hayatta kalan tanıklara göre bütün bu paralar sonunda orospulara ya da uzak şehir Maceió'nun kumarhanelerine gidecekti. Avucundakı bozuklukları uzun süre izleyip:

-Paralar neden yuvarlaktır? diyordu Cándido. Aksın diye...

Ve yıllar böyle geçti.
Açlıktan nefesi kokanlara kimseden miras kalmadı.
Felçliler yürümedi.
Kellerin başında kaküller bitmedi.
Evde kalmış kızlar evlenmedi.
Çöllerde yağmur yağmadı.
Cüceler uzamadı.
Ve bir gün Cándido öldü. Ama dirilmedi.

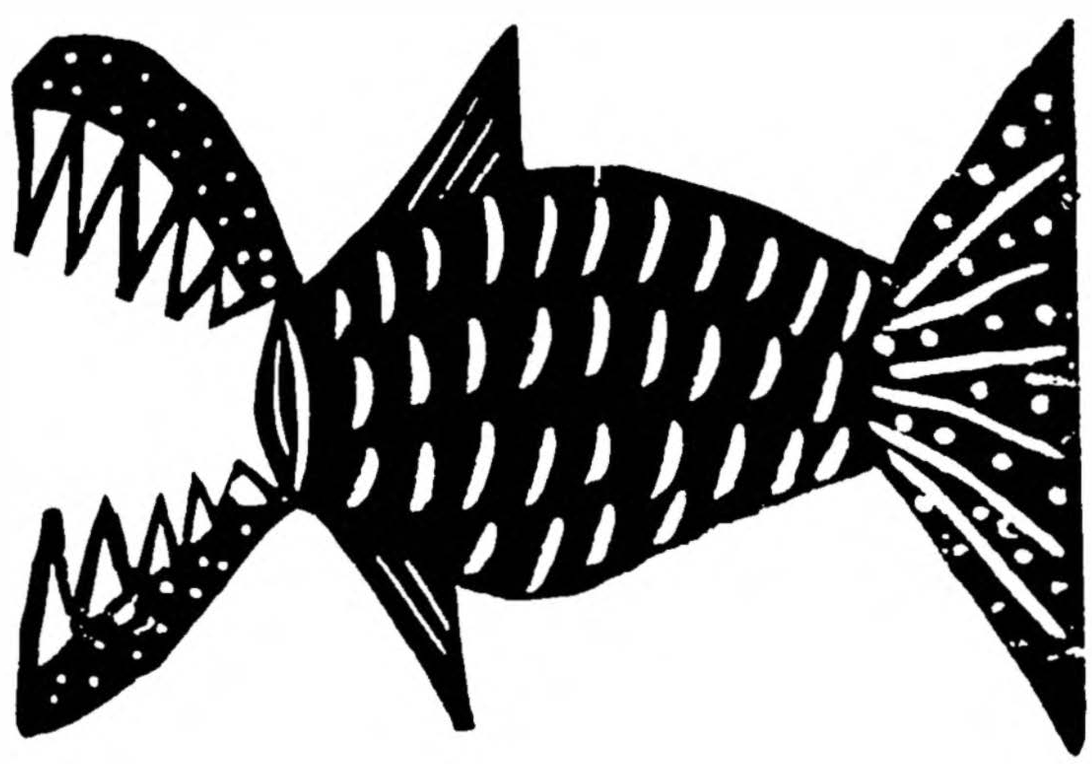

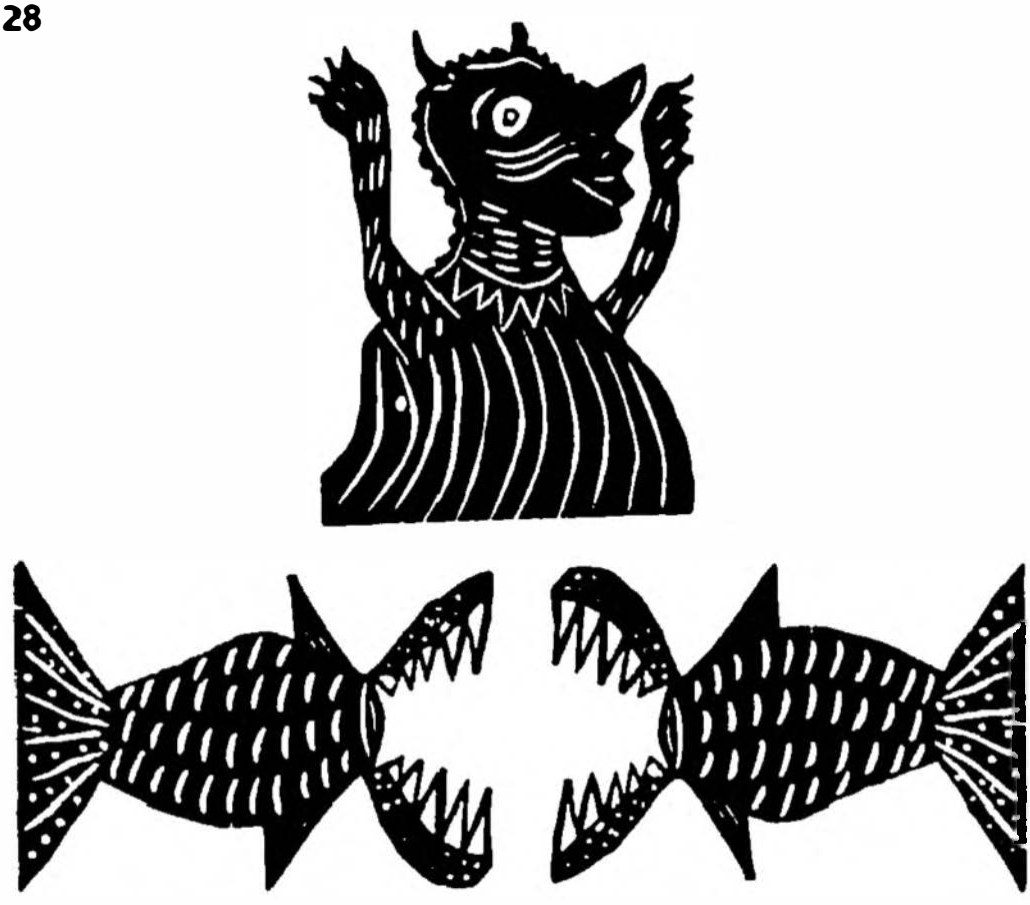
DENİZ ÜZERİNE PENCERE

Hiçbir yere çakılı değil. Dağların ve ağaçların kaderleri köklerindedir, ama deniz bizim gibidir, avare hayata mahkûm.

Deniz tutkunları: bizler, kıyı insanları, toprağın yanı sıra denizden de yaratıldık. Farkında olmasak da çok iyi biliyoruz ki, sislerin arasında o bardan bu bara, şehrin sokaklarında kabarmış dalgalarda yol alırken, aslında o gece bizi bekleyen limana ya da deniz kazasına yolculuk ediyoruz.

GÜNEY DENİZİNİN CÜMBÜŞÇÜ BÜYÜCÜLERİNİN HİKÂYESİ

Eskiden Chiloé Adaları'na büyücü takımı çok gelirdi. Büyücüler uçmaya üşendiklerinde, burunlarından köpük ve uğursuzluk saçan koca deniz atlarının üstünde gelirlerdi. Karaya geceyarısı tek bacaklarının üstünde hoplayarak çıkar, el aynalarıyla kötü büyüleri için seçtikleri kişiyi gösterirlerdi. Uzaktan bakılınca, sıçrayan ateş parçalarına benzerlerdi, pançolarının altından, insan yağıyla iyice yağlanmış ölü derilerinin tutuşturduğu meşaleler taşırlardı; bu fenerlerle aydınlatırlardı yollarını.

Her zaman böyle değildi. Bazen kuru toprakta da yüzebilen ve Hıristiyan etine aç koca dişli balıklara dönüşürlerdi ve başka zamanlar dişle-

rine göre boyunlar arayan yarasa biçiminde ortaya çıkarlardı. Bu hayalet baykuşlar, baktıkları her şeyde iyileşmez yaralar açan, biçim değiştiren büyücülerdi ve bu büyücüler aynı zamanda korkunç çığlıklar atarak, kanat dokunuşları ile bakireleri hamile bırakan kargalardı.

Adalarda kadınları kaçırıyorlardı. Büyücülerin ellerinin iyi bir şöhreti vardı; cehennem ateşi gibi ellerinin buzlu kış soğuklarına karşı kutsal bir deva olduğu ve kilisede tek bir ayini kaçırmayan hanımefendilerden bile, bir gün kaçırılmayı düşleyenlerin hiç de az buz olmadığı söylenirdi.

Sofu kadınları kaçırıp eğlenmekten sıkıldıklannda, büyücüler mercan saraylarını denizin uçurumlanna terk ederlerdi. O zaman su yüzüne çıkar ve yosundan ışık saçan derileriyle, hayalet bir gemiyle yola koyulurlardı.

Martılar Adası'yla Ateş Toprakları arasında pek çok denizci, denizi yarıp geçen, siyah bir bulutun içinde kaybolan bu görkemli kızıl yelkenleri görmüş, güvertede yapılan bitimsiz eğlencelerden yayılan sonsuz kahkahaları ve gürültülü müziğin yankılarını duymuştu. Ve birden fazla yerli, yemin billah ederek, canavar kuşlar çetesi tarafından takip edilen hayalet geminin, uzun seferlerin hasarını onarmak için Tren-Tren Limanı'na girdiğine ya da vaftizi ortadan kaldıran efsunlu çağlayan suyu yükledikleri Quincavi Mağaraları yakınlarında dolaşıp durduğuna yemin ederdi.

O zamanlar hayalet gemi gecelerin eğlencesiydi.

Belli bir tarihsiz zamanda ve haritasız belli bir mekânda, büyücüler başkalarının aradığını buldular. İstemeden buldular. Büyücülük Tarihi Yıllıkları'nda belirtildiğine göre bütün gece altın gibi parlayan, altın halesiyle çevrili adayı keşfettiklerinde uzaklarda çılgınlar gibi eğleniyorlardı.

Tek bacaklı büyücüler adaya, sadık kurbağalarının arkasından girdiler, sıçrayışları altına bulanmış havada, altın tozlarının yükselmesine neden oluyordu. Adada kimse yoktu. Büyücüler bir derenin altın kıyısı boyunca altın dağa doğru ilerlerken, bahçelerde ve bostanlarda yetişen altınlara bakıyorlardı, altına bulanmış katır tırnakları, altından portakallar, altından salkım salkım üzümler ve bir de ellerinde hâlâ kılıç ya da balta tutan yaşlı iskeletlere bakıyorlardı. Kim bilir, kaç yıl ya da yüzyıl önce, komutan *hidalgolar* ve onların işgalci adamları, El Dorado'ya giden bu patikada kendi aralarında bıçak çekip birbirlerini öldürmüşlerdi.

Büyücüler bir daha asla dönmediler.

Bazen rüzgâr, acı çeken ruhlara ait olmayan, heykeli dikilmeden boğulanlara ya da bir deniz kazasında sürüklenip açlıktan ve soğuktan acı çekenlere ait olmayan uzak iniltiler getirir. Chiloé'nin

büyücülerden arınan kıyılarında rüzgârı dinleyenler bu iniltilerin hayalet gemiden geldiğini söylerler. Onlara göre, büyücüler altını ve birbirlerini gözetlemeye mahkûm oldular. Hayalet gemi adanın etrafında hiç durmadan ve köpükten dairesinden hiç çıkmadan tur atıp duruyor. Yelkenleri denize açılma isteğini kaybetti. Artık rüzgâr bile alacakaranlıkta gıcırdayıp duran bu hüzünlü hapishaneye yaklaşmıyor.

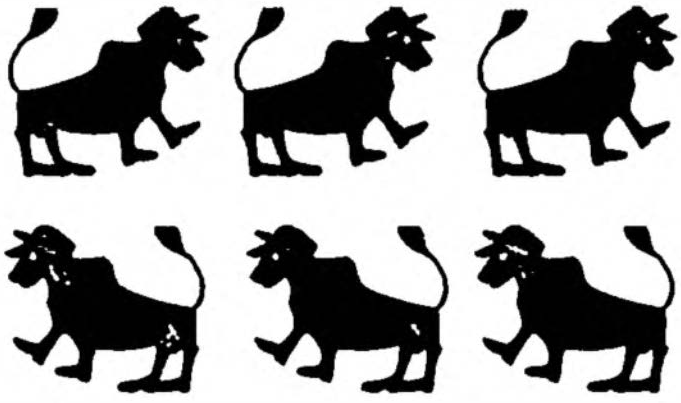
Yaklaşmaya cesaret eden gemiler birden donup kalıyorlar, boşlukta yol alıyorlar ve bu gemilerin şaşkın mürettebatı, deniz felaketlerinden arta kalan kalas parçaları olarak dönüyor karaya.

BAŞARILI ADAM ÜZERİNE PENCERE

Uzaklığı hesaplamadan aya bakamaz.
Çıkacak odunu hesaplamadan bir ağaca bakamaz.
Fiyatını hesaplamadan bir tabloya bakamaz.
Kaloriyi hesaplamadan bir menüye bakamaz.
Avantajlarını hesaplamadan bir adama bakamaz.
Riski hesaplamadan bir kadına bakamaz.

DAVETSİZ MİSAFİRİN HİKÂYESİ

Ve yedinci gün Tanrı dinlendi.
Ve bütün gücünü topladı.
Ve sekizinci gün kadını yarattı.
(Yaradılış, 2.1)

Nehirden geldin, düğün gecesinde. Karanlığın içinden, köpüklerin üstünde dimdik geldiğinde, bütün köy ağzı açık iskeledeydi. Üzerine sıçrayan su damlaları beyaz tuniğini bedenine yapıştırmıştı ve canlı ateşböceklerinden bir taç yüzünü aydınlatıyordu.

Lucho Cabalgante seni yedi ineğe değişmişti, sahip olduğu her şeye; senin güzelliğin yılların boyun eğdirdiği, yalnızlığın incittiği bedenini iyileştirsin diye.

Gece şenlik oldu. Ve gün doğarken, bir pirinç yağmuru altında, sal kendi ekseni etrafında dört kez döndü ve siz uzaklaştınız, gitarların ve marakasların elvedası eşliğinde.

Ertesi gün sal döndü, sen ayakta durmuş geliyordun, Lucho Cabalgante ise ne kadar uzunsa o kadar uzanmıştı.

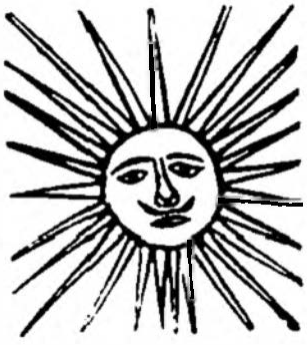
Lucho sana dokunamadan ölmüştü, beyaz tunik bedenin boyunca yavaşça sıyrılıp aşağı düşerek ayaklarında beyaz bir yumak oluştururken, yüreği çatlamıştı.

Son gecesinde başında beklerken üstünü örttüler, çünkü baştan aşağı mora kesmişti ve dili dışarıdaydı. Başında beklerken iki kardeşi bıçaklaştılar, mirası tartışarak; yani seni, bakire ve dul kalan yalnız kadını.

Üç mezar açmak gerekti.

Sen köyde kaldın.

Ölülerin babası peşini bırakmadı. Kıyıdan, ihtiyar Cabalgante seni dürbünle izlerken, sen anaforlara şarkı söyletiyordun, tan vakti o koca kürekleri suda döndürürken kırık bir ezgi filizleniyordu köpüklerden. Senin su kabarcıklarındaki şarkıların, kilisenin çanlarından daha güçlüydü; kano dans ediyor, balıklar başına üşüşüyor, bütün erkekler uyanıyordu.

Pazarda karagözleri ve levrekleri, ananasla, mangoyla ve palmiye yağıyla değişiyordun. İhtiyar arkandan geliyordu, romatizması yüzünden aksayarak senin adımlarını takip ediyordu. Ve sen hamağa uzandığında o, senin düşlerini izliyordu.

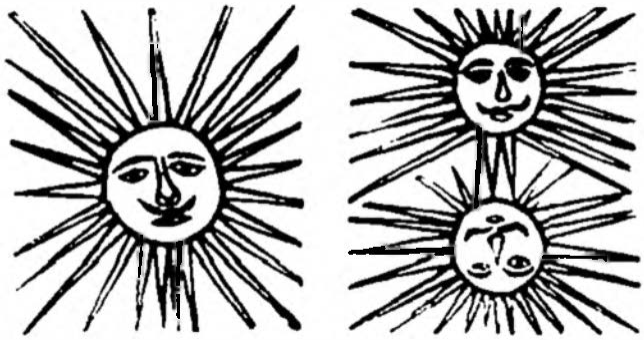
İhtiyar ne yiyor ne içiyordu. Kıskançlıktan ve onu gece gündüz ısıran sivrisinek hortumlarından kanı iyice çekilmişti, günden güne etini ve soluğunu kaybediyordu. Artık ondan geriye bir avuç dilsiz kemikten başka bir şey kalmayınca, onu da çocuklarının yanına gömdüler.

Paris'ten giyinmiyordun, ne bileziklerin, ne küpelerin, ne de yüzüklerin vardı, o muz ağacı köküyle yıkadığın her zaman ışıl ışıl uzun siyah saçlarında bir toka bile yoktu.

Ama yakından her geçişinde felçli olan Escolástico yerinden sıçrıyordu. Orada, köyün sokaklannda dolaşıyordun, çamurdan ve tozdan etkilenmeden ve Escolástico kaderin bağırarak kendisini çağırdığını hissediyordu, kader ona bağırarak senin bedenine girmesini ve hayatı boyunca sahip olacağı bütün günleri ve yılları orada geçirmesini emrediyordu.

-Ne yapıyorum ben burada, onun dışında? diye öfkeleniyordu Escolástico, ta ki bir sabah senin geçtiğini görünce, bir sıçrayışta tekerlekli sandalyesini terk edip sana koşarken bir bisikletin altında kalıp telef oluncaya dek.

Sular yükseldiğinde nehir onun kucağına gelirdi ancak: Fortunato tek koluyla herhangi bir gemiyi kolaylıkla batırabilirdi, iki koluyla onu tekrar yüzdürürdü. Çiğ balıkların ve taze kadınlann doymak bilmez tadıcısıydı. Bu Samson etrafa çalım satardı:

-Benım kabzası kıllı kılıcım yalnız erkek çocuk yapar.

Bir şimşek onu mahvetti, tam sana bir pençe sallayacakken. Bulutsuz gökyüzünden düşen şimşek, bükülmez kılıcı ve senin yattığın hamağa uzanmış kollarıyla Fortunato'yu gafil avladı, ama sen sakince uyumaya devam ettin, her şeyden habersiz. Fortunato'dan bize üç yerinden diken gibi öne çıkan bir kömür kütlesinden başka bir şey kalmadı.

Senin ne kadar kadın olduğuna dair bütün Pasifik kıyılarını ıslatan ününü duyunca Buenaventura Limanı'ndan bir gazeteci ve bir fotoğrafçı geldi.

Dans gecesiydi. Sen bir alkış halkasının ortasında havada dönüyordun, omuzların sabit, kalçalarını oynatarak, ayaklarını ya da o serçe kanatlarını yere yere vuruyordun ve senin karanlık, ışıltılı baldırlarının oylumlarında dantelden köpükler dalga dalga yükseliyordu.

Gazeteci şunu mırıldanabildi:

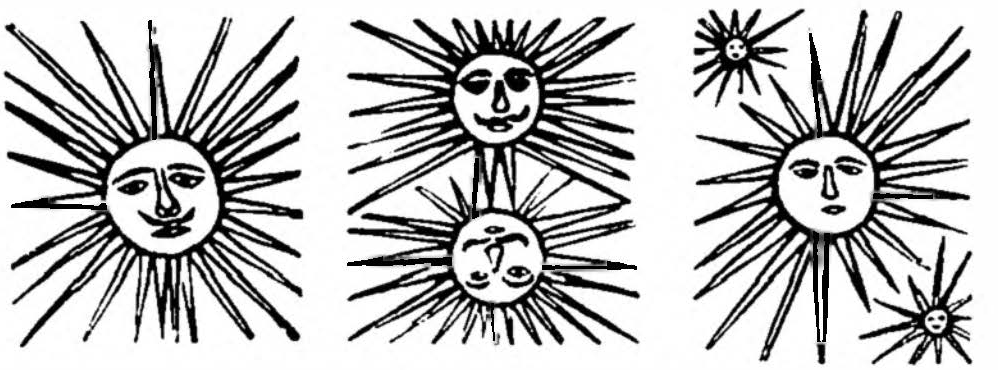
-Ne kadar şanslıyım,

Dünyada olduğum için,

Onu görebildiğim için.

Ve bunlar onun son sözleri oldu.

Fotoğrafçı çıldırdı. Kanatlı kadın, senin yerde gökte, havada karada bir görüntünü yakalamaya uğraşırken, ebediyen kekeme, ebediyete kadar titrek kalıverdi. Heykel fotoğrafı çekiyor, ama hareketli çıkıyordu.

Peder Jovino deniz kokusu getiren bir esinti hissetti ve az ötede seni fark etti. O zaman ön tarafına bir el dolusu toprak attı ve haç işareti yaparak şeytan kovan dualar okudu, sonra bir avuç toprak alıp arkasına attı. Kiliseye doğru geldiğini görünce kapıyı iki anahtarla kilitledi, arkasına bir demir çubuk ve bir ağaç sırık yerleştirdi.

-Peder, dedin.

O geri geri gitti, dehşete kapıldı, mihrapta haça sarıldı.

-Peder, diye tekrar ettin kapıya yapışıp.

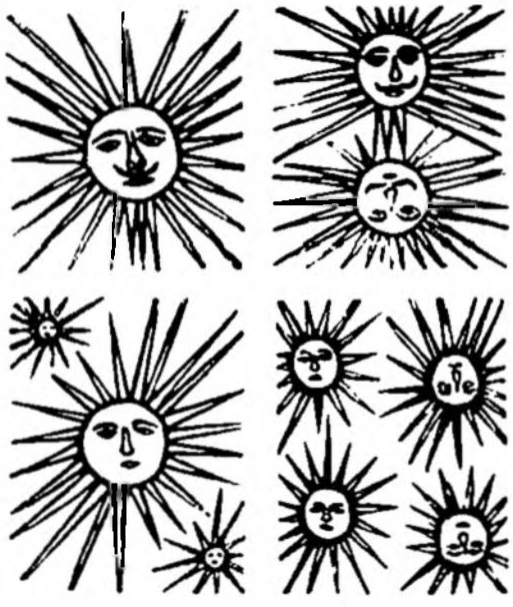
-Efendimiz beni terk etmeyiniz, diye yalvardı din adamı, ter boşanarak, kendini kaybedişin ateşlerinde yanarak.

Günah çıkarmaya gelmiştin. Nane damlalarıyla ağlayarak uzaklaştın.

Ertesi gün Peder Jovino kutsal çamurlar süründü, Isa'ya iyice sarılıp nehrin en derin yerinden kendini suya attı.

Anında ikisini de çıkardılar. Peder boğulmuştu ve Isacık, önceden terleyen, kanayan ve göz kırpan Isacık, artık gözlerini kırpmayı bırakmıştı, ne su, ne de kan akıtıyordu, mucize de gerçekleştirmiyordu.

Kadınlar sana her zaman kaşlarını çatarak bakıyordu. Sen geldiğinden beri yağmur yağmıyordu, erkekler çok az çalışıyor, çok fazla ölüyordu. Birisi senin sandaletinde mahmuz görmüştü, bir başkası senin sülfür bulutuna dönüştüğünü söylüyordu. Herkesin bildiği, malum bir şeydi ki, senin yol aldığın yerlerde, nehir suyu kaynıyor, buharlar çıkıyor ve balıklar yüzgeçlerini çılgınca sallayarak seni takip ediyordu. Ayrıca bir yılanın her gece çatıdaki palmiyeden hamağına süzülerek seni

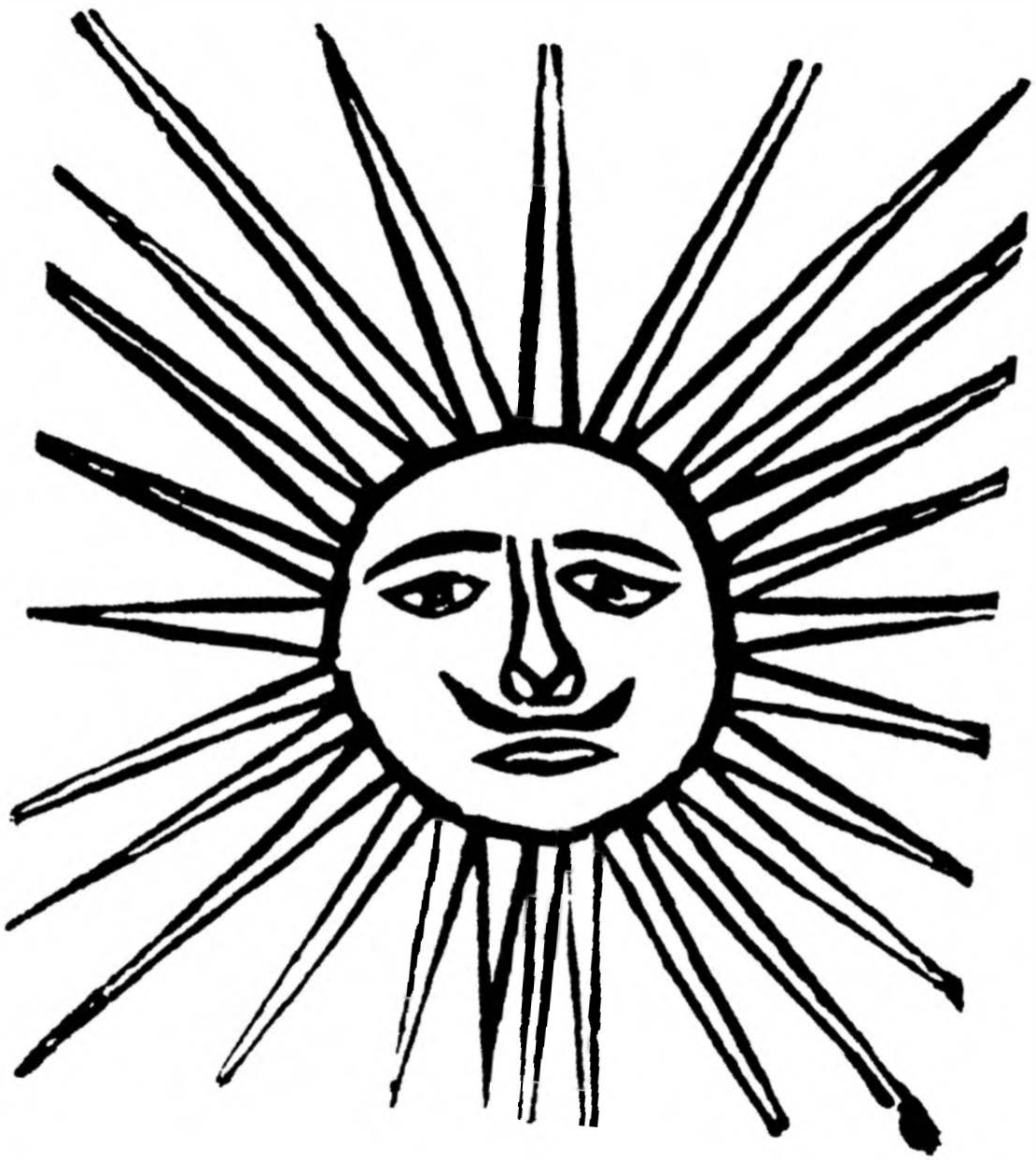
ziyaret ettiği ve isteklerini yerine getirdiği biliniyordu.

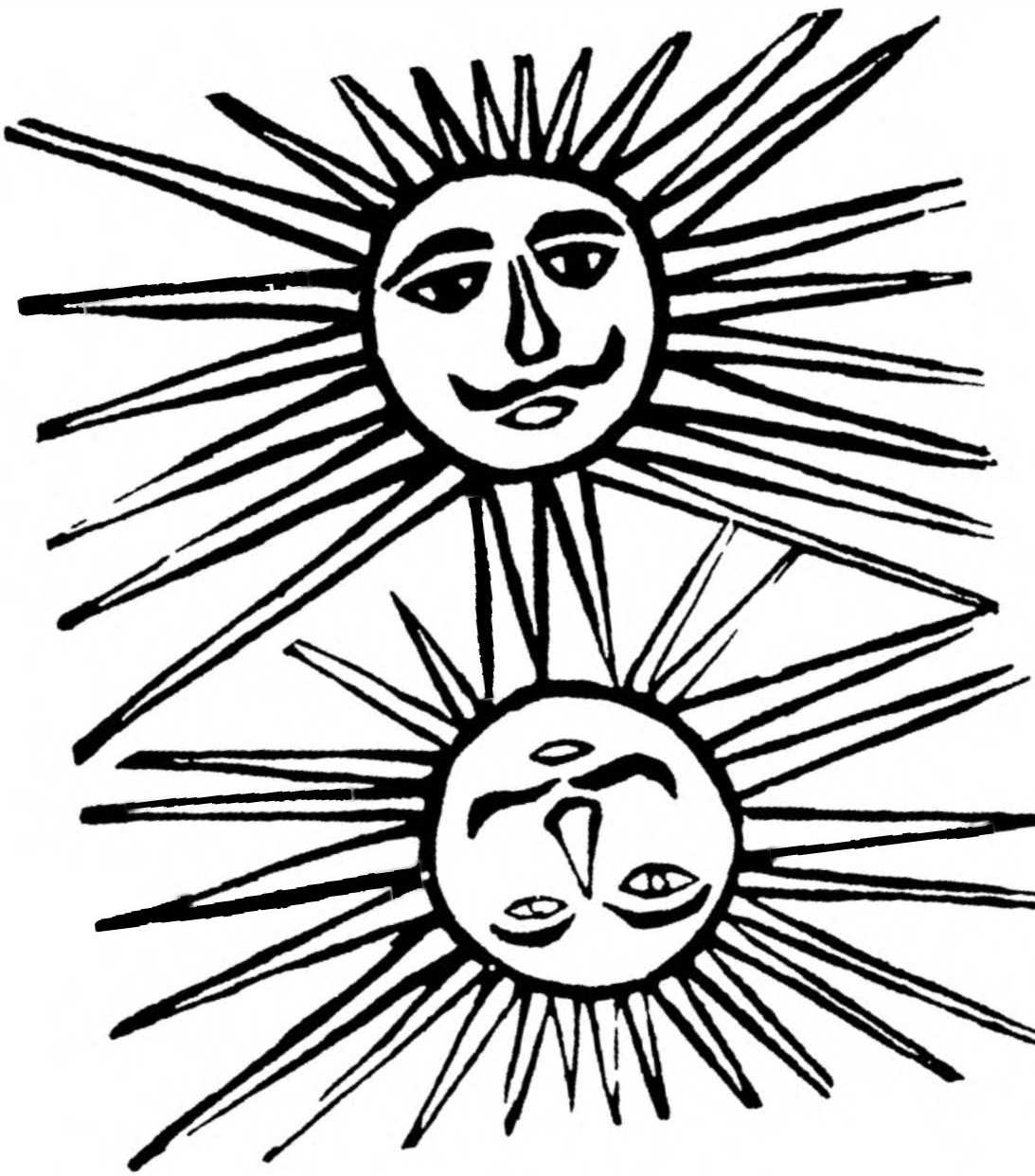
Bütün köy seni mahkûm ediyordu, kibirli bir büyücü, duacıdan çok eğlence düşkünü olduğun için, cezbetme ve büyüleme sanatın yüzünden ya da affedilmez güzelliğin yüzünden.

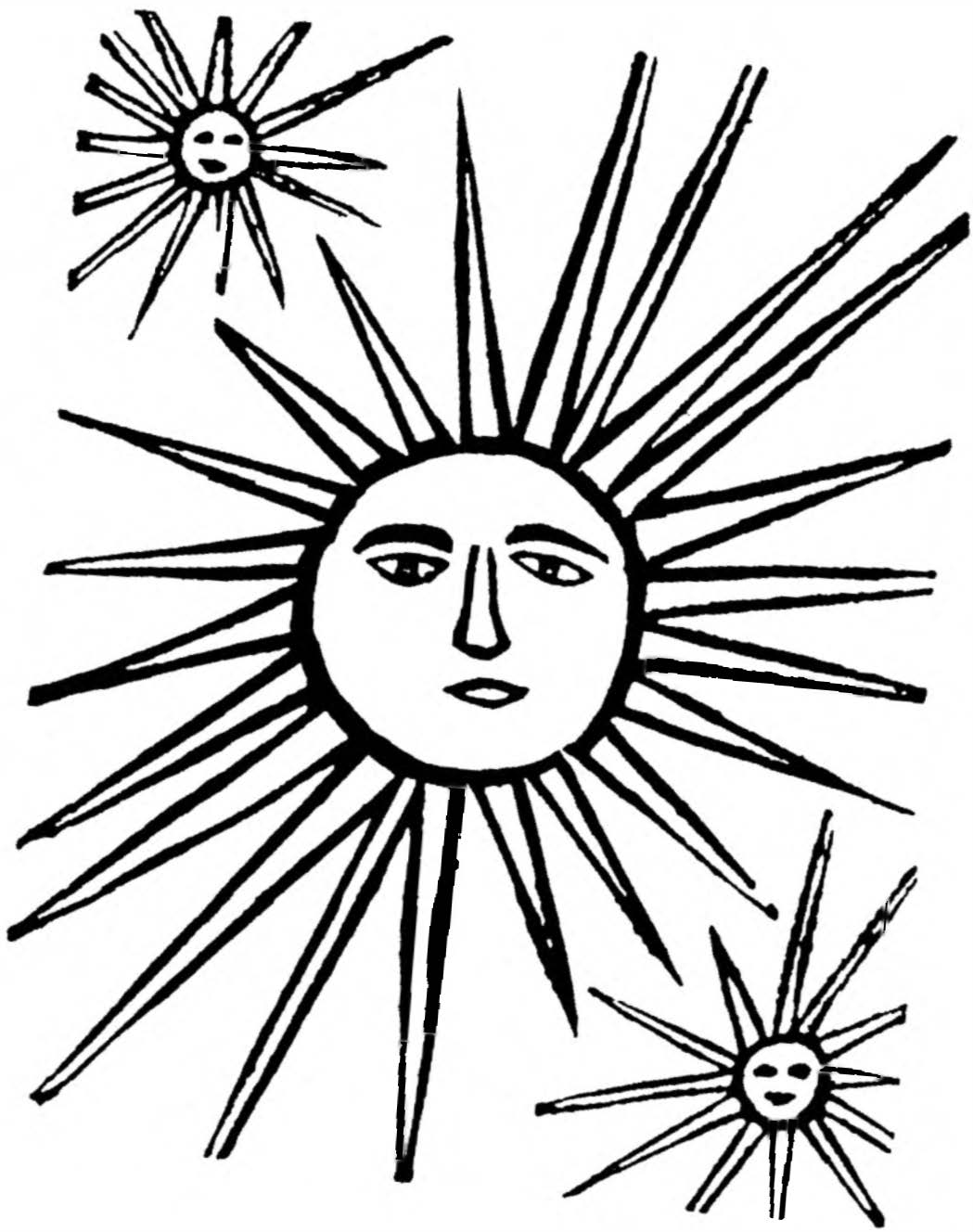
Bir gece gittin. Köpüklerin üstünde, kanonun içinde, ayakta dikilerek, sislerin içinde kayboldun.

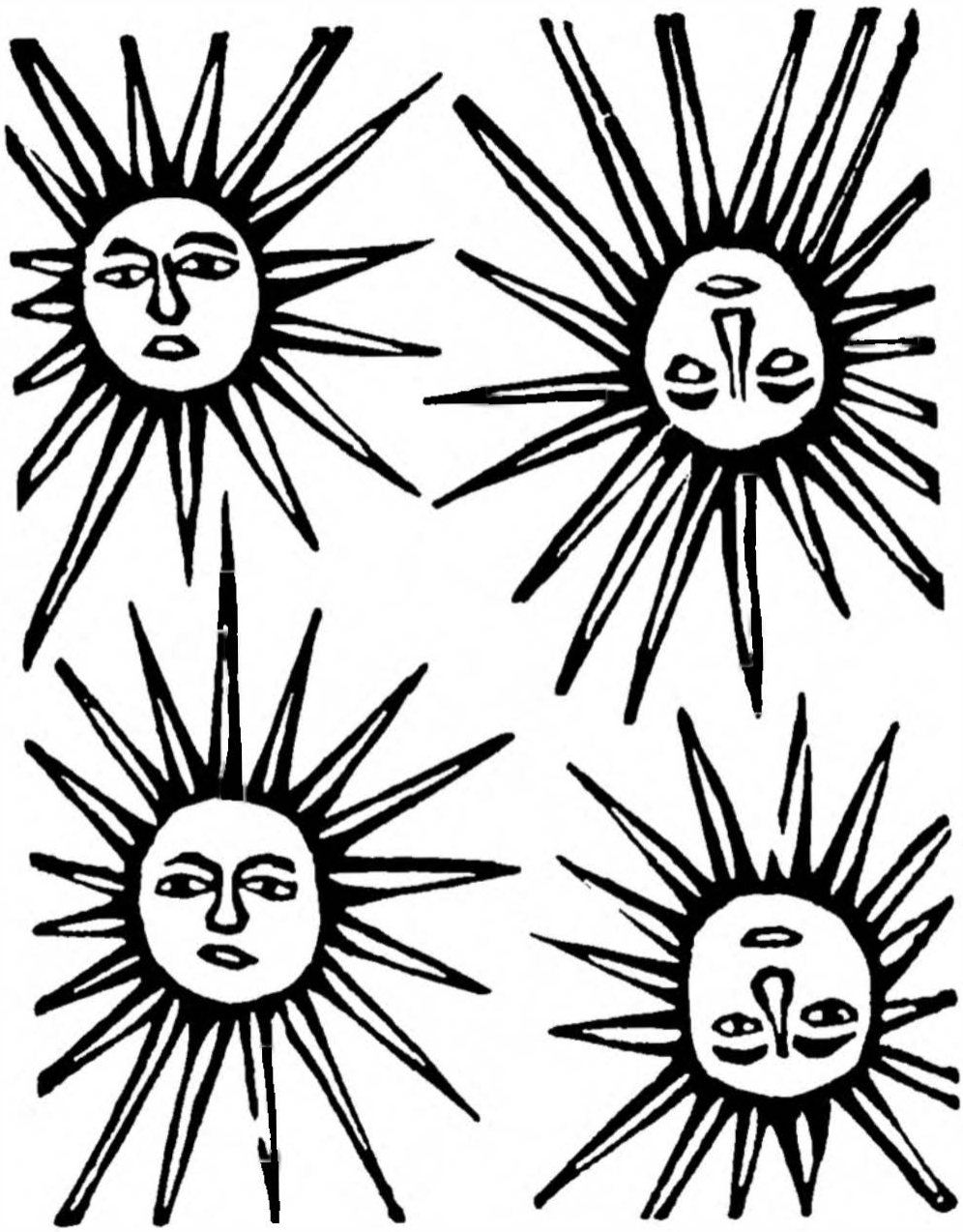
Kimse görmedi seni. Yalnız ben gördüm. Ben çok çocuktum daha, sen fark etmedin bile.

Hâlâ görüyorum seni.

DENİZ TANRIÇASI ÜZERİNE PENCERE

Iemanyá suyun derinliklerinde yaşıyor. Adakları orada kabul ediyor. Onun bayramı olduğu gün, Bahía balıkçıları bu işveli ve açgözlü Tanrıça'ya övgü dolu şarkılar söyleyerek denize açılıyorlar ve teknelerinden ona güzel kokular ve şekerlemeler fırlatıp iltifatlar ediyorlar.

Hediyeler hoşuna giderse Tanrıça onlara koruyuculuğunun tüm lütuflarını sunuyor. Hediyeleri reddederse ve beyaz çiçekleri, aynaları, yelpazeleri, tarakları, parfümleri ve meyveleri kumsala fırlatıp geri gönderirse, o zaman balıkçılar korkudan titriyorlar: Bu o yıl kötü geçecek demek, çok tehlikeli ve az balıklı bir yıl olacak, açık deniz birden çok balıkçıyı yutacak demek: Iemanyá'nın kadınsı açlığı ve öfkesi yatışsın diye.

BEDEN ÜZERİNE PENCERE

Kilise, *beden bir günahtır*, diyor.
Bilim, *beden bir makinedir*, diyor.
Reklamlar, *beden bir iştir*, diyor.
Beden, *ben bir karnavalım*, diyor.

DOĞURMAK İSTEYEN ADAMIN HİKÂYESİ

Kadınlar? Bir alt ırk, siyahlar gibi, fakirler, deliler gibi. Çocuklar gibi özgürlük yetisinden yoksun. Ağlamaya ve bağırmaya yazgılı, hemcinsleri hakkında kötü konuşmaya, her gün saçlarını ve fikirlerini değiştirmeye. Yatakta ve mutfakta nadiren zevk verirler, onun dışında daima can sıkarlar.

Don Seráfico her zaman açık sözlü bir adam oldu. Ama şimdi yılların alacakaranlığında koyu bir bulut düşüncelerine gölge düşürüyordu. Şu Havva kızlarında ona küçük düşürücü ve acıma uyandırıcı gelmeyen bir şey vardı. Kabul etmek çok zor olsa da onları kıskanıyordu: Kadınların içinde yaşanabiliyordu, onun değil; kadınlar iki can olabiliyordu, o değil

Don Seráfico ona pek çok zevk ve şans sunan hayattan şikayet etmiyordu, ama o asla doğurmamıştı, diğerlerinin ayrıcalığı onu öfkelendiriyordu. Bir hamilelik deneyimi yaşamadan bu dünyadan gitmeye hiç niyeti yoktu.

-Bir oğlan doğuracağım, diye and içti, ya da en azından bir kız.

Aynı günlerde, o civarlardaki bir dağda bir başka yemin edildi. Avcılar tuzaklarını kurmuştu ve kaplan kapana kısıldı. Kaplan, bir dalda asılı salınıp duran bir maymuna yardım etmesi için yalvarıyordu, ama maymun tereddüt ediyordu! Kaplan havayı öperek yemin etti:

-Senin kölen olacağım.

Maymun kapanı açtı ve gittiler. Kaplan önden gidiyordu, yolları açıp maymunun ayak basacağı yerleri süpürerek. Maymun dinlenmek için oturduğunda, kaplan bir muz yaprağıyla onu yelpazeliyordu.

Don Seráfico, Doña Juana Obánla'nın dükkânına girdi, kadının ayaklarına banknotlardan bir kule koydu ve ona bir kadın istemediğini, ama bir koca da istemediğini, ne de denizci bir sevgili ya da Kutsal Ruh istediğini söyledi.

Juana Obánla Camajuaní'nin büyücüsüydü. Ne deniz kabukları vardı, ne de iskambil kağıtları, ne de kristal küresi; kısmet haberleri veriyor, talihsizlikleri teselli ediyor ve olmazı olur kılıyordu.

Büyücü kadın başını kaşıdı ve düşündü. Kafasında düşünceleri gevşetirirken dalıp gıtmişti, çocukların düşler ve karabasanlarla aynı malzemeden yapıldığını hatırlayıncaya dek. O zaman şurubu hazırladı: yedi kaşık karbon, on yedi kaşık hidrojen, bir nitrojen ve üç oksijen.

Bütün gün boyunca kaplan sadık bir uşaktı. Ama gece olunca kedi soyundan gelen, maymun soyundan gelenin omzuna koydu pençesini. Kucakladığından değil, eliyle yokluyordu, göğsünü okşayarak, biz kaplanlar sadece ayı, o da geceye acıdığımız için yemeyiz, diye anlattı durumu. Maymun hemen, hepatitli, sıtmalı, frengili ve aidsli etimin sana pek faydası olmaz, diye açıklama yaptı.

-Bir şeyden ölmek gerek, diye düşünüyordu kaplan, maymun sıvışıp bir sıçrayışta gözden kaybolurken.

Dokuz ay geçti.

Don Seráfico'nun karnında hiçbir oğlan ya da kız çocuğu yoktu, ama iki yüz yetmiş günlük aralıksız koşturmacanın sıkıntısı yüzünden mahvolmuştu. Daha başını yastığa koyar koymaz, gözlerini kapatır kapamaz, uykusunda onu zayıf düşüren maceralara mahkûm oluyordu:

ya bütün gece hiç durmadan onu adım adım takip eden deli bir trenin önünde koşuyordu,

ya aşağıda timsahlar ağızlarını açmış onu beklerken o sabunlu bir sırığın üzerinde yürüyordu,

ya da bütün geceyi hanımefendimiz Caridad del Cobre'nin mahiyetindeki on bir bin bakireyle aşk yaparak geçiriyordu, tek tek üzerine tırmanıyor, önünde göbek atıyor ve sırayla çırılçıplak kollarına atılıyorlardı.

Acınacak halde uyanıyordu. Güç bela lavaboya kadar sürünüyor, musluğun ağzından su yerine kelimelerin ya da sürüngenlerin fışkıracağından korkarak, yüzünü soğuk suyla yıkıyordu.

Dokuzuncu ay fundalığı aydınlattığında, kaplan ve maymun cılızlaşmış ve tükenmişlerdi; ama çizgili avcı, kaçak akşam yemeğini aramaktan vazgeçmiyordu. Adımlarının sesi yorgun gelse de kuru yaprakları çıtırdatabiliyordu. Kulakları ölümcül kıpırtıyı duyabilmek için dikilirken, sessiz kükremeleri kaçağı çağırıyordu; ona ıslatmak için tükürük sunuyordu, kıstırmak için dil ve öğütmek için azı dişi. Böyle geçti günler; renkler zamanı ve böyle geçti geceler; kokular zamanı.

Artık Don Seráfico'nun iki sorunu vardı: hâlâ doğum yapamamıştı ve sürekli düş görme hastalığından mustaripti.

Şehre gitti, bilime başvurdu. En pahalı doktora iki kişilik muayene ücreti ödedi.

Doktor Bonfín kaşını bile oynatmadan dinledi onu. Don Seráfico soyunu devam ettirecek prensi, kadınsız, kendi karnından doğurmaya karar verdiğini açıkladı ve bir erkeğin hamilelik formülüne karşılık sahip olduğu her şeyi vaat etti. Doktor Bonfín uyardı:

-Doğurmak acıtır.

Ağzına bir huni koydu; kıçına da bir tıpa. Hastayı yatırdı ve huniden ağzına kadar hintyağı dolu bir tencereyi boca etti.

O zaman Don Seráfico ondan bir türlü peşini bırakmayan karabasan belasına karşı bir reçete istedi. Doktor Bonfin yalnızca ellerini battaniyenin üzerine koyarak mı, yoksa üstünü kapatarak mı, yumruklarını sıkarak mı, yoksa elleri açık mı uyuduğunu sormakla yetindi.

Don Seráfico bir daha hayatı boyunca gözkapaklarını kapamayı hiç başaramadı, ama o öğleden sonra muayenehaneden ileri derecede gebe olarak çıktı.

Düşmanından yeterince uzak bir mesafede, maymun siesta yapmak için bir ağaç dalına uzandı.

İnsan iniltileri duyduğunda siesta yapıyordu. Başını uzattı: Dalların altında çömelmiş bir adam vardı. Yere değen kocaman karnıyla Don Seráfico inliyordu; ateş terliyor, buz terliyordu. Maymun aşağı kaydı, görüntüyü seyretmek için sessizce yere oturdu.

Tıpa fırlayıp da küre patlayınca bir gökgürültüler gökgürültüsü dünyayı titretti ve maymun yerinden sıçradı.

Don Seráfico, havası inmiş, yere devrilmiş, başını kaldırdı ve onu gördü. Ve gözyaşları içinde sızlandı:

-Biraz çirkince, ama kime ne!

DOĞUM ÜZERİNE PENCERE

İki canlı kadın, ne zaman, ne doğuracağını bilir. Ayın ve bedenin söylediklerinden ne zaman olacağını bilir; düşlerin söylediklerinden ne olacağını. Düşünde ipler ya da küpler görürse kızı olacak. Düşünde metaller, şapkalar ya da yumurtalar görürse oğlu olacak.

Vakit geldiğinde kadın diz çöker, saç bağını açar, bir yudum içki içer ve dizlerinin üzerinde doğum yapar.

Oğlanın ya da kızın küçücük elleri bir çapaya, bir baltaya ve bir maçetaya dokunur. Anne ocağın kurumuyla kafasının ortasını işaretler.

Göbek bağı en yüksek ağacın dallarına bırakılır.

Chamula'da böyle doğulur.

SÜPER YETENEKLİNİN, KAHRAMANLIKLARININ VE ŞAŞIRTICI KADERİNİN HİKÂYESİ

Meraklılar tepenin ardına gizlenip uzaktan onu gözlüyordu. Encarnación'un yelpaze kulaklı kocaman bir kafası ile ateşten tüyleri vardı, ama uzaktan sıcak günlerde uzun bir kuyruk gibi zahmetle taşıdığı iğnesi görünüyordu yalnızca. Encarnación onu denizde serinletiyor, sonra güneşte kurutmak için kıyıya seriyordu ve soğuk gecelerde kaşkol olarak kullanıyordu.

Bu ucubenin baba ve kız arasındaki yasak bir tutkudan doğduğu söyleniyordu, bu alışılmadık organın da kapıları çalmaya, kazık çakmaya ve onun sonu gelmez aşk maceralarında işe yaradığı rivayet ediliyordu. Bir keresinde baharın coşkusuyla, Encarnación o sert kirişine tam altı kadını

birden oturtmuş ve onlar öyle otururken onlarla tahtereval'li oynamıştı. Bir gece de uzanmış uyuyorken, rüyasında gördükleri içindeki şehvet canavarını öyle bir uyandırmıştı ki, kasıldıkça büyüyen aleti sonunda çatıyı delip geçmişti.

Söyleniyordu, biliniyordu. Ama hiç kimse, asla yaklaşmamıştı.

Gece indi ve hüzünlü bir karaltı geçti kırlardan. Sağanak yağmur onu hazırlıksız yakaladığında, Encarnación her zaman yalnız yaşadığı o yalnızlıklarından birinde, her zamanki gibi tek başına yürüyordu.

Yağmurun yoğunluğundan tek bir ağaç bile görünmüyordu. Yağmurdan delik deşik olmuş, soğuktan tir tir titrerken, Encarnación yeşilliklerin arasında yükselen çıplak bir kaya gördü. Bir şimşek onu aydınlattı: Kayanın bir çatısı, eteklerinde de bir veranda ve bir avlu vardı.

Üç kız kardeş onu içeri aldılar ve kapının arkasına kol demirini koyarak kapıyı iyice kapattılar. Biri boynunu koruyan o şeyi çözdü, sırılsıklam elbiselerini çıkarttı ve onu bir battaniyeye sardı. Diğeri ateşi canlandırdı ve onu ateşin yanına bir koyun postunun üzerine uzanmaya davet etti. Üçüncüsü ağzına acı biberli *muña-muña* çorbası, üzerine bakire balına yatırılmış horoz ibiği böreği ve yerfıstığı yağında

kızartılmış teke taşağından *tortilla* koydu. Encarnación geyik boynuzu tozuyla karıştırılmış sıcak mısır şarabı içti ve Jerusalem İncili dinledi: Dindar kızlar onun için, senin ağzının öpüşleri şaraptan kat kat tatlıdır, diye başlayan ayetleri okudular.

Dışarıda artık yağmur yağmıyordu.

Dağların ufkunda gün doğdu ve kızların babası, uzaklardan at üstünde gelirken gökyüzünde kan lekesi gördü.

Eyerini çözdü, köyden satın aldığı şeyleri verandaya indirdi ve taş avluya çıktı. Kızlan hayvanları dışarıya salmamışlardı. Kuluçkadaki tavuklar kümeste yumurtaların üzerinde uyuyorlardı ve yiyecek darıları yoktu.

Korkunç önsezi. Baba uzaktaki komşularını topladı. Bir ordu, ellerinde maçetalarıyla, hızla yukarıya, tepedeki eve doğru harekete geçti.

Sessizlik.

Baba bir tekmede açtı kapıyı.

Gürültüyü kimse duymadı, kimse sert gün ışığından rahatsız olmadı. Kızlar uyuyordu, ocağın yakınında, battaniyelerin altında çırılçıplak uyuyorlardı; gözlerini bile kırpıştırmadan uyumaya devam ettiler. Satir de çıplaktı ve bir kirişe düğümlenmiş yılanıyla tavanda asılı, hafifçe salınarak uyuyordu.

Baba harekete geçti. Elinde maçetası, kızlarını bozan bu korkunç yaratığın üzerine atıldı. Ama çelik ona değmeden önce, Encarnación bir kıvılcım çıkararak dağıldı. Artık yere serpilmiş bir avuç kükürt tozundan başka bir şey değildi.

Şükran ayininde papaz, Hıristiyanların karabasanının sonunu kutladı. Encarnación Şeytan'ın bir düşüydü ve Şeytan cehennemin derinliklerindeki uykusundan uyanınca havada yok olup gitmişti. Islak mevsim geçti, kuru mevsim geçti, çamur mevsimi ve toz mevsimi geçti. Paute Vadisi'nde üç çocuk doğdu, kocaman kırmızı kafalı ve küçük örümcek bedenli üç erkek çocuk. Üçünün de ebe kadının göbek bağıyla karıştırdığı upuzun aletleri vardı.

KORKU ÜZERİNE PENCERE

Aç adam kahvaltıda korku yer. Sessizlik korkusu sokakları sarsar.
Korku tehdit eder:
Eğer aşık olursanız, AIDS olursunuz.
Sigara içersenız, kanser olursunuz.
Nefes alırsanız, zehirlenirsiniz.
İçki içerseniz, kaza yaparsınız.
Yemek yerseniz, kolesterolünüz yükselir.
Konuşursanız, işsiz kalırsınız.
Yürürseniz, saldırıya uğrarsınız.
Düşünürseniz, acı çekersiniz.
Şüphe ederseniz, delirirsiniz.
Hissederseniz, yalnız kalırsınız.

ÇIKARILAN HAZİNENİN VE LANETİNİN NASIL GERÇEKLEŞTİĞİNİN HİKÂYESİ

Ceza gibi bir güneşin altında seyahat eden tarihçi, hazine avcısını bulmak için Caroni Nehri'nde ilerliyor.

Onu bulunca ona bir öğlen yemeği ısmarlıyor ve karşılığında bir hikâye alıyor.

Don Espiritu Morales'in bardağı öpmesiyle bardaktaki rom kayboluveriyor. Bir bardak daha geliyor ve kadeh kaldırıyor:
-Bahane için.

Mısır yemekleri bır anda buharlaşıyor; keçi peynirine bulanmış süt mısır, jambona sarılmış olgun mısır.

-Sigara içer misiniz? diye soruyor Don Espíritu. Bu, onun sıgara isteme tarzı.

Tanıdık restoran El Buen Gusto'da, palmiye yaprakları ve sırıklardan tavanın gölgesinde, bekliyor tarihçi. Bir lokma tadıyor, bir yudum içiyor ve bekliyor. Güveçte tavuk geliyor, dumanı tüterek, sulu, kişniş kokulu ve Don Espíritu mavi şeritli beyaz porselen tasın içine dalıyor.

Güveci bitirince, Don Espíritu bütün ağzını balık sosuyla doldurmadan önce tarihçi ilk kelimelerini alıyor. Bu definede yirmi sekiz tapınağın zenginliklerinin bir araya geldiğini öğreniyor. 1817 yılıydı, isyan zamanı, talan zamanı ve elliden fazla katır kiliselerin altınlarını ve değerli taşlarını yüklenmiş, Katalan misyoner rahiplerin San Serafín'deki manastırına gidiyordu. Peder Inocencio hazineler hazinesini orada gizli bir yere gömmüştü:

-Içkili olduğum bir gece, buradan uzaklarda bir yerde öğrendim bunu. Bu bilgiyi bana keşişin torununun torunu verdi. Dalga mı geçiyorsunuz? Tabii ki bedava değildi.

Torunun torunu yüzde yirmi beş istemişti ve bu Don Espíritu'ya adil gelmişti.

Balık geliyor
Ve sonra:
-Sigara içer misiniz?

Don Espíritu birkaç nefes çekiyor ve sonra bir kadeh romu kafasına dikiyor.

Ve anlatıyor: Bir balıkçı onu manastırın yıkıntılarına götürmüştü. Orada kimse yoktu. Bir *ceiba* ağacında Peder Inocencio'nun hayaleti yaşıyor ve insanlara korku saçıyordu. Balıkçı, ölüyle konuşabilen tek kişiyi tanıyordu:

-İsmini vermek için benden yüzde on istedi. Bu bana adil geldi.

Oğlak sırası. Hindistan cevizi sütünde oğlak güveci. Don Espíritu iz bile bırakmadı, garnitürden tek bir pirinç tanesi bile kalmadı.

-Don Machuca de Guasipati, diye devam etti, keşişle kelime kelime anlaşıyordu. Bana bıçak ya da tabanca getirmememi söyledi, çünkü bu çok ürkek bir hayaletti. Sonra oraya gittik.

Don Espíritu mutfağa doğru yalvaran bir bakış yöneltiyor. Tarihçi kabul ediyor, onu sakinleştirerek bir rom daha söylüyor.

Kahraman birkaç sineği kovalıyor ve arkasına yaslanıyor.

-Biliyor musunuz? Don Machuca yüzde yirmi beş istedi.

Açıklıyor, ikna etmeye ya da kendini ikna etmeye çalışarak:

-Başka rehber de yoktu zaten.

Ve tamamlıyor:

-Bu bana adil geldi.

Geceyarısı hayaletin ortaya çıkışı gerçekleşti.

Ağacın sık dalları arasında bir ışık titreşti. Işık yapraklı daldan süzüldü ve aceleyle ilerledi. Misafirler bir sıçrayışta uzağa kaçtı. O zaman ışık, bir an duraksadı, geri çekildi ve tekrar ağaca döndü.

Don Machuca kendisine kalkanlık yapan Don Espíritu'nun omzunun üzerinde uzanarak, yalvardı:

-Gitmeyin, peder.

Ve anında beyaz ve yüksek kütle ağacın gövdesine yaslandı ve açıkladı:

-Olabilir.

Keşiş Inocencio uzun zamandır ölü olduğu için kısık bir sesle konuşuyordu, ama sesi oldukça doğal geliyordu.

Don Machuca konuyu açıkladı.

-Olabilir, dedi cüppeli ışık.

Don Machuca net bir yanıt almak istedi, ama o tekrarladı:

-Olabilir.

Sürekli müşterisinin arkasına saklanan Don Machuca fısıldadı:

-Teklifinizi sunun.

Ve Don Espíritu teklifini sundu:

-Kurtuluşunuz için, sizin ilahilerinizle yedi ayin öneriyorum, ayrıca on dört kefen ve ruhunuz rahata erinceye kadar her gün yirmi bir kez tespih çekip dua edeceğim.

O zaman ışık kıvılcımlandı ve kayboldu. Don Espíritu'nun kapıyı çalar gibi ceiba ağacının gövdesine vurması da kâr etmedi:

-Peder Inocencio, orada mısınız?

Dumanı tüten tabakların masaya doğru yolculukları yeniden başlarken, Don Espiritu anlatmayı sürdürüyor. Pek çok gidip gelmeden sonra, bir gece hayalet yeniden görünmüştü ve beyaz parmaklanyla havada buharlar çıkaran bazı işaretler yapmıştı. Don Machuca tercüme etti: Peder toprağın altından çıkarılacak bütün malların, tozlar ve döküntüler çıkarıldıktan sonra, yüzde ellisini istiyor, vergiler hariç. Sonunda kırkta anlaştılar.

-Peki ya siz, diye sordu tarihçi, bu size adil geldi mi?

Hazine avcısı kocaman kırmızı fasulyelerle dolu kaşığını bir süre havada tuttu.

-Dalga mı geçiyorsunuz? Siz hiç ölülerle tartıştınız mı?

Don Espíritu yumurta, domates ve biberli sosta pişirilmiş kuzu kemiklerinden etli bir parçayı eline alırken, yeni bir rom şişesi masaya iniş yapıyor.

Belirtilen saatte manastır keşişlerinin kemiklerinin yattığı ölü odasını geçtiler. Hayalet hareket ederken, sürüklediği zincirlerden hiç ses çıkmıyordu, neredeyse uçuyordu.

-Beni takıp et evlat, diye emretti, kükürtlü çuvaldan meşalesini kaldırarak ve dördü onu takip etti: Torununun torunu, balıkçı, Don Machuca ve Don Espiritu.

Yaşını saklamak için bir Bakire Karmen peruğu takmış olan Peder Inocencio, duvarlann arasından sanki sis bulutlarının arasından geçiyormuş

gibi geçiyordu ve böylece bütün alay için yol açıyordu.

Harabe manastırın sonuna kadar girdiler, en gizli köşelerine kadar indiler. Ve son bir köşede, taşların teriyle ıslanmayan tek yerde Peder:

-Burası, dedi.

Kazı esnasında herkes oradaydı.

İzliyorlardı.

Kimse yardım etmedi. Don Espíritu tek başına kazı yaparken canı çıkıyordu. Ve çukur artık onun boyundan daha derin olduğunda, sandığa çarpan kürek kırıldı.

Mücevher yoktu. Sandık para doluydu: Onslar, rupiler, gümüş paralar, doblonlar vardı. Ege Denizi'nden altın sikkeler vardı, Pers drahmileri, Mısırlı firavunların Batlamyus paraları, Kordoba halifelerinin dirhemleri, Sicilya libreleri, Roma dinarları, Floransa florinleri, Aragon Düka altınları, Kastilya marvedileri.

Don Espíritu, altın parçalarına benzeyen dilimlenmiş muzları çiğniyor.

-Benim payıma ne düştü, biliyor musunuz? İşte bu, diyor ve hırpanı elbiselerinin bir yerinden küçük bir insan sureti çıkarıyor.

-Kimse istemedi bunu, diyor.

Tarihçi eline alıyor, bakıyor, o da tarihçiye bakıyor: *Jacaranda* ağacına işlenmiş bir azize, kurt yenikleriyle dolu, çirkin, gözleri yok, ama yine de bakıyor.

-Ooh, diyor hazine keşifçisi ağzı kulaklarında, kızartma tabağı da geldi işte, derken ağzının suları akıyor.

Anlamıyorum, diyor tarihçi, kusura bakmayın.

Don Espíritu dilini şaklatıyor, kendi işine yoğunlaşmış.

-Bu kadar çaba, ne için? Bunu anlamıyorum.

Don Espíritu, bir domuz pirzolasını kılıç gibi tutuyor, kılıcıyla tarihçinin göğsünü gösteriyor:

-Ama delikanlı, diyor ve yemeye devam ediyor. Tarihçi susuyor.

Kısa bir süre sonra, Don Espíritu bir tavuğun butunu bayrak gibi kaldırıyor:

-Defineyi ben aradım, diyor. Ve onu ben buldum. Ben.

-Peki ama siz bununla ne kazandınız?

Kaşif parmaklarını yalıyor ve:

-Bir kere ele geçirdin mi, ele geçirmişsindir.

Bütün bölge onu selamladı, o kadar çok insanla el sıkıştı ki, eli incelip sivrildi, eski bir bıçak gibi oldu.

Ama şenlik kısa sürdü. Muzaffer hazine avcısı şu anda son sefaletini yaşıyor: davetlerle geçinerek. Caroni Nehri'ni İyileştirme Kadınlar Komisyonu ile Hayvanları ve Fakirleri Koruma Derneği onu alenen açgözlülükle suçlamakta gecikmediler. Roma'daki Kutsal Baba onu hırsızlıktan dava etti. Üstelik, bütün bölgede bu mültimilyoner adamın, dolu sandığı kimbilir, tekrar nereye gömdüğüne dair bir şüphe hızla yayıldı.

Bir sokak köpeği restoranın kapısında sırtını kaşıyor, sonra uzanmak için masanın yakınına geliyor.

Don Esplritu meyve tabağını önüne çekiyor. Bıçağı olgun bir ananası soyuyor.

-Anlamadığım bir şey daha var, diyor tarihçi ısrarla, neden diğerleri çıkarmadı hazineyi?

Tarihçi parmaklarını riske atarak, Don Espíritu'nun kollarıyla koruduğu meyve tabağından bir üzüm tanesi alıyor:

-Onlar, diyorum. Onlar hazinenin yerini biliyorlardı. Neden bu kadar zaman beklediler? Neden sizin gelmeniz gerekti?

Don Espíritu ağzındaki meyveden şişmiş yanağının üzerindeki birkaç günlük sakalını kaşıyor:

-Aptallıklarından, diyor.

Ve ağzındakini yutunca, başını iki yana sallayarak:

-Lanete inanıyorlardı.

Muşmulayla uğraşıyor, birkaç çekirdek tükürüyor:

-Hazineyi çıkarmak uğursuzluk getirirdi. Buna inanıyorlardı.

Katılarak gülüyor ve öksürerek bitiriyor lafını:

-Baksanıza, hâlâ böyle batıl inançlı insanlar var ha?

Tarihçi bir sigara içmek istiyor, ama Don Espíritu o sırada son sigarayı da dumana çeviriyor.

Bir sivrisinek tarihçinin kulağında taciz uçuşları yapıyor ve sonunda batırıyor mızrağını.

Birisi ıslık çalıyor.

Yerde uzanan köpek bakışlarıyla yolculukları takip ediyor: dumanın yolculuğunu, sineğin yolculuğunu ve ıslığın yolculuğunu.

MİRAS ÜZERİNE PENCERE

Bayan Pola Bonilla çamurlara ve çocuklara biçim veriyordu. Yetenekli bir seramikçi ve Maldonado kırsalındaki ilkokulun öğretmeniydi; yazları turistlere yaptığı çömlekleri ve çikolatalı tatlıları satıyordu.

Pola küçük bir siyah bebeği, dünyaya kollarının altında bir ekmek olmadan gelen pek çok zavallıdan birini evlat edindi ve onu oğlu gibi yetiştirdi.

Kadın öldüğünde o artık meslek sahibi yetişkin bir erkekti. O zaman Pola'nın akrabaları ona:

-Eve gir ve ne istersen al, dediler.

Evden koltuğunun altında Pola'nın bir fotoğrafıyla çıktı ve sokağın sonuna doğru ilerleyerek gözden kayboldu.

FAKİRLİKTEN KURTULUŞUN HİKÂYESİ

Artık son horoz da çorba olmuştu. Horozun dulları yerde bir tahıl tanesi bulmak için geziniyorlar, ama bula bula çöp buluyorlardı. Köylüler artık yolun sonuna gelmişlerdi. Çok nadir olarak, ayda yılda bir köye uğrayan çerçilere verecek bir metelikleri bile yoktu. Sahip oldukları son şeyleri vererek yaşıyorlardı: Kadınların kafası tıraşlıydı, erkeklerin tek böbreği kalmıştı.

Felicindo, gece yarısı açlığını bastırmak için hiç olmazsa bir balıkçık avlamaya gidiyordu. Dağ, birdenbire üzerine atılıp onu tuzağa düşürdüğünde nehir yolundaydı. Dikenli çalılıklar yolunu kestiler ve saldırmaya başladılar. Felicindo kendisini maçeta darbeleriyle korudu, ama kesilen dallar yeniden birleştiler ve devrilen çalılar yeniden doğruldular. Birdenbire ateşten bir dil ona fundalıkta bir yol açtığında, dağ neredeyse onu yemeye başlamıştı.

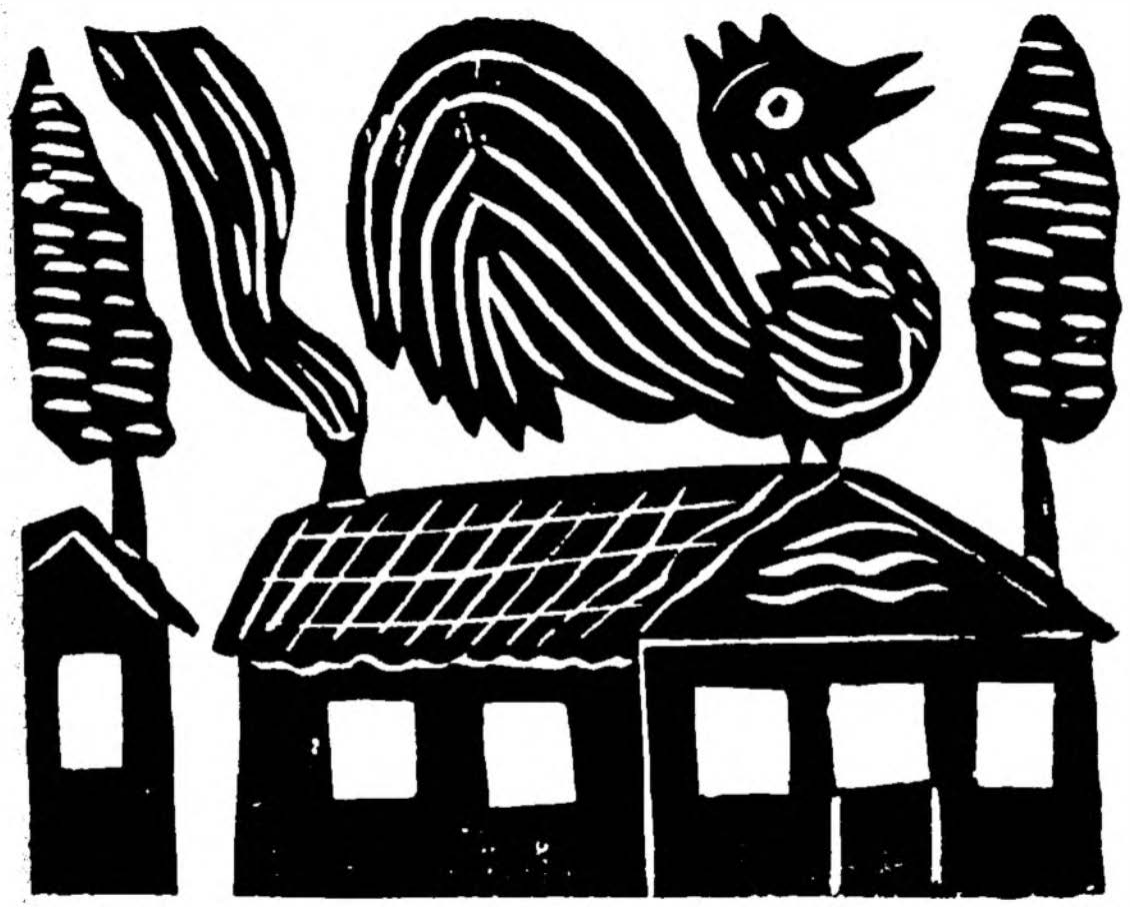

Kıvılcım fundalığı geçti ve durdurulmaz yolculuğuna ufka doğru devam etti. Orada uzakta gökkuşağı oldu. Düşen böğürtlen dallarının arasında hareketsiz, Felicindo gökyüzünün siyahlığı arasında uzun renkli kuyruğunu yayan gökkuşağını gördü ve ağzı açık kaldı.

Ertesi gece, Felicindo, köylülerin yiyip içtikleri eski zamanlarda *Simyacı* diye bilinen bir dükkân olan *Cirrosis* barına doğru yürürken, yarıktan bir yabancı çıkıp yanı sıra yürümeye başladı.

Yanındaki parıldıyordu, göz alıcıydı, görülmüş şey değildi; saf altından giysileri ışıl ışıldı ve elmas işlemeli kocaman bir süvari şapkası yüzünü kapatıyordu. Görmeden yürüyordu, ama sağlam adımlarla: Karanlığa rağmen Felicindo ayaklarından birinde postal ve mahmuz olduğunu, diğerinin ise at ayağı olduğunu fark edebildi.

Hiçbir şey söylemediler, yolun ortasında yabancı sigara içmek için duraksadı. Teklif etmedi, ama tarzı Felicindo'nun dikkatini çekti: Adam kulağından gümüş bir dolar çıkararak tırnağıyla ovdu ve ateş yaptı. Sigarasını yaktığında, bütün elbiseleri akkor gibi aydınlandı; tek postalından mücevher işlemeli *Jalisco* şapkasına kadar.

Felicindo ondan azıcık borç isteyecekti, ama tam o sırada evlerin oradan bir horoz öttü. Köyün son horozuydu bu, kurban edilecek fedakâr horoz, ölüm ülkesinden geliyordu sesi; sırf pislik olsun diye keyifle, yanlış zamanda ötüyordu. Ve horoz üüürüsü geceyi kırar kırmaz, bu ışıltılı süvari, çalılıkların arasından ateşler saçarak dağın içinde yok oldu.

Sonra uzun bir zaman ziyaretsiz geçti. Felicindo havada bir kıvılcım kokusu arayarak fundalıklarda boş yere gezindi durdu. Uyuyamıyordu, balığa çıkamıyordu, hiçbir şey yapamıyordu: O boktan kıvılcım ondan adımlarını çalmıştı.

Parıltı geri geldiğinde dişi bir parıltıydı, bir tepenin zirvesinde siyah bir ışık saçan bir senyoraydı. Başındaki siyah ipek şapkayla ayın soğuk ışınlarından korunuyordu ve siyah dantel bir peçe yüzünü gizliyordu. Meltem peçeyi hafifçe kaldırdı ve kadın ağzını sundu. Felicindo öptü.

-Teşekkürler, dedi gecenin kadını kırık bir sesle, kötü bir hayatın cezalandırdığı gırtlağıyla ve tekrarladı:

-Teşekkürler.

Bu pürüzlü ses heyecandan çatlıyordu. Şeytan, korku vermeye mahkûm zavallı bir şeytandı ve Felicindo ondan korkmayan Tanrı'nın tek kuluydu, ne de ona hakaret eden, ne de onu küçük gören, ne de güç ya da zenginlik karşılığında ona ruhunu satan.

-Sana bir hediye getirmek için geldim, diye ilan etti tırmalayıcı ses, siyah peçenin ardından. Sefaletten çıkmanın formülüydü bu.

-Bir yerde farklı bir hayat var, diye kulağına fısıldadı, ve o yer burası

-Fakirim ben, dedi Felicindo

-Hayır kardeş. Dört yanınız talihle çevrili.

Siyah eldivenleri çevresini gösterdi.

-Söyleyin kardeş, ne görüyorsunuz?

Felicindo çevresine baktı. Kıraç, çakıllı toprak:

-Taşları, dedi.

Ertesi gün Felicindo bir torbayı taşla doldurdu, sırtına attı ve Oaxaca şehrine doğru yola koyuldu.

Ağırlıktan iki büklüm pek çok gün yürüdü. Varoşların pazarında

yere oturup mallarını çığırdı. Tan vaktinden beri, bağırmaktan Felicindo tükendi:

-Taşlar! Taş var!

Kimse almadı.

Gece indiğinde artık umudunu kesmişti. Taşlarını topladı ve taşlar sırtında, ruhu ayaklarında artık boş olan pazarı terk etti. Dönüş başladı. Gece çok soğuktu, Felicindo dondurucu soğuktan ve yalnızlıktan titriyordu. Şehrin çıkışında, yolun ortasında bir karaltıyla karşılaştı Felicindo. Örtüsünün altına sığınmış, kendisini sıyırarak geçen otomobilleri umursamadan *tortilla* yiyen yaşlı bir kadındı bu. Ay ışığında, yalnızca hareket eden ağzı görünüyordu. Yaşlı kadın Felicindo'ya biraz *tortilla* ikram etti ve ona takması için bir maske verdi:

-Al bunu, dedi, yüzünü kapatırsın, en çıplak yerimizdir yüzümüz.

Felicindo, maskesi yüzünde, kırları geçerek yolculuğuna devam etti, uzun bir yolculuğun sonunda bir tepenin sırtlannda, kayaların arasında bir ateş görünceye kadar yürüdü. Yükünü yere bırakıp oraya, ateşin yakınlarına uyumak için yığıldı.

Felicindo ateşin etrafında sıcakta uyuyan başka adamlar olduğunu görmemişti. Adamlar ondan önce uyandılar; günün ilk ışıklarıyla ve onu görünce uludular:

-Şeytaaan!

Ve koşa koşa ufukta kayboldular.

Onların bağırışları Felicindo'yu yerinden sıçrattı. Felicindo tozu dumana katarak kaçan insanları ve yakındaki çayırlıkta otlayan katırları gördü.

Hırsızlar katırların heybelerinde soydukları bankanın külçe altınlarını da bırakmışlardı.

Felicindo zafer adımlarıyla yeniden köyüne vardı. Katırlar talih kervanının başını çekiyorlardı.

Ama köyde kimse kalmadı. Herkes dehşete düşüp kaçtı, Felicindo'nun karısı bile, ki kurnaz, hırsız, yaygaracı olarak bilinirdi, onu görünce bir çığlık attı ve bir haç bulmak için koşmaya başladı.

Felicindo tırnaklarıyla maskeyi çıkarmaya çalıştı, sonra su ve alkolle denedi, deterjanla ve tel süngerle de.

Ve bugün bile hâlâ aynanın her gün kendisine iade ettiği bu yüzü çıkarmaya çalışmayı sürdürüyor.

Bunun neredeyse herkesin sorunu olduğunu düşünerek teselli ediyor kendisini.

188

189

MASKELER ÜZERİNE PENCERE

El Ñato García Avustralya'da deli numarası yaptı.

Gün batımıydı, deli numarası yapmaya karar verdiğinde Montevideo'da doğarken Melbourne'de batan güneşe bakıyordu.

Sayıklamaları ve halüsinasyonları oldu. Havaya yumruklar atarak görünmeyen düşmanlara karşı savaştı, duvarın karşısına oturup gözlerini kapamadan günler ve geceler geçirdi. Konuşmayı reddetti, çünkü delilik şeytanı ağzını açınca ağzından giriyordu. Gece delirmekten ve ölmekten korktuğu için uyumayı reddetti. Pastillere, iğnelere ve elektrik şoklarına dayandı. Ve sonunda, dört yıl boyunca kendine her türlü normalliği yasaklayarak, Avusturalyalı doktorları umutsuz vaka olduğuna ikna etti.

Böylece El Ñato dönüş yolculuğunu hak etti ve hayatının geri kalanını hiç çalışmadan geçirebileceği iyi bir emeklilik kazandı. Melbourne'deki evinde son kez aynaya baktı; aynadaki deliye elveda diyerek uçağa bindi.

Ve çocukluğunun şehrine geldi.

Montevideo'da aradı. Çocukluğunun geçtiği evi aradı, ama yerinde bir süpermarket vardı. İlk kez seviştiği çıplak arsada şimdi bir otopark vardı. Arkadaşlarını aradı. Artık yoktular. Aradı, aradı, hiçbir yerde bulamadı, o zaman şüpheye düştü.

-Orada Melbourne'de hangimiz kalmıştı? Deli olan mı, ben mi?

Yılda bir kere, yalnızca bir kere El Ñato aynada kendisini tanıyor. Davulların gümbürtüsüyle karnaval zamanı geliyor ve El Ñato kerıdini tanıyor. Bu, aynada bir sokak çalgıcısının yüzünü, palyaço burnunu, dudaklarının üzerine boyanmış koca bir gülüşü, kaşlarının arasındaki ayı ve bütün yüzüne yayılmış yıldızları gördüğünde oluyor.

KAÇIŞ SANATININ HİKÂYESİ

Bak, Primero.

-Söyle, Segunda.

Kadın ona dürbünü uzattı. Gözetleme yerinin yukarısından Tucuman'ın efendisi, uçsuz bucaksız kızıl toprakta kaybolmuşa benzeyen kıvıl kıvıl bir böceği seçti. Böcek gittikçe büyüyordu, dürbün bunun talihsizliğine talihsizlik katarak gelen bir adamcağız olduğunu ayırt etmekte gecikmedi.

O zaman Don Primero kızı Dolores'in orada aşağıda, düzlüğün ortasında bu talihsiz piçi beklediğini fark etti.

Cantalicio Galante mavi dağları çapraz geçerek, yanlış bir rotadan yürüyerek gelmişti. Başındaki şapkayı çıkarmadı, ne de dudaklarından sallanan sönmüş sigarasını attı. Dolores onun yüzüne bakıyordu. O Dolores'e değil; çünkü o kadar güzeldi ki, ona bakınca gözleri acıyordu. Cantalicio yere bakıyordu, ama kirpiklerinin arkasında bakışları kadının gölgesi boyunca kayıyor, ayak bileklerini buluyor ve asıl daha fazlasını görmeye can attığı, meltemin keten eteğin altında belirginleştirdiği bacaklarına tırmanıyordu.

Kelimelerle bile dokunmadılar.

Don Primero öfkeden gülüyordu, kafasına vurarak bu cüretkâr delikanlıya, bu işe yaramaz serseme, erkek bozuntusuna tehditler yağdırıyordu; ama onu öldürmedi. Kanun böyle söylüyordu, onun koyduğu kanun. Onu öldürmedi, ama ondan üç şey istedi.

Don Primero ona kurbağa tüylerinden bir yastık doldurmasını emretti. Cantalicio, oturduğu yerden mırıldandı
-Tüylü kurbağa, görülmüş şey değil.

Ama Dolores, çok uzaklardaki Parapetí Nehri'nden gelen elli kurbağanın yaşadığı gölete gitti.

O nehirde, bir kurbağa bir devekuşuna koşu yarışında meydan okumuştu. Birkaç uzun adımda, devekuşu rakibini gözden yitirdi. Onu aradı, arkasına baktı ve kurbağa çok ilerde sıçrayarak göründü. Ve bu hiç bitmeyen yarış boyunca elli sefer aynı şey oldu: Devekuşu geride bıraktığı kurbağayı arıyor, ama onu hep önünde buluyordu. Ta ki sonunda devekuşu, bitkin halde, yenilgisini soyunup bütün tüylerini vererek ödeyinceye kadar. O zaman yol boyunca ortaya çıkan elli galip, Dolores'ın

gittiği bu gölette yaşamak için kaldılar. O aşk acısını anlattı ve kurbağalar da ona ganimetlerini hediye ettiler.

Cantalicio, emredildiği gibi, kurbağa tüylerinden doldurduğu yastığı teslim etti. O zaman Don Primero ondan kuşların gözyaşlarıyla dolu bir şişe istedi.

Ve Cantalicio, yüzü yerde, mırıldandı:

-Ağlayan kuş, görülmüş şey değil.

Dolores, onun yanına oturmuş, yüzü gökyüzünde, bulutlarda yürüyordu. Gökyüzünün çayırlarında kadın saçlı, yılan kuyruklu atlar dörtnala koşuyordu, orada yukarıdaki denizde yelkenli ve bayraklı gemiler yol alıyordu.

Birden, Dolores bir sıçrayışta yerinden kalktı ve kanatlarını açmış, salınarak uçan bulutu gösterdi.

Bulut yağmur gözyaşları dökünce, o da şişeyi doldurdu.

Cantalicio bir paçavrayla bir kılıcı ovuyordu. Bu son sınavdı. Don Primero kılıcın gece yarısı lekesiz olmasını emretmişti, ama kan lekesi her seferinde geri geliyordu. Paçavra onu her temizlediğinde çelik tabaka kan terliyordu.

-Bu kılıçla seni öldürecek, diye kehanette bulundu Dolores, gece yarısından önce ikisi kaçtılar. Dolores, yatak odasının tabanına yedi küçük delik açtı ve her birine bir damla tükürük bıraktı ve ayrılırken yanına bir makas, bir avuç kül, bir avuç tuz, bir tarak ve bir ayna aldı.

Yedi kere sordu Don Primero:
-Orada mısın?
Ve yedi kere yanıtladı tükürük:
-Buradayım.
Sekizinci kerede, baba kapıyı devirdi.

Siyah bir dişi domuza binip onları takip etti.
Domuz hiç sapmadan uçtu ve kaçaklar, onları ele veren ay ışığında, takipçilerin hortumlar ve gök gürültüleriyle geldiğini gördüler. O zaman Dolores makası fırlatıp sivri ucunu yola sapladı. Makasın düştüğü yerde ince keskin uçlu dağlardan bir duvar yükseldi.

Avcının gümbürtüsü onları gün doğarken uyandırdı. Domuz dağları aşıp dört nala ortaya çıkınca, Dolores havaya bir avuç kül attı ve yeni gün pusla maskelendi. Sis bulutunun himayesinde sıvıştılar.

Dolores, çarpık bacaklı aşkını sürükleyerek koşuyordu, ama her üç adımın ikisinde Cantalicio tökezliyor, kendini çayırların üstüne bırakıyor, öpüşmek, sigara içmek ve şapkasının altında birazcık uyku çekmek istiyordu.

Ve yeniden o gümbürtüyü duydular, domuz, kükreyen felaket ile binicisi, gözleri dönmüş saldırıya geçerken, Dolores havaya bir avuç tuz attı ve bir dolu tufanı saldırıyı durdurdu.

Cantalicio düşe kalka geliyordu. Bitkin, soluk soluğa, daha fazla dayanamayacaktı. Gözüpek çapkın, en değerli varlığını Don Primero'ya vermeye hazırdı ve ruhsal olarak kendini ulusal barışa çağrı yapan, havaya beyaz güvercinler fırlatan, taşları bile ağlatan dokunaklı bir konuşmaya alıştırıyordu, ama Dolores onu kaldırıyor, silkeliyor, itekliyor ve yarım olarak hayatta kalmaktansa birlikte ölmenin yeğ olduğunu söylüyordu.

Domuz, karşı konulmaz top güllesi, yeniden saldırdığında, Dolores tarağı fırlattı. Bir saniyede dünyayı bir ufuktan diğerine saran dallı budaklı bir orman boy attı.

Domuzun o sıkı çalılığı yiyerek yolunu açması çok uzun sürdü. Son çalılığı da yediğinde yeniden bir koşu tutturdu; karnının altından uğuldayan rüzgâr ve sırtına yapışmış Don Primero'yla beraber, susuzluktan haykırarak. O zaman Dolores aynayı fırlattı ve yerde deniz kadar büyük bir göl açıldı.

Don Primero lanetler yağdırarak boş yere yukarı çekti mahmuzlarını. Domuz kendini su içmeye vermişti, artık gözden yiten suçluların cezalandırılmasıyla hiçbir şekilde ilgilenmiyordu.

Doña Eva, Cantalicio'nun annesi, Dolores'in o kadar uzaktan, oğlunun arkasından gelmesine hiç şaşırmadı. Dünyada bu hazineye layık bir kadın olmadığını iyi biliyordu; bunu doğrulamak için evin girişine, düşmüş gibi bir çalı süpürgesi bıraktı.

Ama Dolores yalnızca süpürgenin üstünden geçmemekle kalmadı, onu eline alıp evi süpürdü. Yalnızca evi süpürmedi, komşuların evlerini, bütün köyü, komşu köyü ve bütün bölgeyi de süpürdü.

Papaz onları evlendirdi. Şenlik oldu: içki sofrası ve ziyafet, şarap ve bal ikramı ve Scott'un balıkyağı emülsiyonu.

Ve eğer köyün bir gazetesi olsaydı, gazetede neşeli bir nişanlılıktan sonra Dolores Primero ve Cantalicio Galante'nin Her Şeye Muktedir'ın huzurunda ölüm onları ayırıncaya dek kaderlerini mühürlediklerini ve görkemli bir törenle genç yaşamlarını birleştirerek mutlu bir çift olduklarını yazardı.

Ve Ertesi gün, Cantalicio kağıt peçeteden küçük bir gemi yaptı ve gemisini suya indirdi.

Dolores onu, tam dere ağzından nehre doğru kaçarken yakaladı

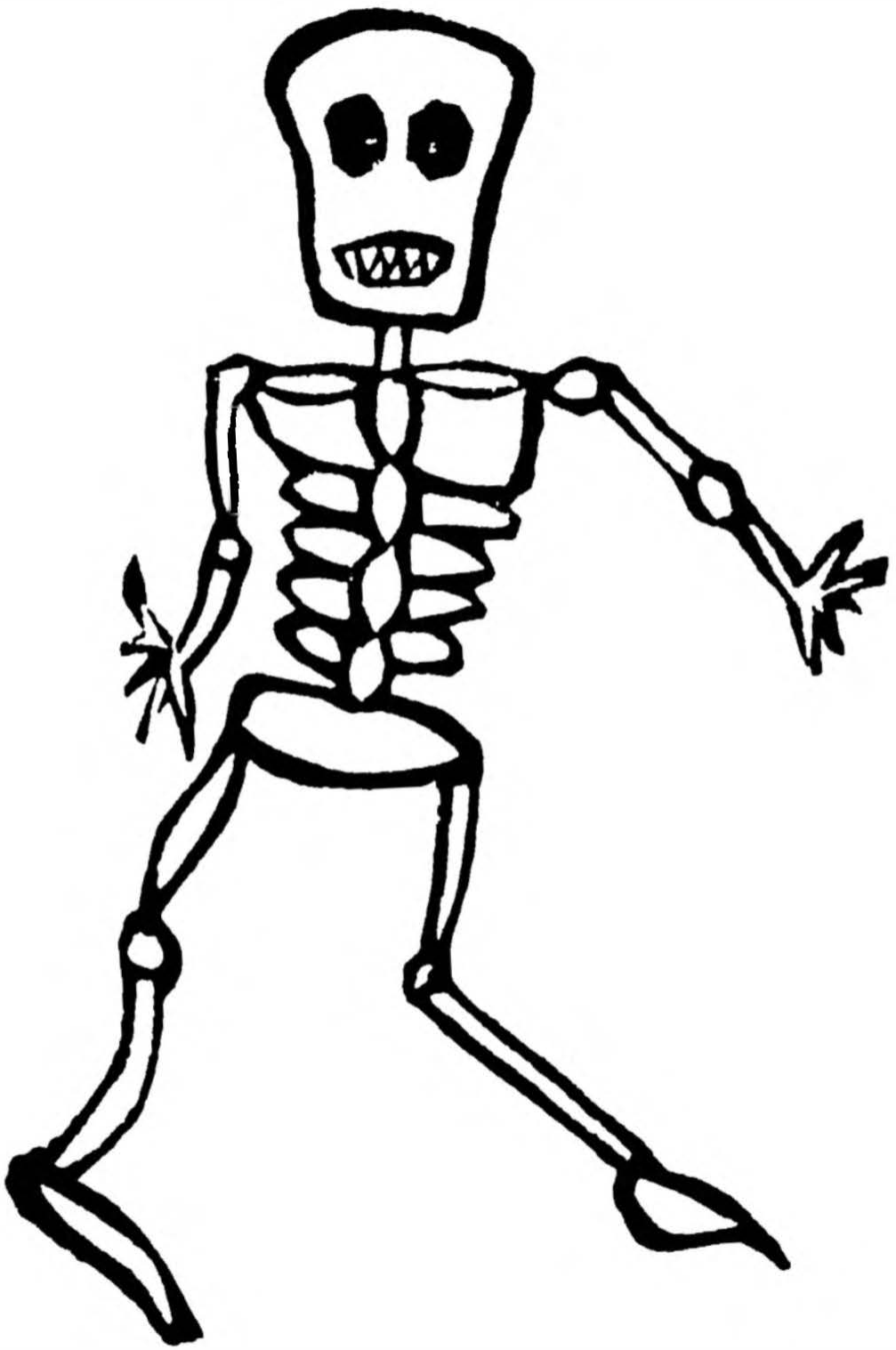

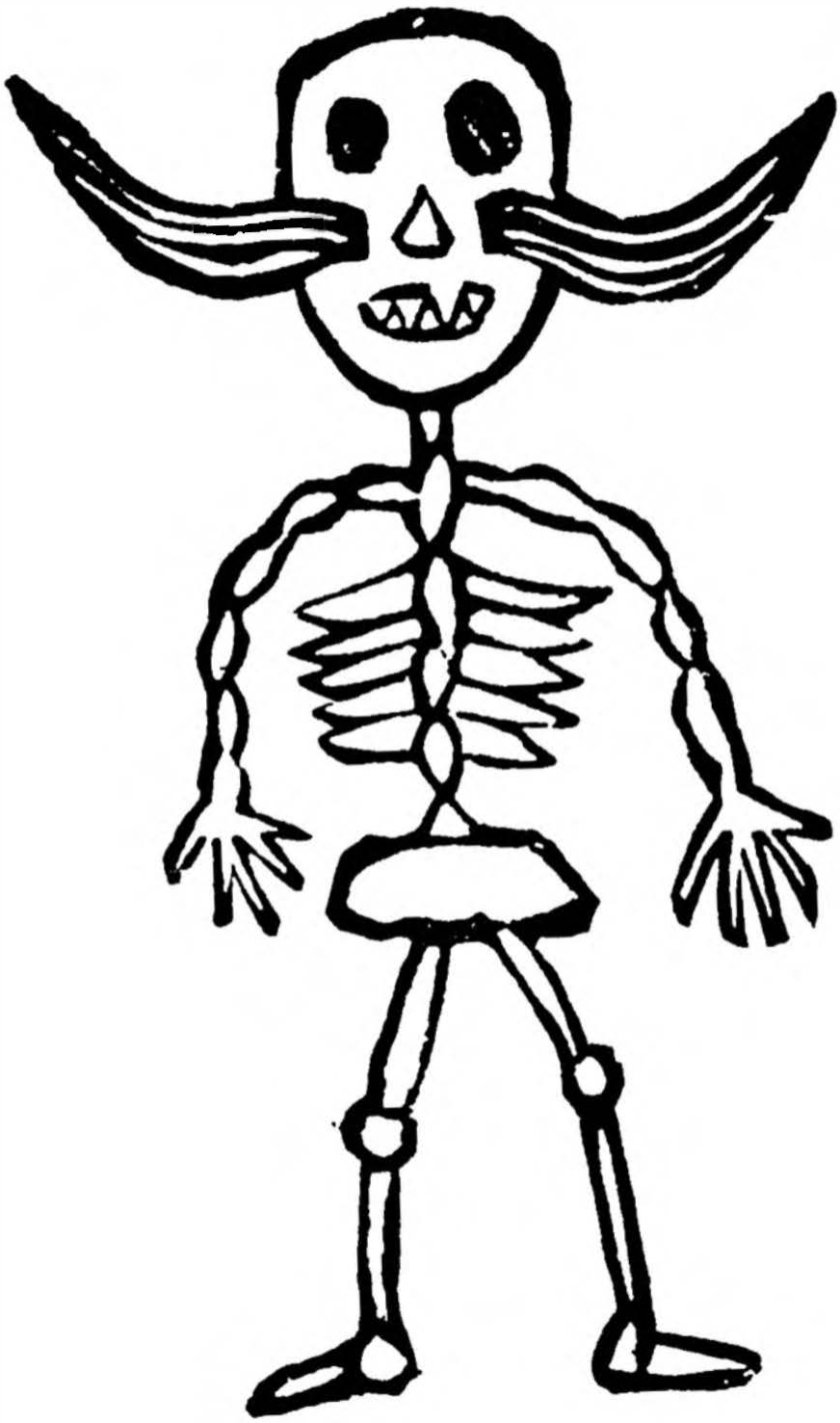
ŞANS ÜZERİNE PENCERE

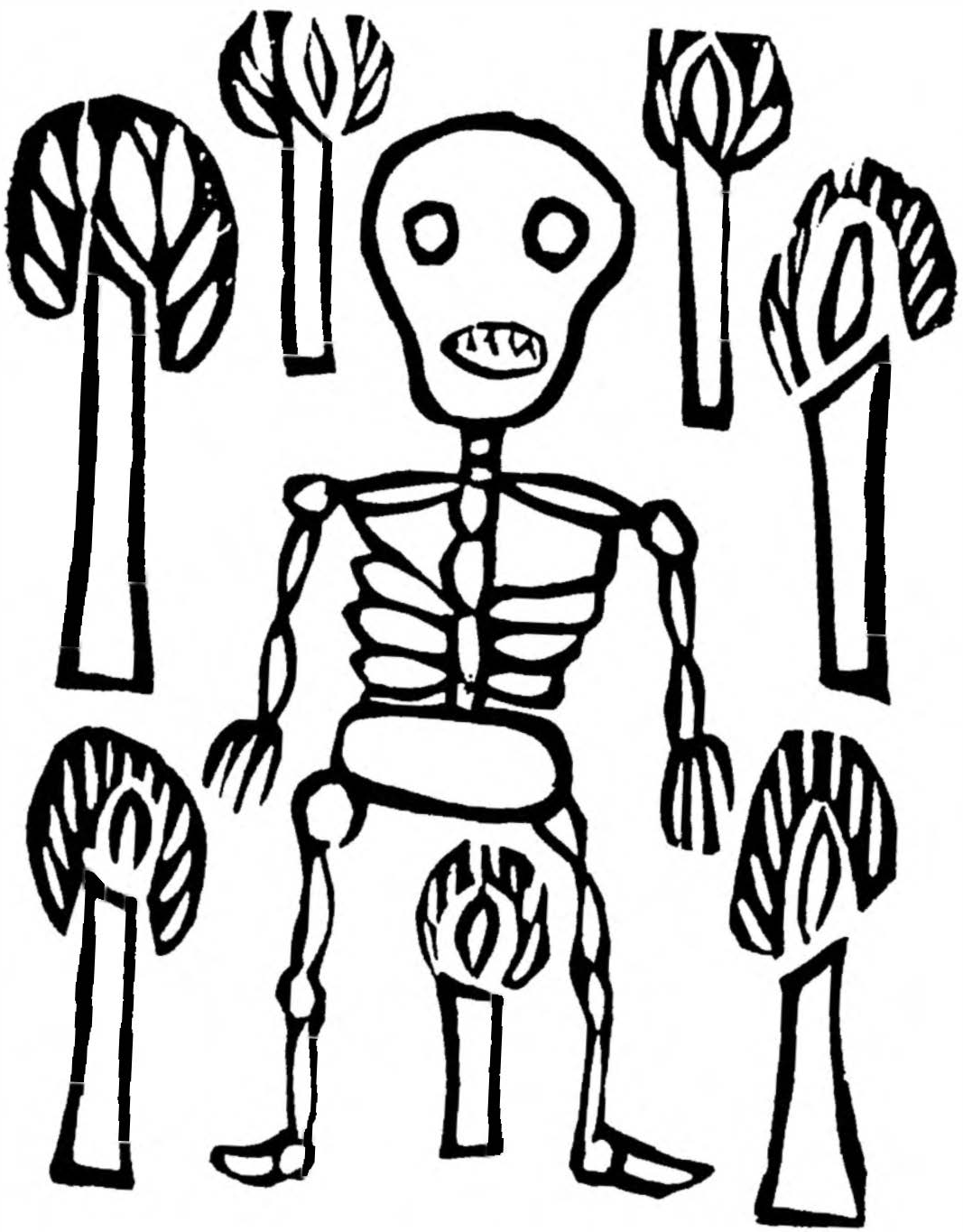
Aziz Juan gününün arifesinde Puerto Rico adasının kıyılarında ateşler yakılır.

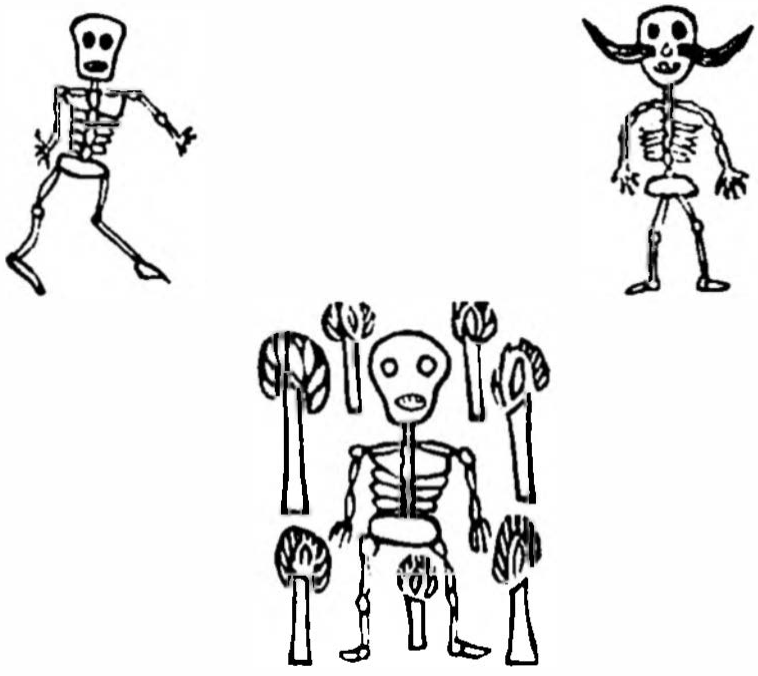
O gece, insanlar sırtüstü balıklama suya atlarlar; uğursuzluğu ve kötü titreşimleri korkutmak için. Ve evlenme çağındaki kızlar yatmaya gitmeden önce bol tuzlu bir yumurta yerler; birisi rüyalarında onlara taze su getirsin diye.

Aziz Juan gecesi boyunca incir ağacı, nane ve bambu çiçek açar ve gün doğarken insanlar bu tılsımları aramaya çıkarlar.

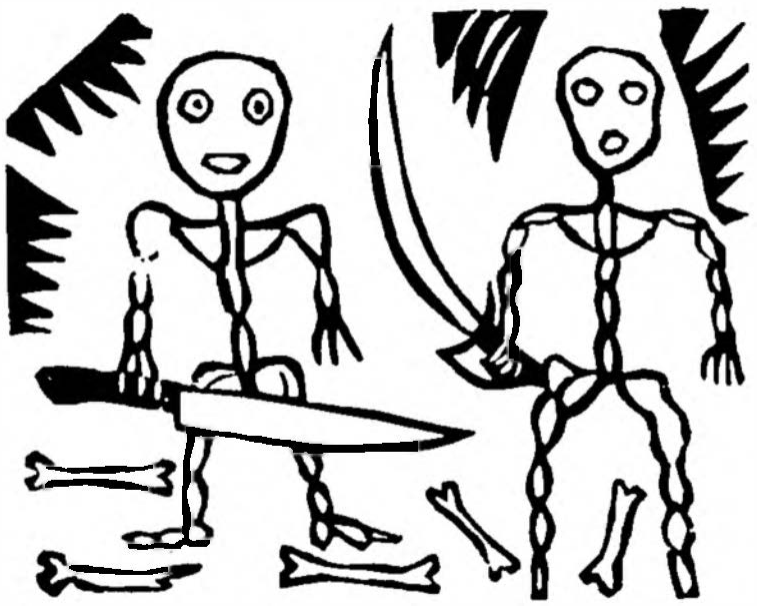

BAY ÖLÜM, ÜZGÜN KIZ VE AKBABANIN HİKÂYESİ

Ruhunu düşürmüştü, ama hiçbir yerde bulamıyordu.
Mora yaşama isteğini kaybetmişti ve onu anlayanlar omuz sılkıyorlardı:
-Aşkın tedavisi yoktur.

Kadın kırgın şarkısını, hiç kimse için söyledi.
Şarkıyı üç kere söyledi. Üçüncüsünde bir yankı bu bedbaht şarkıya karşılık verdi. Yanıt nehrin karşı kıyısından geldi ve Mora, Huichihuayan Nehri'ni taşların üzerinden sekerek geçti.

Bütün bedeni ağrıyordu, saçlarına kadar ağrıyordu: Ama karşıdan ses veren şarkıyı izledi, uzaklaştı ve kayboldu. Onu düşe kalka izledi, azıcık ay ışığında tökezleyerek, tümsekten tümseğe, uzaktan uzağa, tepelerin üzerinde uçuşup duran baykuşların dışında hiçbir şeyin eşliğinde izledi.

Sonunda sesine karşılık veren sesi buluncaya dek. Ve karanlığın içine girdi.

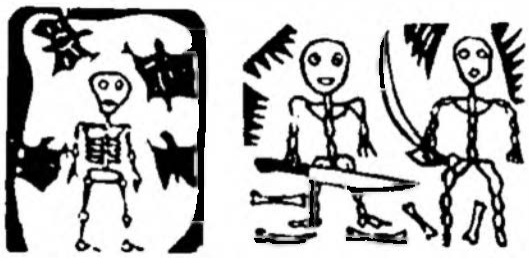
Konuşan iskelet onu karşıladı:

-Rahat olun, evinizdeymiş gibi.

Mağaranın içinde mumlar ışıldıyordu. Her boyutta ve renkte binlerce, binlerce mum vardı: Uzun ince mumlar vardı, yenidoğan ışıklı; çok fazla ışık saçan kalın mumlar vardı ve diğerleri ne renk ne de ısı veren, yere damlalar damlatan küçük fitilli mumlardı.

Mumlar, yanan bedenler, mağaranın duvarları boyunca diken gibi sıralanmışlardı ve tavana gölgeler düşürüyorlardı. Bütün Huehuetlán Kasabası bu ışıklı yerdeydi. Kimse eksik değildi: Fakirler oradaydı, zenginler de; tazeler ve yorgunlar, çıplaklar ve giysililer.

-Toprağın altında taç olmaz, dedi iskelet, ne altından ne de dikenden.

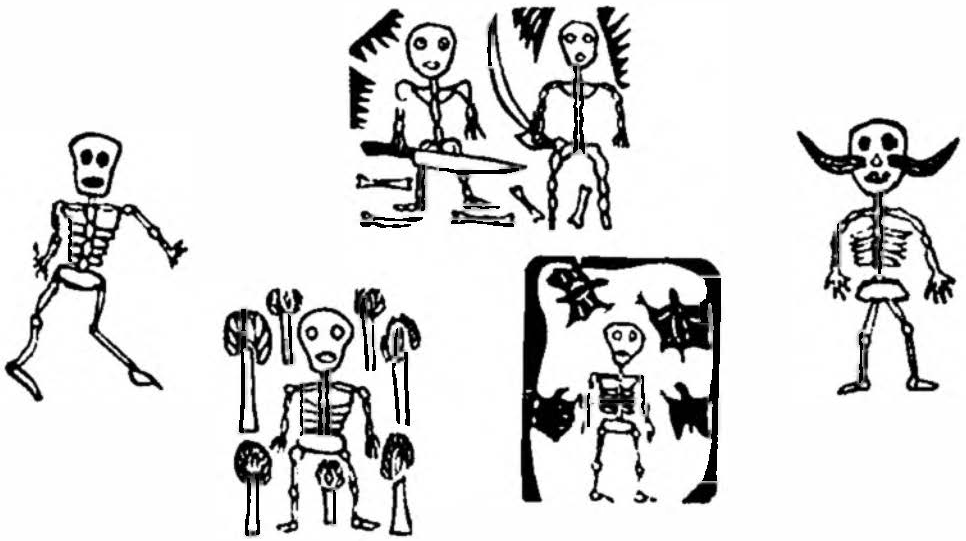

Bir reverans yaptı ve kendini tanıttı:
-Eşitleyen, Tüysüz, Tıkırdak, Leş Kokulu, Kılçık, Koca Dişli, Titrek, Kemik Öğüten, Kurum Tutmuş.
Ve yaltaklanarak tatlı sesiyle açıkladı:
-Bana kadın isimleri veriyorlar. Inanmayacaksın.
Ateşlerin sahibi her birkaç adımda duruyor ve üflüyordu. Nerede isterse üflüyordu ve sonsuza dek söndürüyordu. Yanıp sönen uzun kırmızı bir mumu göstererek sordu:
-Şu tereddütlü ateş... Onu tanıyor musun?
Mora'nın kanı dondu.

Onu hiç unutmamıştı. Onu çocukluğunda görmüştü, bir ayinde. Mora çiçekli bir tahtta Guadalupe bakiresiydi, beyaz bir tülün altında çıplak, gözleri gökyüzünde, elleri yakarı halindeydi ve iskelet birdenbire mihrabın palmiye yaprakları arasında görünüvermişti. Bir gözünü kırpmış ve kızcağız yere yığılıvermişti.

Şimdi bacakları onu bu iç karartıcı krallığa getirmişti ve o çenesinin tıkırdamasına engel olamıyordu.
Badem ezmesinden kafatası bir opera kahkahası attı ve uzaklaştı. Böyle iğrenç işlerde aceleci davranmak midesini bulandırıyordu.

Günler geçti.
Mora'nın tutsaklığı devam ediyordu. Bay Ölüm saygılı davranıyor, ikramlarıyla onu baştan çıkarmaya çalışıyordu; şekerden dişlerle, çikolatadan bıyıklarla. Ona bütün acıların son bulmasını öneriyordu, tüm öpülen öpüşleri silen bir öpücük sunuyordu; öpücükten sonra, bir daha hiçti, daimasla. Bir taraftan kulağına fısıldarken, kemikli elleri

siyah çiçeklerden çelenkler örüyor, cam taşından kadın bedeni biçiminde bir haça biçim veriyor, süslüyordu.
Mora, mağaradaki tek ayna olan küçük bataklığa bakmaya korkuyordu, çünkü bataklıklar yüzleri içebilirlerdi.

Bay Ölüm Mora'yı kırda dolaşmaya gönderdi. Ve ona toprağın ve gölgenin en iyi olduğu yerde, tırnaklarıyla bir mezar kazmasını emretti. O zaman Mora kaçmak istedi. Mora, aklından bu düşünceyi geçirir geçirmez, yer koca bir gümbürtüyle ikiye ayrıldı ve ayaklarının dibinde bir uçurum açıldı.

Mora ağladı, kendisi için gözyaşları döktü.
O zaman, nereden isterse oradan kopan bir rüzgâr esti ve tutsak kadın doğmuş olmanın şaşkınlığını ve yaşıyor olmanın esrikliğini hissetti. Nasıl olursa, nerede olursa, hangi zamanda olursa olsun yaşamanın: kelebeğin saatlerinde, sineğin günlerinde, kaplumbağanın yüzyıllarında.

O zaman bağırdı. Beyaz kanatlı koca akbaba yükseklerden onun sesini duydu, uçarak aşağı, onun yanına indi.

Ve Mora kendi saçlarına karşılık akbabanın tüylerini aldı, kollarına karşılık onun kanatlarını.

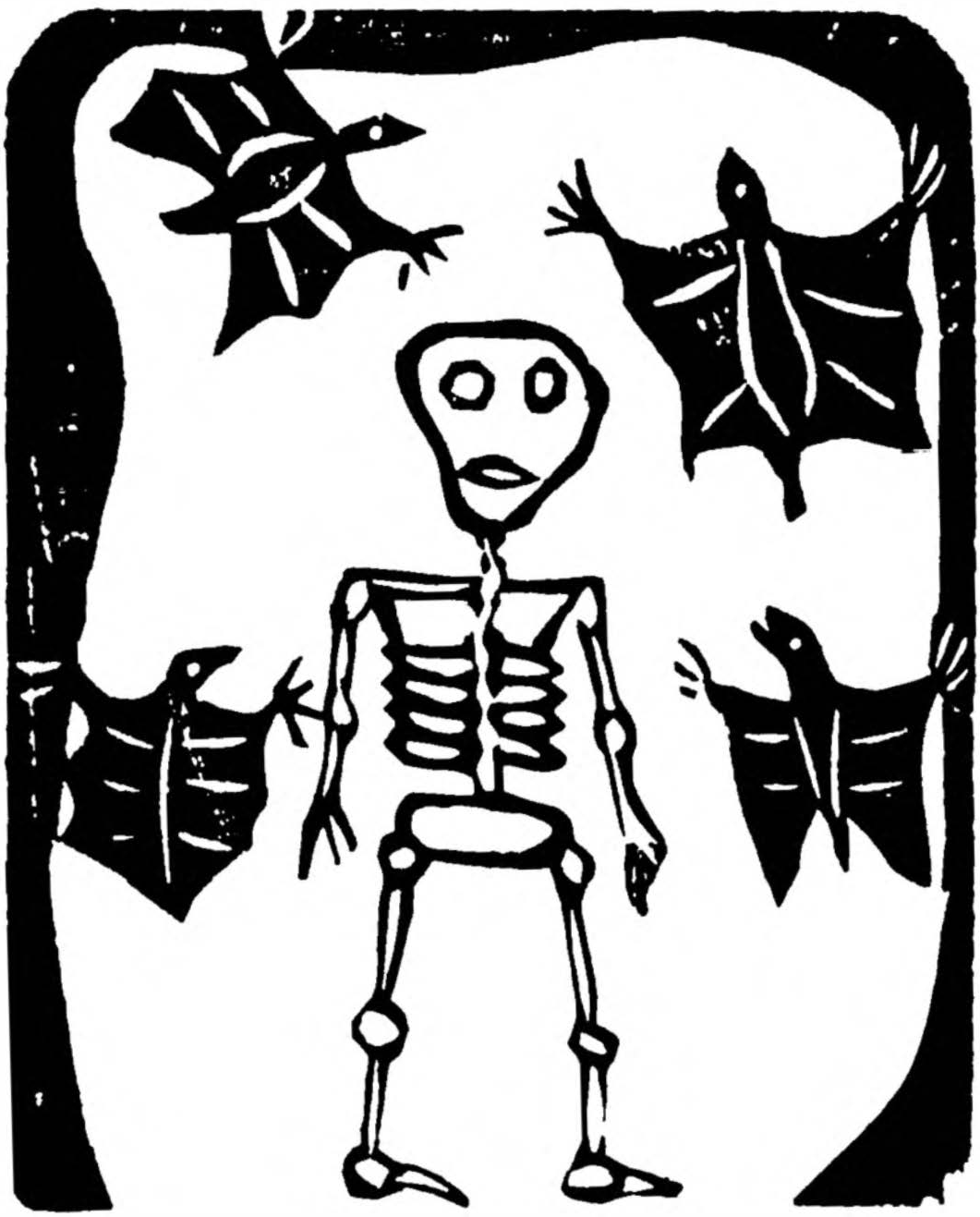
Korkuyordu. Orada aşağıda açılan derin uçurumlar onu korkutuyordu Atlamak için cesaretini topluyor, birkaç adım atıyor, ama uçurumun kıyısında ayakları geri gidiyordu. Tam bu durumda, olurdu olmazdı derken, akbaba arkasından onu itekleyiverdi. Mora tam düşüşünün ortasındayken, sonunda kanatlarını açabildi ve kanatlar onu o hafiflikte tuttular. Kıskançlık uyandıracak kadar büyük oldu mutluluğu.

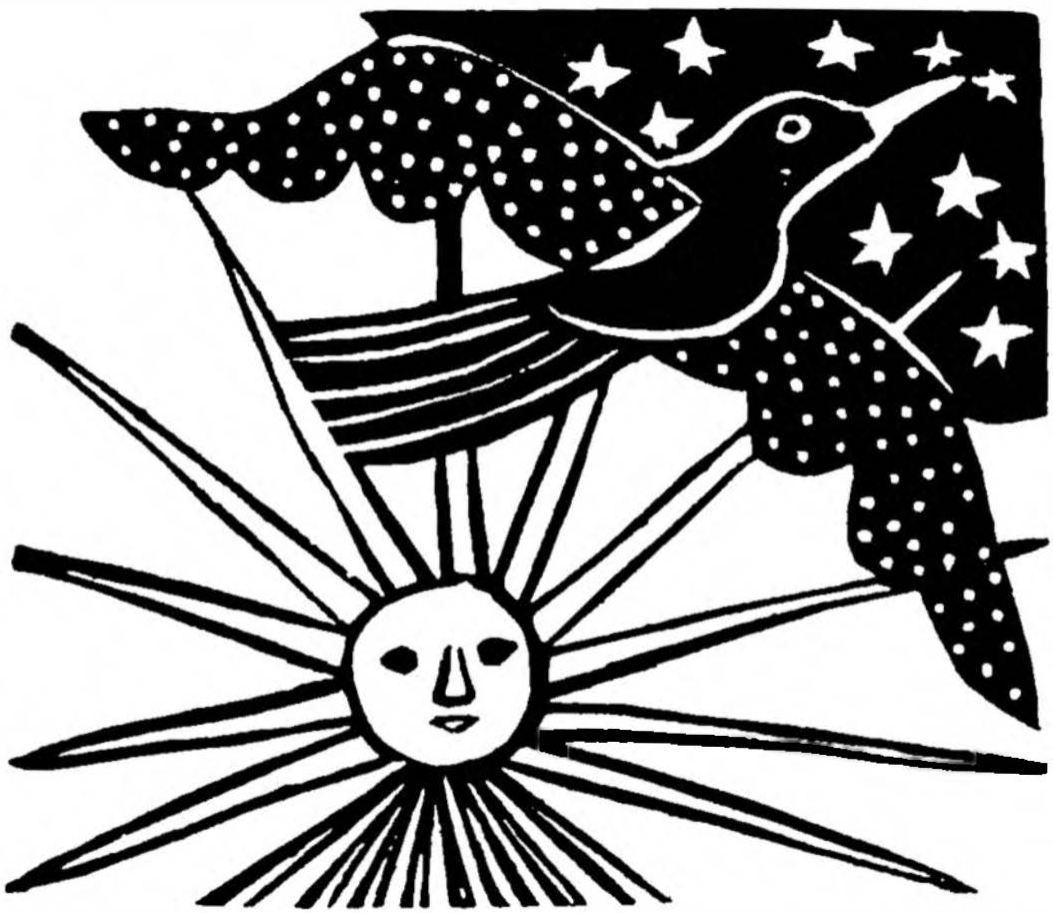
Bellek ölüleri yer. Akbaba da. Ve tıpkı bellek gibi akbaba da uçar. İşte o akbaba, alışkanlık olarak ölüleri yiyen ve onları kanatlarının gücüne dönüştüren akbaba, dermanı olmayan dertlerine kırık şarkılar söyleyenlerin kötü kaderlerini bulduğu o mağaraya mutlulukla girdi.

Bay Ölüm, kadın saçlı, kadın gölgeli bir karaltının mırıltılar boyunca kırıtarak geldiğini görünce üzerine atladı.

Ama akbaba daha önce öptü. Ölümün ağzına o güçlü gagasını soktu, ısırdı ve yedi. Ağlayarak yedi, çünkü tatlı gibi görünen ölüm, sivri biberden ya da şeytan bostanının kudurmuş biberlerinden bile daha acıydı.

AYNA ÜZERİNE PENCERE

Güneş yükseliyor ve geceden kalan son gölge kalıntılarını da götürüyor.

At arabaları kapı kapı dolaşıp çöpleri topluyor.

Havada, salyasından ağını örüyor örümcek.

El Tornillo, Melo sokaklarında yürüyor.

Köyde ona deli diyorlar. Elinde bir ayna taşıyor ve kaşlarını çatıp aynaya bakıyor. Gözlerini aynadan ayırmıyor.

-Ne yapıyorsun Tornillo?

-Burada, diyor, düşmanımı kontrol altında tutuyorum.

ÖLÜM ÜZERİNE PENCERE (!)

Helena Villagra gözlerini açamıyordu. Gözleri yanıyordu. Göz kapaklarını ovuşturuyor, ama sanki kirpikleri yerinden çıkıyordu, kaşları da. Helena bir sinemadaydı. Sonunda bakmayı başardığında, siyah bir ekran gördü.

ÖLÜM ÜZERİNE PENCERE (II)

Alberto'nun külleri artık Tucumán topraklarında yatıyordu, artık oranın çayırlarında büyüyordu Alberto'nun külleri. Şapkası Helena'ya miras kalmıştı. Helena uyuyordu, Alberto'nun şapkası da uyuyordu; Helena'nın düşünde Alberto'nun şapkası düş görüyordu.

Şapka, kanatlarını çırptığını görüyordu düşünde ve şapkanın içinde büzülmüş Helena'yla birlikte döne döne uçuyordu.

Helena uyandığında o kadar dönüp durmaktan başı dönüyordu.

KAPLAN OLAN SIĞIR ÇOBANININ HİKÂYESİ

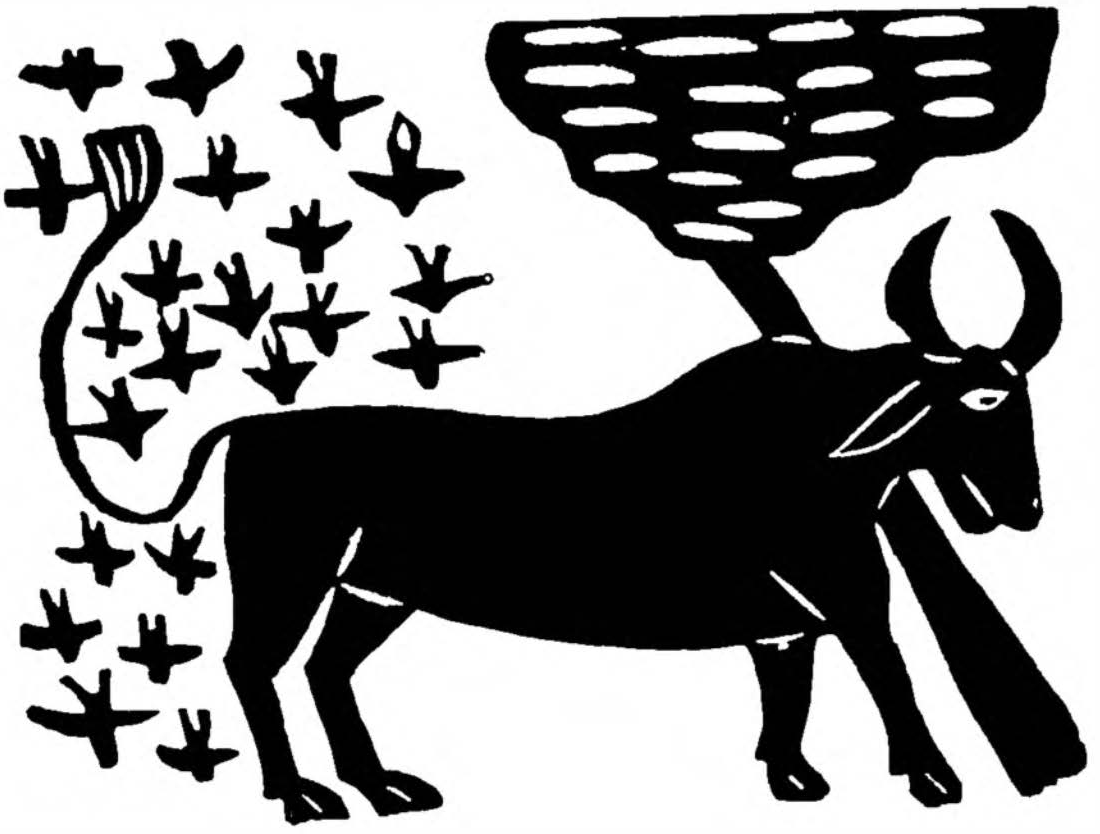
Güçlerin ve gizemlerin adamıydı, inanılır şey değildi. Bakışları yaraları açıyor ya da kapatıyor, hayvanları ve Hıristiyanları uyandırıyor ya da uyutuyordu. Birazcık gözlerini dikmesiyle, en cesur tay ya da en azgın boğa bile aptallaşıveriyordu.

Ventura, Minas Gerais'in gezici sığır çobanı, rüzgâr gibi geçiyordu. Pek çok rotası, pek çok kadını vardı, ama hiç evi yoktu.

Onu yalnızca bir dostu tanırdı, ikisinin de hamuru aynıydı.

Çorak arazide dolanıyorlardı. Günlerdir ağızlarına tek lokma girmemişti. Artık unuttukları herhangi bir nedenin peşinden giderken atsız ve rotasız kalmışlardı. Yiyecek bir şey yoktu: kertenkeleler, dikenler, ne meyvesi ne de gölgesi olan çalılar. Ventura alışıktı, ama arkadaşı daha fazla dayanamayacaktı. O yalnızlığın ortasında arkadaşı ölmeye yatınca, Ventura onu açlıktan kurtarmak için kaplan oldu.

Kaplanlaşmadan önce, arkadaşına mavi bir yaprak verdi, yaprak yıldız köşeliydi, bildik bir ağacın yaprağı değildi ve ona şöyle dedi:

-Döndüğümde bu yaprağı dilimin üzerine koyacaksın.

Ona kaplanlıktan kurtulmanın başka yolu olmadığını da söyledi.

Uzaklara gitti, geceyi avlanarak geçirdi.

Şafak vakti, ilk gün ışığıyla, sırtında bir ceylanla döndü. Arkadaşı onun geldiğini görünce, vahşi kaplanın koca ağzını açmış geldiğini görerek dehşete kapıldı ve kaçtı.

Kaplan onun koşuşuna baktı. Peşinden gitmedi.

Onun geçtiği yerlerde hiçbir şey canlı kalmıyordu. Taşları parçalıyor, dağları deviriyor, uçurumları çökertiyordu. Kaplan yüksek çayırların ortasında uzanmış, başını kaldırıyor, rüzgârı kokluyor ve hüzünlü öfkesini kükrüyordu; kimse uyuyamıyordu.

Kovalamaca uzun sürdü. Geride bıraktığı leşleri takip eden bir akbaba ordusu, onun geçtiği yerleri peşindeki insan ordusuna haber veriyordu.

Ve çember gittikçe daraldı, at sürüsünün teri, savaş takımlarının gürültüsü, insan seslerinin ve havlamaların gümbürtüsü, ta ki aylı bir gece kaplan son sıçrayışını yapana dek; en yükseğe sıçradı, kükredi ve yere düştü.

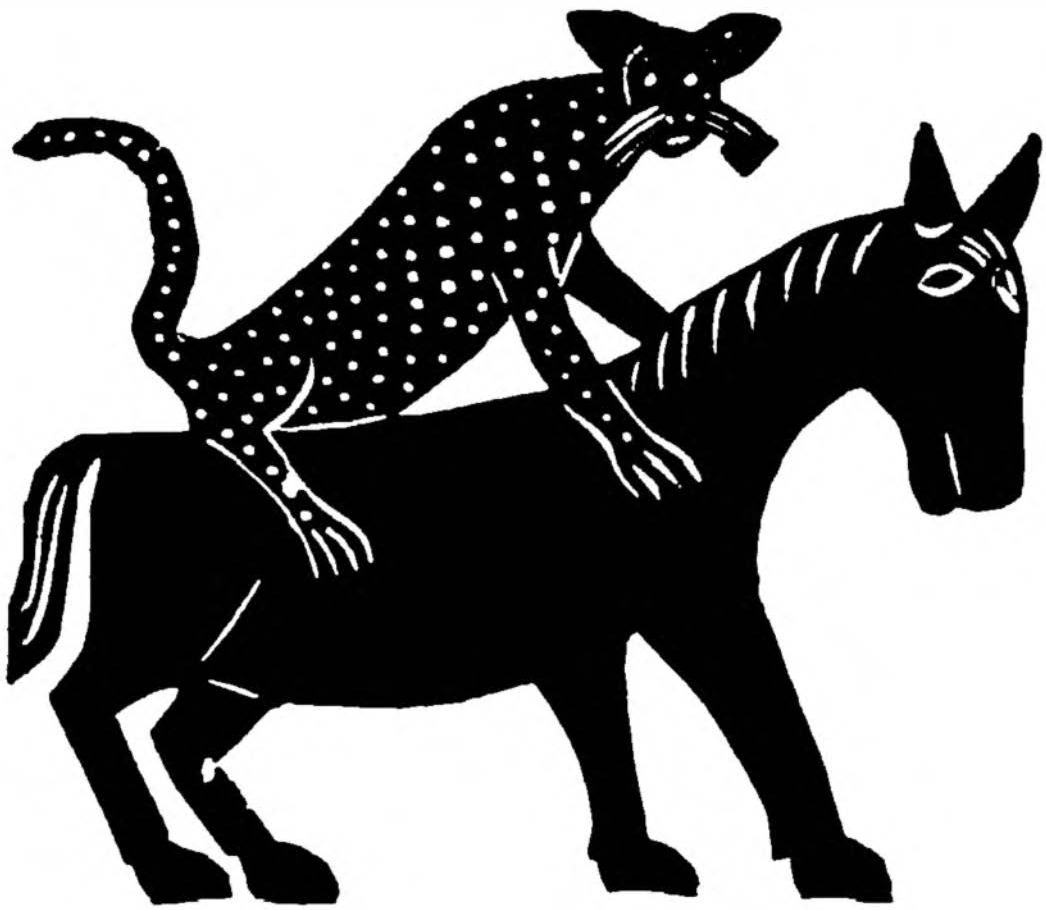
Ventura, oranın çok uzağında uyandı. Her yanı kurumuş kanla kaplı, şapkasından ayaklarına kadar acılar içinde uyandı.
Nefes alırken bile acı çekiyordu. Yürümesi çok zor oldu, sendeleyen koca bir gölgeydi ve hatırlamak da çok zor oldu. Ne zaman? Nerede? Kim? Yüksek ay, lanetli ay. Gece olmuştu, onun içinde de gece olmuştu ve gece artık aşk ya da savaş saati değildi. Gözleri dilsizdi artık; artık damla damla gelen ölüm için yalnız kulakları vardı. Orospu hayat, ateşsiz hayat. Hayatta mı kalıyordu? Ölüp gidiyordu. Tanrı bu külü üflemek istiyordu.

Ventura, tozdan bembeyaz, kirden kapkara, kandan kıpkırmızı, sokağın başından geliyor. Acıdan ağırlaşmış, ayaklarını sürüyor Bacaklar bu virane olmuş devasa cüsseyi zor taşıyor.

Ventura pazarı geçiyor, kadın satıcılann çığlıklarına sağır, gözlerini kısarak orada her şeyin sonundaki barı görür gibi oluyor. Barın kireç duvarları, tepelerin canavarının kellesinin ayaklarında parıldıyor. Ve daha da yakınında kazıklara bağlanmış atlar terden parıldıyor.

Kapının önünde bir kör şarkı söyleyip haberleri veriyordu. Elindeki teneke kumbarayla şarkının temposunu gösterirken, körün ağzı kulaklarının gördüklerini söylüyordu. Kör bu toprakların laneti olan korkunç kaplan üzerine yazılmış dizeleri söylüyordu, pek çok ölüme neden olduğunu ve sonunda öldürüldüğünü.

Titrek elleriyle, Ventura şapkasının kırık kanadını kaldırıyor, bakışlarını buğulayan teri siliyor ve görüyor: Bir tele asılıp güneşte kurutulan kaplanın derisini görüyor, delikleri anlatmak imkansız. Kurşunlar kurtlara çok az yiyecek bırakmış.

Ve bara giriyor.

Arkadaşı geldiğini görüyor, bu kadavranın geldiğini görüyor, elindeki bira bardağı parmaklarından kayıyor ve yerde parçalanıyor.

Herkes susuyor, susuyor her şey.

Pedra
CAÇADOR
Pedra
J. BORGES

HATALAR ÜZERİNE PENCERE

Uzun gecelerin ve buzdan ayazların mevsiminde oldu: Bir sabah evimin bahçesindeki yasemin çiçek açtı, soğuk hava onun aromasını içine çekti; aynı gün erik ağacı da çiçek açtı ve kaplumbağalar uyandı.

Bir hata oldu ve kısa sürdü. Ama bu hata sayesinde yasemin, erik ağacı ve kaplumbağalar bir gün kışın biteceğine inanabildiler. Ben de.

BİR BACAĞINI KAYBEDEN KUŞUN HİKÂYESİ

Artık yavruları yumurtalarını kırmış, başlarını yuvadan uzatarak çığlıklar atıyorlardı. Tenquita onlara yiyecek bulmak için uçtu. Colchagua'da kıştı ve kar bir ayağını dondurdu. Kuş itiraz etti:

-Neden beni topal bıraktın.

Kar:

-Çünkü güneş beni eritiyor.

Tenquita güneşe yakındı, güneş:

-Çünkü bulut önümü kapıyor.

Bulut:

-Çünkü rüzgâr beni sürüklüyor.

Rüzgâr:

-Çünkü duvar önümü kesiyor.

Duvar:

-Çünkü fare beni deliyor.

Fare:

-Çünkü kedi beni yiyor.

Kedi:

-Çünkü köpek beni kovalıyor.
Köpek:
-Çünkü sopa beni dövüyor.
Sopa:
-Çünkü ateş beni yakıyor.
Ateş:
-Çünkü su beni söndürüyor.
Su:
-Çünkü inek beni içiyor.
İnek:
-Çünkü bıçak beni kesiyor.
Bıçak:
-Çünkü insan beni biliyor.
Ve insan:
-Çünkü Tanrı beni yarattı.

Tenquita, düşe kalka ilerlerken, Tanrı'yı bulmak için söyledi şarkısını. Ve tanrı onu dinledi, o zaman Tenquita Tanrı'ya, bacağını donduran karı eriten güneşin önünü kapatan bulutu sürükleyen rüzgârın önünü kesen duvarı delen fareyi yiyen kediyi kovalayan köpeği döven sopayı yakan ateşi söndüren suyu içen ineği kesen bıçağı bileyen insanı neden yarattığını sordu:

-Amaan Tenquita, dedi Tanrı, beni yaratsın diye insanı yaratmak zorundaydım.

KELİME ÜZERİNE PENCERE (V)

Javier Villafañe tam söyleyecekken aklından kaçan kelimeyı boş yere arıyor. Tam dilinin ucundaki o kelime nereye gitmiş olabilir?

Kalmak istemeyen kelimelerin toplandığı bir yer olabilir mi? Bir kayıp kelimeler krallığı? Senden kaçan kelimeler, seni nerede bekler?

BU DÜNYADAKİ BİR KÖPEĞİN HAYATININ İLAHİ AÇIKLAMASININ HİKÂYESİ

Rahatsız etmiyorum ya?

-Ne münasebet.

-Teşekkür ederim.

-Adım Flores, gitaristim, hizmetinizdeyim.

-Memnun oldum. Ben Ceniza. Köpeklik ederim.

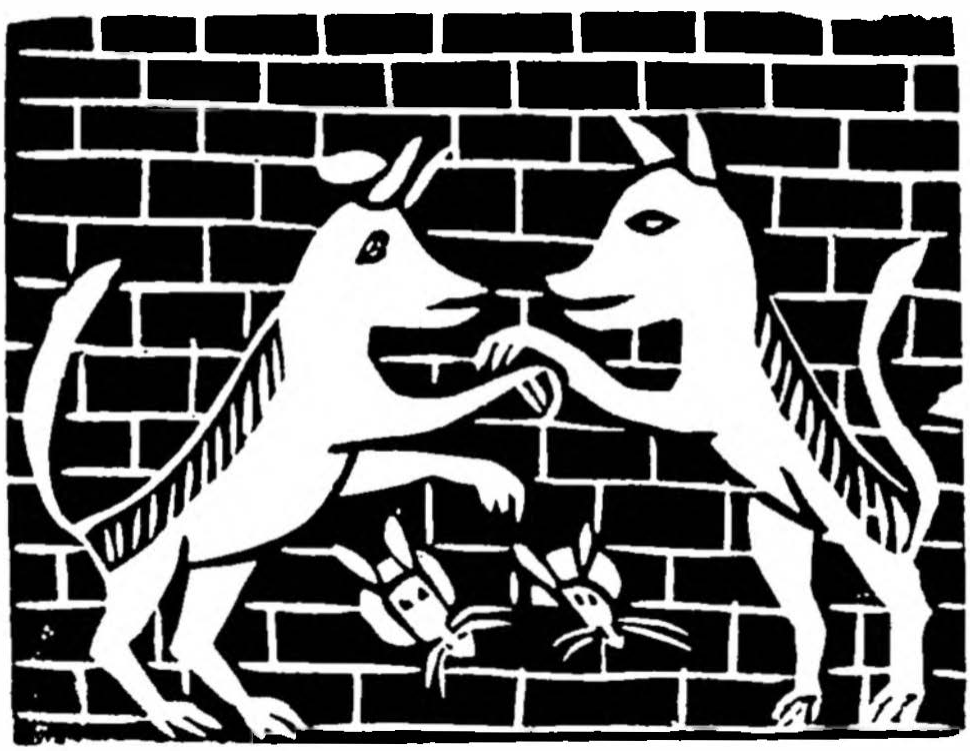
-Bir *maté* ister misiniz?

-Pek değil.

-Tesadüf oldu. Ben de tam kuyruklar hakkındaki o şarkıyı hatırlamaya çalışıyordum

-Hangisi?

-"Köpeğin çektiği acı,
Hani kuyruğu kesilince."

-Ah, evet. Biliyorum: ..."Kuyruğun çektiği acı, hani köpeği kesildiğinde olduğu gibi."

-İşte o.

-Doğrusu, Don Flores, kuyruklar hakkında çok az şey bilinir.

-Evet, çok az. Cennette bir bayram olduğu bilinir. Sizlerin Paraná yerine, yukarıda cennetteki bir nehirde yıkandığınızı...

-Ve kuyruklarımızı kuruması için kıyıya bırakırız. Islak kuyrukla sinekleri kovalayamayız çünkü.

-Evet. Bütün kuyruklar kıyıda uzun bir kuyruk halinde durur.

-Evet, tam o sırada Tanrı bize o meşhur şakayı yaptı. Nehre yükselmesini emretti.

-Ve nehir taştı.

-Aceleyle çıkmamız gerekti. Umutsuzluk içinde herkes bulduğu ilk kuyruğa yapıştı. O günden beri koklayarak yürürüz, kaybettiğimiz kuyruğu bulmak için.

-Bu herkesin bildiği bir hikâye Don Ceniza.

-İnsanlar buna inanıyor, biz de.

-Doğru.

-Ama öyle olmadı.

-Yaa, kim söylüyor bunu?

-Tanrı.

-Ah.

-Koca Çomar.

-Ne, onu gördünüz mü yoksa?

-Her kim onu görürse kör olur. Onu hissettim. Sırtım dönüktü ve kutsal olanı hissettim.

-Bizim Tanrımız çok az görünür de.

-Bizimkinin de öyle ortalıkta dolaşmak gibi bir alışkanlığı yoktur.

-Ve sizi mi seçti?

-Bu zavallı hizmetkârı.

-Ne şanslısınız!

-İnanmayacaksınız. Tanrı dünyanın bütün köpeklerine gerçeği açıklamamı emretti. Bana cennette asla böyle bir şenlik olmadığını söylememi emretti.

-Peki bunu diğer köpeklere anlattınız mı?

-Aranacak kuyruk olmadığını mı? Ağzımı bile açmadım.

-Sanırım, anlıyorum Don Ceniza.

-Evet, Don Flores.

-Sessizliğinizin nedenini.

-Artık hiçbir yol beni çağırmıyor.

-Doğru.

-Eskiden ben başıboş bir köpektim, bir gezgindim. Dünyayı dolaşırdım. O zamanlar hiçbir kuyruk benim kuyruğum değildi.

-Ya şimdi...

-Şimdi gidiyor görünüyorum, ama geliyorum.

-Köpek şansı.

-Köpek dünyası.

-Kader.

-Don Flores?

-Söyleyin.

-Lütfen kimseye bahsetmeyin bundan.

-Bana güvenebilirsiniz.

-Ve soğuğa dikkat edin, Don Flores. Boğazınıza.

SANAT ÜZERİNE PENCERE (I)

Zaragoza'da, Araplardan kalma artık yıkılmış olan güzel bir kulenin anısına bir eser yapılır. Eski kuleyi anımsatan yeni bir kule değildir bu: Eskiden kulenin olduğu büyük çukurun önünde bronzdan bir çocuk, dizleri kollarının arasında oturarak yıkıntıya bakar.

SANAT ÜZERİNE PENCERE (II)

Daha delikanlıydım, neredeyse çocuktum ve resim yapmak istiyordum. Yaşımı büyük gösterip çıplak bir modelin resmini yapan öğrencilerin arasına karışmayı becerdim.

Derslerde, çizgiler ve gölgeler bulmak için çırpınarak kağıtları karalayıp duruyordum. Arada bir poz değiştiren, o çırılçıplak kadın, benim beceriksiz ellerime karşı bir meydan okumaydı, o kadar: Nefes alan seramik gibi bir şey.

Ama bir gece bir otobüs durağında onu ilk defa giyinik gördüm. Otobüse binerken eteği sıyrıldı ve baldırları ortaya çıktı. İşte o zaman bedenim tutuştu.

KELİME ÜZERİNE PENCERE (VI)

A'nın bacakları açıktır.

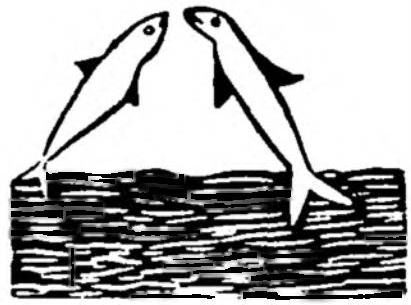
M, cennetle cehennem arasında gidip gelen bir tahtere-vallidir.

O, soluğunu kesen kapalı bir çemberdir.

R, alenen hamiledir.

-AMOR kelimesinin tüm harfleri tehlikelidir, diye kanıtlıyor Romy-Diaz Perrera.

Kelimeler ağızdan çıkınca, onları hâvada çizilmiş olarak görüyor.

ŞEYTANIN ZIPKINSIZ VE OLTASIZ TUZAĞA DÜŞÜRDÜĞÜ YUNUSUN HİKÂYESİ

Dolunay, Amazonlar'ın sularını yakıyordu. Bir yunus ışıltılı kabarık dalgalarda sirk sıçrayışlarıyla vücudunu büküyordu. Köylerin birinde bir şenlik vardı, coşku ve dans gani gani; müzisyenlerin sesleri kıyıdan yunusu çağırıyordu.

O güne dek onu hiç ciddiye almayan ay ilk defa ona izin verdi: O gecelik, gece boyunca toprağa adım atmaya izni vardı.

Yunus kumun üzerinde çırılçıplak doğruldu ve ay ona yeni bir beden ve giysi verdi.

Şenliğe karıştı. Başında şapkayla dans etti, kafasında nefes aldığı küçük delik görünmesin diye. Herkesi ağzı bir karış açık bıraktı: kızılımsı teni herkesi şaşırttı, ayrık gözlerindeki mavi yansımalı bakışları ve litrelerce saf bıranın gideremediği susuzluğu; herkes onun yere değmeden dans etme tarzına hayran oldu, müziğe dalarak, müziğin sularında yüzerek.

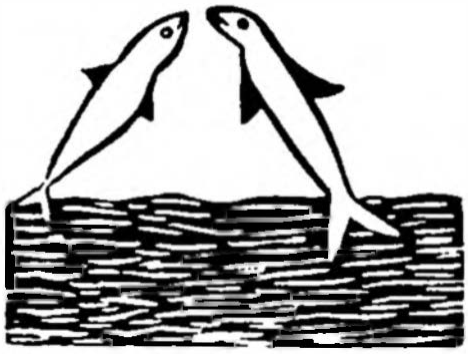
Ve müzikle birlikte kıvrılarak yürüdü, bir kadınla sarmaş dolaş oldu ve sonra ikisi dans etmeyi sürdürdüler; elbisesiz, kimsesiz, kucaklaşmalarından doğan müzikte.

O suda oynamaya alışıktı, ama bir kadının içinde hiç yüzmemişti.

Sırtını acıtan darbeyi, tak, işittiğinde kadının üzerinde yatıyordu. Sırtını döndü ve gördü: Havada fosforlu bir ışık büyüyor, biçimleniyordu; pençeleri, boynuzları ve sakalları vardı. Bu kıpkızıl şey titriyor ve karanlıkta ışıldıyordu:

-Uyan hadi, tembel, dedi.

Yunus şaşkın, anlamadı.

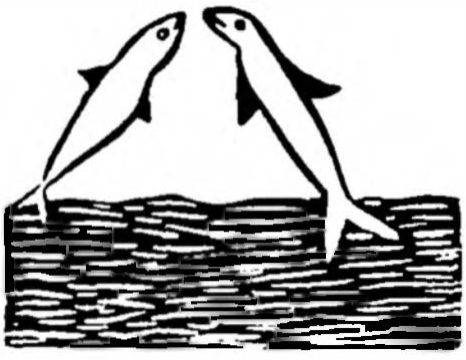

Yeni gelenin sesi, boğazını tropik soğuğundan ipek bir mendille korumasına rağmen kısıktı. Bileğindeki saati gösterip, öksürerek:

-Nehre dön artık, sersem, vakit geldi.

Böylece yunus unuttuğu şeyi hatırladı. Birazdan gece bitecekti, geceyle beraber onun yeryüzündeki süresi de. Kızıl ışık, yunusun yanında kıvrılmış yatan kadına baktı, uzun siyah saçlarının yosunlu sarmaşığına

ve çatlak sesi diğerinin kulağını yalayıp geçti:

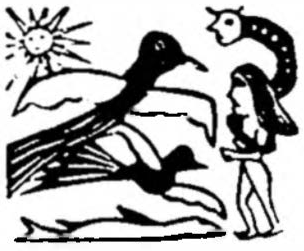
-Fena değilmiş.

Ve gülümsedi, bütün dişleriyle:

-Ne şirin bir hediye. Bugün olmalı. Evet, Kutsal Cuma, benim günüm olmalı.

Ve bir pençesini, gördüğü düşlerle aynı ritimde atan bu bedene doğru

uzattı. Yunus ona bir tane vurdu, ama yumruğu havada savruldu. Kadın küçük esintiyi hissetti, gözlerini kırpıştırdı ve uyumaya devam etti.

Ağ yumuşacık salınıyordu, hâlâ ikisini birbirine bağlayan ağ.

Cehennemdeki işkencelerine bu dünyada da başvuran şeytan, kulağına bir kehanet fısıldadı:

-Yarın kiminle uyuyacak bu kadın?

Ve bir kıvılcım çakıp, karanlıkta kayboldu. Karanlığın sonlarıydı: şafak vaktinin kül rengi pusu artık havada büyümeye başlamıştı.

Ödünç gece, ödünç beden.

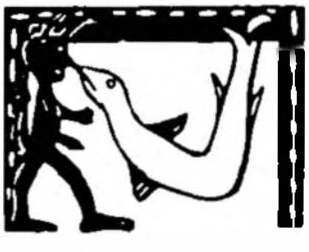
Aya lanetler yağdırdı, kendisine verdiği her şey için; güneşe lanetler yağdırdı, çekip alacağı her şey için.

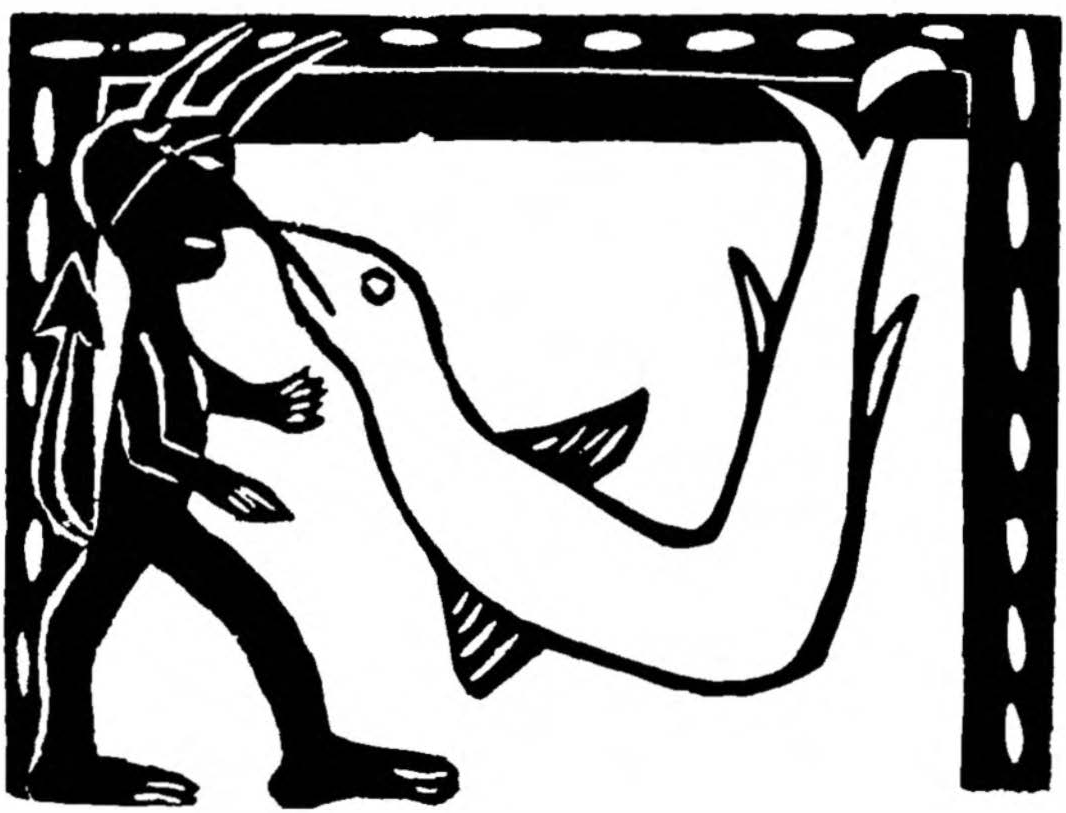
Kadın, uykusunda bir şeyler mırıldandı. Yunus, onu bedenine yapıştırıp iyice sıktı, onu da yanında götürmek istedi. Yapamadı. Orada kalmak istedi. Olmadı.

Sabah meltemi nehri buruşturuyor.

Kıyının birkaç metre ötesinde bir yunus can çekişiyor.

Güneş yükseliyor, gökyüzünden dünyanın bütün renklerini ve kokularını ayağa kaldırıyor.

EVRENSEL TARİH ÜZERİNE PENCERE

Evvel zaman içinde bir zaman vardı ve o ilk zamandı, işte o zaman insan denen yaratık doğruldu ve dört patisinden ikisi kola ikisi bacağa dönüştü; bacakları sayesinde kolları serbest kaldı ve ağaç kovuğundan ya da keşfedilen bir mağaradan daha iyi evler yapabildi. Yine doğrulabildikleri için kadın ve erkek yüz yüze, ağız ağıza aşk yapabileceklerini keşfettiler ve kolların kucaklaşmasında, bacakların düğümünde birbirlerinin gözlerine bakma mutluluğunu tattılar.

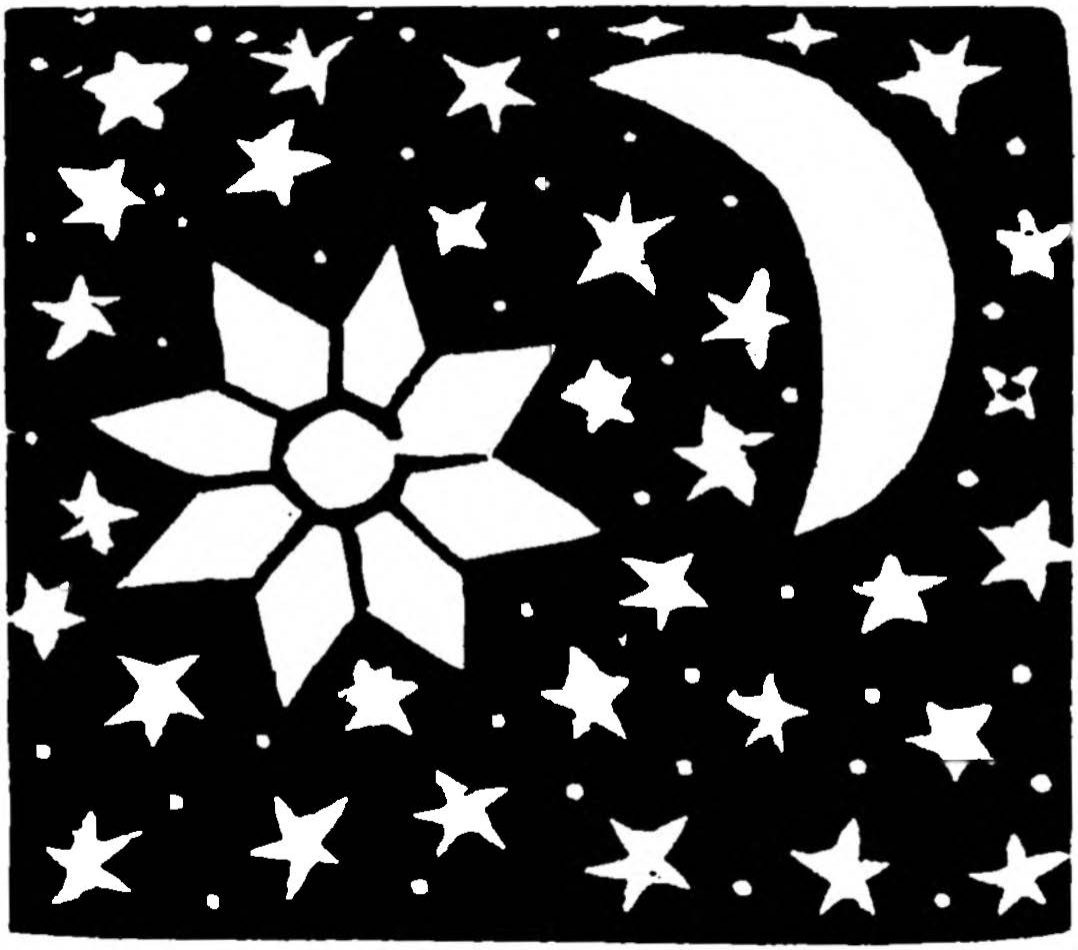
KELİME ÜZERİNE PENCERE (VII)

Onu fark ettiğinde yirmi seneden fazladır tutukluydu. Onu hücresinin penceresinden eliyle selamladı, o da evinin penceresinden karşılık verdi.

Sonra, onunla renkli bezler ve büyük harflerle konuştu. Harfler kadının küçük bir dürbünle okuyabildiği kelimeler oluşturuyordu. Kadın daha büyük harflerle cevap veriyordu, çünkü adamın dürbünü yoktu. Aşkları böyle büyüdü.

Şimdi Nela ve El Negro Viña sırt sırta vermiş oturuyorlar. Biri gidecek olursa öbürü düşüyor.

Montevideo'da Punta Carretas Cezaevi'nin yıkıntılarının karşısında şarap satıyorlar.

BİR YILDIZA AŞIK OLAN VE ONUN TARAFINDAN TERK EDİLEN GÖKYÜZÜNÜN YUKARILARINDAKİ ADAMIN HİKÂYESİ

Cuzco Vadisi'nde soygunlar vardı, ama hırsızlar yoktu.

Soygunlar gece en iyi patateslerin yetiştiği bostanda oluyordu. Bostanın sahibi gözetliyordu; bütün geceyi gözlerini kapamadan geçiriyordu, ama bir anlığına göz kapakları düşüyor ve tam o anda patatesler tarhlarda yeni açılmış çukurlar bırakarak yok oluyorlardı.

Bir gece adam rol yaptı. Ayaklarını uzatıp bahçenin ortasına yattı, horlayarak bir gözüyle gözcülük yaptı. Saatler geçti ve artık günün ağarmasına çok kalmamışken şiddetli bir ışıltıyla yerinden sıçradı.

O kadar ışığın parıltısı onu kör bıraktı.

Hırsızlar erkek değildi, kadındı.

El yordamıyla birini yakalamayı başardı. Diğerleri parıltılar saçarak gökyüzüne doğru kaçtılar; orada, yukarıda, gecenin sonunda yanmaya devam ettiler.

Tutsak yıldız bütün patatesleri geri vereceğine söz verdi ve ona yalvardı:

-Beni yeryüzünde yaşamaya zorlama.

Ama adam onu bırakmadı. Aydınlık çıplaklığını yün bir elbiseyle örttü ve onu evine kapattı.

Bir süre sonra doğum esnasında ölen bir çocukları oldu.

Ve bir günbatımı, bir dikkatsizlik anında, ışıldayan kız yükseklere kaçtı.

Bir akbabanın yardımıyla, adam da arkasından çıktı.

Adam ve akbaba uzun yol boyunca yaşlanıyorlardı ve artık yolculuk tamamlandığında yaşları yüzyılları bulmuştu. Ama daha varır varmaz, zaman gölüne daldılar, yüzdüler ve sudan çıktıklarında gepgençtiler.

O zaman adam Samanyolu'nun puslu ışıltısında dolaşmaya çıktı. Samanyolu'nda öylesine adımlarken kendi yıldızını tanıdı. Orada kalmasına izin versin diye ona yalvardı.

Gökyüzünün bir köşeciğinde birlikte yaşadılar.

Her günbatımı yıldız, kız kardeşleriyle birlikte evrensel geceyi aydınlatmaya gidiyordu. Ve her gündoğumu dönüyordu; güneşin ve ayın verimli ülkesinde kılık değiştirerek bulduğu dünya nimetlerini getiriyordu.

Olanlar böyle oldu; artık olmayıncaya dek.

Bir sabah yıldız gelmedi ve bir daha asla gelmedi. Adam gökyüzünün soğuk sisinde dolandı durdu, aç ve yalnız, haykırışlarla onu çağırarak.

Akbaba onu yeryüzüne geri getirdi ve adam dünyada acısından öldü.

Hiçbir şey anlatmaya çalışmadı. Ağzından, yemek yemek için bile açmadığı ağzından tek kelime çıkmadı. Belki kendisi de inanamamıştı olanlara, yıldız çarpmıştı ya da belki burada, dünyada, anlattıklarını düpedüz bir yalan ya da gece krallığının tahtında oturduğunu sanan zavallı bir ölümlünün halüsinasyonları gibi alacaklarını düşünmüştü.

Yıldıza gelince, yıldızbilimciler arasında farklı görüşler var. Aralarındaki aşkın bittiğini söyleyenler de var, acımayı ya da merakı aşk olarak adlandırmanın mânâsı yok diyenler de.

Bir kısım yıldızbilimci, kadının adamı başından attığını, çünkü onun ölümünü görmek istemediğini söylüyorlar. Bu uzmanlara göre, yıldızlar bizim yalnızca bir anlığına yaşama alışkanlığımızı da, delicesine gökyüzüne çıkma isteğimizi de anlamıyorlar; yıldızlar ölümlü insan hakkında pek bir şey bilmiyorlar, ama bulutların öte yanında insanların doğurdukları çocuklarda, ektikleri patateslerde ve geride bıraktıkları aşklarda yeniden doğamadıklarını iyi biliyorlar.

Bazıları da bunun zorunlu bir ayrılık olduğunu düşünüyor. Güneş ve ay yıldıza bu yabancıyla yaşamak için kendisine başka bir galaksi bulmasını bildirmişlerdi. Böyle devam edemezdi; her aile kavgasında adam yüzyıl yaşlanıyor, kadın tümüyle karanlık kalıyordu. Ama daha sonra, her ikisi de bu birbirinden nefret etme aptallığını bırakıp birbirlerini affedince, gerçekten de adam kaybettiği yüzyılları geri almış, kadınsa eski ışıltısına

kavuşmuştu. Ama gökkubbe huzuru bir daha bu tür saçmalıklara izin veremezdi. Görünüşe göre gökyüzü sahiplerinin yıldızlara, o çok sevdikleri patatesi yasaklamaları o zaman oldu ve yeryüzüne inen yol artık sonsuza dek silindi.

Yıldız, onu yalnızlığa mahkûm eden emre itaat ettiği için pişman oldu. Hayatını kayan yıldızların fotoğrafını çekmeye adayan bir araştırmacı böyle söylüyor. O bundan emin ve kanıtları olduğunu iddia ediyor: Kayan yıldızların hepsi aynı, çünkü hepsi yalnızca bir tane, diyor. Bu yoldan çıkmış gözü yaşlı tek ışık, insan kucaklaşmasının şenliğini ve tehlikesini bir kerecik tadabilen tek yıldızdı; korktu, kaçtı, takip edildi ve bulundu. O zamandan beri, şarkısını erkeği için söyleyen dilsiz bedeni, ya iki ya da hiç olmak için doğduğunu anladı. Şimdi gecenin içinde, deli gibi uçup duruyor, bu dünyaya uzanan kayıp yolu bulmaya çalışıyor.

KADIN ÜZERİNE PENCERE (I)

Bu kadın gizli bir ev.
Köşelerinde sesler saklıyor, hayaletler gizliyor.
Kış gecelerinde buğulanıyor.

Onun içine giren bir daha asla çıkamaz, diyorlar.

Ben onu çevreleyen derin hendeği geçiyorum. Bu eve konuk olacağım. Beni içecek olan şarap onun içinde beklemektedir. Kapıyı yavaşça çalıyorum ve bekliyorum.

KADIN ÜZERİNE PENCERE (II)

Sokağın kapısında başka anahtar dönmüyor.
Başka bir ses, komik, akortsuz, duşta şarkı söylemiyor.
Banyoda ıslak ayakların izi yok.

Hiçbir sıcak koku gelmiyor mutfaktan.

Başka dişlerin izini taşıyan, yarısı yenilmiş elma masanın üzerinde çürümeye başlıyor.

Yarısı içilmiş bir sigara, küllenmiş ölü ateş, kül tablasının kenarını boyuyor.

Tıraş olmam gerektiğini düşünüyorum. Giyinmem gerektiğini düşünüyorum. Gerektiğini düşünüyorum.

İçimde kirli sular yağmur olmuş, yağıyor.

KADIN ÜZERİNE PENCERE (III)

Kimse öldüremeyecek o zamanı, kimse asla yapamayacak bunu; biz bile. Sen olduğun sürece, diyorum, nerede olursan ol, ya da ben oldukça.

Takvimler o kısacık zamanın artık var olmadığını söylüyor; ama bu gece çıplak bedenim yalnızca seni terliyor.

MÜZİK ÜZERİNE PENCERE (I)

Akordeon çalmayı bilen kişi onu konuşturur, diyordu Don Alejo Durán. Bilenler bilir, insan ve akordeon birdir.

Don Alejo sığır çobanı ve ozandı, kementin ve arpejin ustası, Kolombiya kıyılarının haberci şarkıcısı. Her zaman zevk için çalardı, asla görev olarak değil. Aşık olmadığı zaman akordeon susardı.

Asla ağlatan müzik yapmadı. Hep samimi ve keyifli oldu müziği, tıpkı telefona ihtiyaç duymadan müziğiyle uzaktan çağırdığı kadınlar gibi: samimi ve keyifli.

MÜZİK ÜZERİNE PENCERE (II)

Papá Montero dansçı ve şarkıcıydı, Havana gecelerinin neşe kaynağı. Bütün şehir onunla rumba yaparak gezer ve onun rumbasının peşinde kaybolurdu.

Bir gün bir bıçak darbesi Papá Montero'yu yere serdiğinde Havana geceleri dilsiz kaldı. Ama tabutunda geçirdiği son gece boyunca bir rumba çaldı. Çok uzaktan. Neredeyse kimse duymadı.

Gün doğarken, dostları tabutu almaya geldiklerinde, tabutta kimsenin olmadığını fark ettiler.

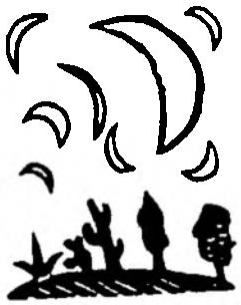
AY İNSANLARININ HİKÂYESİ

Yaşlı kemikler, ışığı kaçmış gözler. Her şey sarı, görünüyor. Kendimi görüyorum. Orada uzakta, zamanın sarı yıllarında kendimi görüyorum.

Gezgin bir adamın karısıydım ben, ömrümüz dünyayı dolaşarak geçti. O ve ben yollarda gezerdik, sırtımızda küçük bir bohça iş kovalardık. Ayaklarımızı yorar, kemiklerimizi öğütürdük; tel örgüler çakarak, hayvanları işaretleyerek, ne çıkarsa ne olursa. Köyümüzde kimse kalmamıştı. İki kişi, en fazla üç. Ve kilisenin çanı dilsizdi, susuzluktan ölmüştü. Ta ki bir keresinde, büyük kuraklık zamanında...

Sizi sıkıyorum. Büyükanne böyle işte, hep aynı hikâyeyi anlatıyor. Hadi, gelin fasulyeleri suya yatıralım. Siz de mi uyuyamıyorsunuz? Ben de hiç uyuyamam. Bütün hayatım uyumaya çalışarak geçti, ama hâlâ beceremem. Hadi yaklaşın, mutfak iyidir. Büyükanne bilir. Uykusuz geceler için, ruhsuz günler için en iyi yerdir mutfak. Ocak hiç sönmez. Asla.

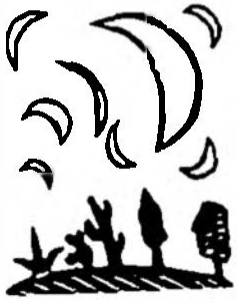
Size ay insanlarından bahsetmiş miydim? Buraya gelenlerden. Yok, ben onları görmedim. Hayır. Onlar görünmezdi, onlara dokunulmazdı. Gök kaydırağıyla gelenleri diyorum. Doğru söylüyorum, haç üzerine yemin ederim. Aksini söyleyenleri duyarsanız inanmayın sakın. Burada, şehirde, biliyorum, bir söylenti dolaşıyor. Yok, insanoğlu aya ayak basmışmış falan, yalan söyleyip duruyorlar. İnsan okumayı bilmeyince, saflığından yararlanıyorlar. Ama buradan oraya çıkmayı, bir düşünün, kim yapabilir? Onlar, ay insanları oradan buraya seyahat ettiler. Bu olur tabii. Onlar yokuş aşağı geldiler.

Dedenizin arkadaşları. Bana karşı çok saygılıydılar. Ve dedenizle, söylediğim gibi: etle tırnaktılar. Şehirde kimseyi tanımazlardı. Biz de tanımazdık. Biz de neredeyse başka bir gezegenden gelmiştik.

Çölden. Siz hiç görmediniz. Kimse yok, hiçbir şey yok. Sonra büyük kuraklık geldi. Son suyumuzla tavuğu yıkadık, bunun yağmur getireceğini söylerlerdi. Çok dua ettik, çok mum yaktık. Nafile. O zaman, hoşça kal, bir daha dönmemek üzere gidiyoruz. Bütün elbiselerimiz bir bohçada, bohça omzumuzda. Ölü topraklann arasından, yaşlıların göçü. Uzaktı, uzak; sanki hiç bitmeyecekmiş gibiydi. Salgado Nehri'ni geçtik, kirli alçak sulannı aştık, daha uzağa gitmek için daha çok yürüyorduk, yeşil bir yer arayarak, gündüzleri güneşe karşı yürüyorduk, geceleri yıldız haritamız vardı. Sonunda ışık göründü, mucize bir gece vakti oldu: bir tren yoluydu. Istasyona vardığımızda canlıdan çok ölüydük. Bozukluklarımızı çıkardık ortaya, kırışmış banknotlarımızı, sattıklarımızın parasını ve sakladıklarımızı, her şeyi: paranın yettiği yere kadar iki bilet. Çufçufçufçuf çufçufçufçuf gidiyordu tren, düt, düüüt, gündüz gece, gece gündüz, biz sessiz oturuyorduk, dünya yol alıyordu, öbür dünya; ağaçlar, tertemiz, güzel evler dörtnala geçip gidiyordu yanımızdan.

Tren durdu. Bitti. İnin, dediler. Dışarıda yağmur yağıyordu. Yağmurun altına indik, yağmurda durduk, ikimiz. Ağzımız açık, kollarımız iki yanda, Tann'nın bütün gözyaşlarını akıtan bir yağmur yağıyordu üzerimize.

Sonunda şehre girdik. Yaylım ateşinde kör gibiydik. Görülmüş şey değildi. Grup grup insanlar, hepsi telaş içinde. Otomobil sürüleri, çıldırmış canavarların kükremeleri. İnsanları kovalayan makineler, insanları yiyen makineler. Her şey yasak. İşeyecek tek köşe yok, uyuyacak tek köşe yok. Okumayı bilen "Yasaktır"ı okur ancak. Bilmeyen dayakla öğrenir; fakirlerin okulu işte.

Tamam delikanlı, biliyorum. Ay insanları, evet. Lafı dolaştırmak hoşuma gidiyor, ama laflar kaybolsa da ben kendimi kaybetmem.

Anlatıyorum. Ay insanları geldiğinde kimse anlamadı. Büyükbaba eşeklik yapıyordu. Fırıncıda yük eşeğiydi. Kimseyle konuşmuyordu. Sırtı odunların altında eziliyordu, ekmeklerin altında, tek başına anırıyordu. Kuyruksuz eşek mi dediniz? Eşek eşektir işte. Boz renkli, tüylü uzun kulaklı. Bir gün bir kulağını kaldırdı ve içine müzik girdi. Ay insanlarının yalnızca onun için çalan müziği. İnanın bana, aynen size anlattığım gibi oldu: Müzik onu eşeklikten çıkardı. Büyükbaba yeniden insan oldu, kurtuldu. Fırıncı bize yemek artıkları veriyordu. Artık vermez oldu. İnsan istemiyordu fırıncı, eşek istiyordu.

Sonra büyükbaba duymaya devam etti. Ay insanları bacağını iyileştirdiler. Bacağının içinde bir kobra vardı, büyük bir kobra, derin bir ısırık. Kamışlıkta olmuştu, kamış keserken, maçetayı sallarken, uzaklarda. Eski hikâye, yılan hikâyesi. Yara kapanıyordu, her şey güzel ve sonra bir gün, ah, kobra uyanıyordu, yara açılıyor, çürüyor, kötü kokuyordu. Ve müzik bacağa girdi, kobrayı attı müzik. Büyükbaba yeni bacağıyla dans etti.

Dans, içki, yemek. Şahane hayat. Ay insanları her şeyi görmek istiyordu. Oraya gidelim, buraya gidelim. Şehirlere deli oldular, çok hoşlarına gitti. İnce zevkli mekânlar, beyaz tenler, altın saçlar, gümüş giysiler; hayal edebilirsen et. Siz asla gidemeyeceksiniz oraya, asla. Fakirlere yasak, yumurta kafa. Ay insanları girebiliyordu, evet, rüzgâr kapıları açıyordu, arkasından büyükbaba, kolunda ben, kraliçe

adımlarıyla, hizmetinizdeyim senyora. Para mı? Hiç yok. Ay insanları çalgı çalıyor, alacak verecek kalmıyordu. Çalsın müzik, sürsün şenlik. Uyku nedir bilmeyen insanlar, ay insanları. Hepsi gece kuşu, gözleri hep açık. Sizin gibiler aynı, benim gibiler.

Ve bir gece, artık ay insanları yoktu, şenlik bitti. Gittiler. Nereye, kim bilir? Kimse bu sırrı bilmiyor. Orada geziyorlardır, diyorum ben, gökyüzünün alçaklarında.

Nasıllar mıydı? Marslılar gibi, işte böyle, antenli. Beni dinlemiyor musunuz siz, ay insanları görünmezdi diyorum size.

Zaman geçti. İşti, çocuklardı, çok hırpalandık. Yıllar sayamadan geçip gitti, nasıl anlatayım size bilemiyorum.

Ama bir gece büyükbabanın uyurken çalmaya başladığını duyduğumu biliyorum. Böyle, birdenbire; bedeninden müzik çıkıyordu. Gözeneklerinden çıkıyordu, havaya karışıyor, karanlığı dolduruyordu. Ben büyükbabayı dürttüm, uyandırdım onu. Neler oluyor? Kimse bir şey anlamıyordu.

Kimse bir şey bilmiyordu. Büyükbabanın içinde müzik kalmıştı. Ay insanları ona bırakmışlardı. Çok kaprisliydi müzik, canı ne zaman isterse

o zaman çıkıyordu. O zaman bedeni şarkı söylüyor, havada çalıp duran bir ışık yanıyordu. Günü yoktu, saati yoktu. Geldiği gibi gidiyordu. Müziğin bol olduğu zamanlar tanıdık, bütün gece şarkıların çalındığı geceler yaşadık, bütün mahalle eve doluştu, yabancı insanlar, bir kalabalık. Gün müzikle doğuyor ve müzikle devam ediyordu. Kulaklarla görülüyordu müzik; renkleri vardı. Dinleyen yeniden doğuyordu. Hava bile hayran kalıyor, kuşlar susuyordu.

Bütün kuşlar dilsizdi o varken. Kuşlardan daha iyiydi, kuşlar bunu biliyordu. Sürüler halinde geliyor, kulaklarını dört açıp dinliyorlardı.

İstediği kadar sürdü. Ve sonra elveda. Bir daha dönmedi. Çok bekledik ama nafile. Asla, bir daha asla. Bitti, söndü. Zavallı dünya, müziksiz dünya.

Sessizlik güzeldir, ben severim. Ama o sessizlik... Büyükbaba ak saçlı kaldı, siyah kaşülleri süt rengi. İşte fotoğrafı, bak gördün mü? Büyükbaba sürekli uyuyordu. İçiyor, onu çağırıyor ve uyuyordu. Her şeyi kırıyordu, kavga çıkarıyordu, şişeleri boşaltıyor ve tekrar horluyordu.

İşte böyle öldü. Sarhoş, onu çağırarak, müzikten öldü.

Hadi gidin, gidin ve uyuyun artık.

Durun, gelin, biraz daha kalın, küçük bir iyilik yapın bana. Feneri yaklaştırın, lütfen uyuyup kalmayın. Küçük bir iyilik.

Büyükannenin bir mektuba ihtiyacı var. Bir postacım var. Şurada oturuyor, yan komşumuz, tanırsınız. Çok hasta, ölmek üzere. Çok iyi bir insan, bana istersem cennete benden bir mektup götürebileceğini söyledi. Teşekkür ettim, hayır, dedim. Büyükbaba cennette midir? Aziz değildi. Şimdi düşündüm de: Tanrı adresini bilir nasıl olsa, ona ulaştırır mektubumu.

Benim yazmam yok. Sizden rica ediyorum, siz okula gittiniz. Ona yazın. Ben altını imzalarım, şöyle yalandan karalayıveririm. Ayın seçtiği insana diye yazın. Acele edin, postacı gidiyor.

Söyleyin ona: *üzülme sakın,*
önemi yok ölü olmanın
aynıyız işte, hâlâ seninle harmanım.

Söyleyin ona bu gece müzik buradaydı.

KELİME ÜZERİNE PENCERE (VIII)

Ormancılar gelmişti ve hahamın onlara sunacak hiçbir şeyi yoktu. O zaman haham bostana gitti ve bostanla konuştu. Bitkilerle, tıpkı onlar gibi sulanmış topraktan gelen kelimelerle konuştu. Bitkiler bu kelimeleri kabul ettiler ve hemencecik olgunlaşıp meyveler ve çiçekler verdiler.

Bunu Kabala anlattı. Ve Kabala daha sonra hahamın oğlunun da bunu yapmak istediğini, ama bostanın onun kelimelerini dinlemediğini, hiçbir bitkinin ona inanmadığını ve büyümediğini anlattı.

Hahamın oğlu beceremedi. Ama, ya haham? Haham kendi zaferini tekrar edebildi mi? Kabala bunu anlatmadı. Ne olmuştu hahama, eğer portakal, domates, ya da yasemin bir daha ona hiç cevap vermedilerse? Kelime ona ihtiyaç duyulmadığı anda ya da istenmediği yerde susmayı bilir mi? Peki ya ağız, ölmeyi bilir mi?

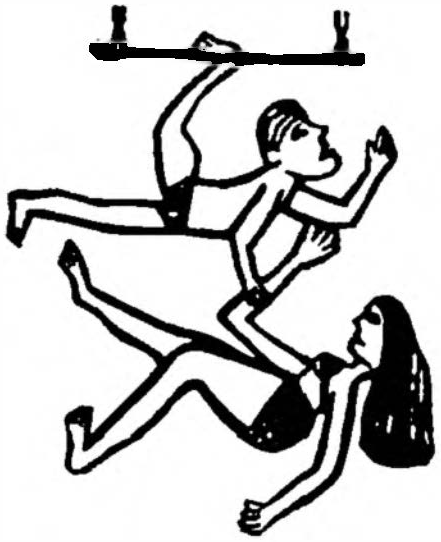
KAHVEDE BİR GÜNÜN HİKÂYESİ

Tezgahın arkasında Prudencio haberlere göz gezdiriyor. Gözünü gazeteden ayırmadan, elini şişelerin olduğu rafa uzatıyor ve birinin mantarını çıkarıyor.

-Burada da bir şey olmuyor, diye homurdanıyor. Gazeteyi bırakıyor, bana bir bardak şarap servis ediyor ve kağıt peçeteleri katlamaya başlıyor.

Kendi masamda oturuyorum. Buradan, barın sonundan, kanatlı kapıyı görüyorum. Hareketli bir gün değil, ama bazı insanlar gölge arıyor, boğazlarını ıslatıyor ve tekrar yaza dönüyor. Müşteriden müşteriye Prudencio kahve öğütüyor, elindeki tüylü fırçayla futbol ve tango kahramanları galerisinin tozunu alıyor, ya da karnının röntgen filmini büyük bir aşkla silmek için duraksıyor. Bu posterlerin ortasında, röntgen filmi altın çerçevesiyle göze çarpıyor: Prudencio'nun karnında, puslu bir havada ışıldayan güneş gibi parıldayan bir kurşun var.

Boş bardağımı doldurmaya geldiğinde, bu kurşunun hikâyesini bir kez daha anlatmaya koyuluyor. Bugünün ilk uyarlamasında, o dar bir geçitte ıslık çalarak at sürüyor, hazırlıksız, ama intikam duygusuyla dolu biri onu bölgenin en acımasız haydutu olan ikiz kardeşiyle karıştırıyor ve kayalıklardan silah sesleri duyuluyor. At şaha kalkıyor

ve düşüyor, Prudencio kanyondakı dik kayalıklara tırmanmaya çalışıyor, ama ayağı kayıyor. İlk kurşun şapkasını uçuruyor. Kurşunlar yağıyor...

Beni Batepapo kurtarıyor. Prudencio tam trajedisinin en heyecanlı yerindeyken kahveye Batepapo girdi; kafasında bonesi, üzerinde soytarı elbisesi, bir elinde çevirdiği renkli bastonu ve öbüründe bir tasma. Tasmanın ucunda bir köpek yerine bir aslan var.

Prudencio, artık yere yuvarlanmış, kanlar içinde, uçurumun dibinde, ama can çekişmesini yarıda kesmekten başka çaresi yok. Koca baykuş gözlerini açıp penguen gövdesini sallayarak açıklıyor:

-Hayvanlar yasak.

Aslanı kapıya da bırakamazdı, çünkü müşterileri korkuturdu.

Yırtıcı hayvan bir ağaca bağlanıyor ve Batepapo pencere kenarındaki masaya yerleşiyor. Prudencio ona içecek getiriyor ve bir taraftan birayı uyandırmak için kaşıkla şişeye vururken, evcilleştirilmiş hayvanlara övgüler düzüyor: Kafesteki kuşa, koşulmuş ata, ahırdaki buzağıya, tavadaki pilice ve salonda halı olan aslana.

Batepapo ona bakmıyor bile.

Batepapo, çok ünlü bir sanatçı, top mermisi olmayı bilir, ağsız trapezci, kalabalıkları kafasını, şapkasını ve her şeyini çıkararak selamlayan bir palyaço. Ama artık çadır sanatlarının eski seyircisi yok. Büyük Dünya Sirki iflas etti ve artan malzemenin dağıtımında, Batepapo'nun payına aslan düştü. Bu sabah onu şehrin hayvanat bahçesine götürdü. Veterinerler onu gözden geçirdi ve reddetti: Bu aslanın fıtığı vardı.

Ben talihsizliğini anlatan Batepapo'yu dinliyorum, bir taraftan da pencereden, ağacın gölgesine uzanmış yatan hayvanın sakin heybetine bakıp hayran oluyorum. Aslanın boynunda bir tabela asılı:

SATILIK

Aslan bana bakıyor ve bütün dişlerini göstererek esniyor ve benim aklıma pire Bambalina geliyor; akrobattı ve fosforlu bir kutucukta yaşardı. Bambalina, çocuk sirkinin sanatçısıydı. Onu kahveye arkadaşım Dudû getirmişti, böcek terbiyecisiydi. Günde üç kez, kendisini sokmasına izin verirdi. Kahvaltıda, öğle yemeğinde ve akşam yemeğinde.

Batepapo bu pireden bahsedildiğini hiç duymamıştı. Saf bir incelikle, bastonuyla sırtını kaşırken satılık aslanını bir an olsun gözden kaçırmıyor. Konunun onda en ufak bir ilgi uyandırmadığı çok açık.

Bu Dudû, bu kahveye gelmeyi bırakalı ne kadar olmuştu ki? Bir daha kimse onun hakkında bir şey duymadı.

İstasyona bakan öbür pencerenin olduğu masada, Doña Poca bol şekerli, sütlü kahvesini küçük yudumlarla içiyor, bir taraftan da Prudencio'nun yaşadığı köyde, güneş altında düello yapılıyor.

Ben ortadaki masaların gürültüsünden iyi duymuyorum, ama bu hikâyeyi biliyorum. Prudencio hakarete uğrayan bir bayanın onurunu korumak için bir düelloya giriyor. Önce rakip ateş ediyor. Kurşun sıyırarak geçiyor. O zaman Prudencio silahını indiriyor, yere ateş ediyor ve nazikçe şöyle diyor: "Seni affediyorum." Ancak rakibi olacak, alçak herifin silahında bir kurşun daha vardır.

-İşte, diyor Prudencio ve iki parmağının arasında anahtarlığına taktığı kurşunu gösteriyor. Prudencio gömleğini sıyırıyor ve karnını yarıp geçen yara izini gösteriyor. Doña Poca'nın şaşkınlıktan ağzı açık kalıyor.

Sonra, Prudencio başka vazifeleri için çağrılıp elinde tepsiyle uzaklaşırken, Doña Poca kendi işine dönüyor. Onun işi karşıya bakmak, caddenin öte tarafına. O masada oturup saatler geçiriyor, her zaman gözlüklü, istasyonun ana girişine yerleştirilmiş demir parmaklıkları gözetleyerek. İstasyon öleli yıllar oluyor, artık hiçbir tren gelmiyor, hiçbir tren gitmiyor, ama Doña Poca bekliyor.

-Ee? Ne haber?

-İşte. Bekliyorum.

-Neyi bekliyorsunuz, Doña Poca?

Omuz silkiyor.

Elleri ellerinin üstünde, bekliyor. Belki giden oğullarını bekliyor, kim

bilir hangi uzak dünyalarda olan oğullarını ya da belki sadece dünyadaki zamanının dolmasını bekliyor.

Don Tránsito geldi. Pejmurde, buruşuk tenli, ayaklarını sürüyerek masadan masaya bahisleri topluyor.

Batepapo, kendi numaralarını söylüyor yanımda, uzakta tanımadığım insanlar da kendi bahislerini. Masamdan Doña Poca'nın tartıştığını duyuyorum, öfkeyle söyleniyor. Sıra bana geldiğinde, Don Tránsito bana yakınıyor, anlatıyor: ona düşler yalan söylemez, Doña Poca, demişti, bu doğruydu, anlıyordu, ama onun suçu yoktu, düşlerin de: Doña Poca 66'ya oynadı, ama 88 çıktı, çok iyi görmüştü. Don Tránsito kendini savunuyor, düşleri iyi, ama numaraları kötü gördüğünü söylüyor. Gözlüksüz yattığı için böyle oluyor, diyor.

Ben de oynuyorum. 77'ye kadın bacakları, 22'ye deli kadın ve 20'ye fiesta. Peşimi bırakmayan düşler ve peşine düştüğüm numaralar bunlar. Bir gün beni bu sefaletten çıkaracaklar diyorum, bu düş görme ve bekleme hastalığı bana bir şey sunmak zorunda.

Kahveye, üniformalı, belinde silah olan şişman bir adam giriyor. Don Tránsito'nun benzi atıyor, ama kanunun kolu Batepapo'yu işaret ediyor:

-Dışarıda yanlış park edilmiş bir aslan var.

Batepapo ayağa kalkıyor, duvardaki saate bakarak:

-Tam zamanında geldiniz memur bey, diyor.

Ve yalvarıyor:

-Lütfen hayvanı kaldırmama yardım edin.

İkisi birlikte çıkıyorlar.

Kükreme kahveyi sarsıyor.

Pencereden uzanıyorum, aslan yalanıyor.

Batepapo yalnız dönüyor. Oturuyor, kaderin ölümcül yüzünü takınıyor. Düzenin bekçilerinin o kadar çok üyesi var ki, kimse yokluğunu fark etmiyor.

İşte hiçbir yenilik olmadan, saçmalıktan saçmalığa, geçiyor zaman. Kahve gitgide boşalıyor. Dışarıda güneş çekip giderken ve yerini aya bırakırken, tek bir ışık, hastalıklı bir lamba işgalci karanlığı isteksizce iteliyor. Sesler buharlaşıyor ve artık bir şey söyleyenler ne söylüyor bilmiyorum, eğer bir şey söylüyorlarsa tabii. Prudencio'nun operet sesi engelliyor. Son müşterilerden birinin karşısında, Prudencio olimpiyatlarda

yarışıyor. Tam bin metre koşusunda şampiyon olacakken, tribünlerin gizli bir köşesinden geliyor kurşun. Neredeyse varış noktasında, kanlar içinde yere düşüyor.

Prudencio hesabı almak için kalkıyor. Batepapo, alıcıları beklemekten yorulmuş, hesabını ödüyor ve aslanının tasmasından tutarak alacakaranlıkta uzaklaşıyor. Doña Poca da çocuklarını ya da her neyse beklediği,

beklemekten yoruluyor. Giderken:

-Acıyor, diyor.

Ama neresi olduğunu söylemiyor.

Artık kimse gelmiyor. Yalnızca kapıda beliren sıska bir çocuk var, akşam yemeklerini toplamak için bir şeyler istiyor, midesi meşgul bir telefon gibi çalıyor; bu gürültüyü susturmak için kızarmış bir tavuğu yok çocuğun.

Ben sonuncuyum. Ben kalıyorum. Biliyorum ki faydasız bir tören bu, ama yine de kalıyorum. Beni ateşsiz ve oyunsuz bırakan kadının bugün gelmeyeceği çok açık, ne de şifacı büyücü gelecek, ne de dişimi bir kerede uyuşturmadan çekeceğine söz veren cerrah dişçi.

Doğruluyorum, başım dönüyor, yeniden oturuyorum, yeniden doğruluyorum.

Ceplerimi boşaltıyorum; hâlâ bir şişe şarap ve bir paket sigara alacak kadar param olduğunu hesaplamayı başarıyorum.

Tezgaha dirseklerini dayamış, Prudencio günün hesabını yapıyor. Kulağının arkasında bir kurşun kalem:

-Burada bir şey kazanılmıyor, diye söyleniyor.

Prudencio başını kaldırıyor ve bana tehditkâr bir bakış yöneltiyor. Akşamı Sahra kumlarını ya da Sibirya karlarını kana bulayarak bitirmek

için, o destanlarından birini zırvalamaya hazırlandığı açık, ama sırtımı dönüyorum ve o sessizliğe gömülüyor.

İçki içiyorum. Sigara içiyorum. Kahvede kimse yokken ses veren bu sessizliğe teşekkür ediyorum.
Pencerelerde gece oluyor.
Boş masaların arasında, büyülü gölgeler dans ediyor.

BELLEK ÜZERİNE PENCERE (III)

Kim bir ismi anarsa, çağırır. Ve birisi gelir; randevusuz, açıklamasız, adının, sesle ya da düşünceyle, onu çağırdığı yere.

İnsanın, bu olduğu zaman, kendisini çağıran kelime ölmedikçe, her şeyin dışında kalmadığına inanma hakkı vardır.

AVCININ HİKÂYESİ

Kahvede yalnız bir adam. Yanında boş bir sandalye. Masanın üzerinde iki kadeh şarap. Adam birinden içiyor ve her yudumda diğerine vurup kadeh kaldırıyor

Sonra kepenk düşüyor; adam elinde bir şişeyle gidiyor ve akıntıya kapılıp otomobillerin arasında kayboluyor, kim bilir neler mırıldanarak.

Sonunda, bir duvarın dibine yığılıyor, şişeden yastığının üzerinde horluyor.

Bir kedi, bir otomobilin hâlâ sıcak motorunun üstünde uyumuş, düşünde bir sardalye sürüsü ya da Ankara kedilerinden bir harem görüyor.

Ve El Gato adında biri, bir duvar dibinde uyumuş; mükemmel bir şutun, koruduğu yenilmez ağlara doğru uçtuğunu düşlüyor, artık bütün kalabalık goooooooool diye bağırmaya şimdiden başlamıştır, ama parmakları fişek gibi gelen topu mucizevi bir biçimde çeler ve top bulutların arasında kaybolur. El Gato eski gazetelerden şiltesinin üzerinde dönüyor, üç direğin yenilmez koruyucusu uçmaya devam ediyor, zafere yolculuk yapıyor, dünya kupasına doğru, ama zamanın duraklarında vakit kaybediyor, asırlarca geç kalıyor. Stadyumun kapısında peruk takmış üniformalı bir heykel durduruyor onu.

Günün ilk ışıklarıyla uyanıyor. El Gato kediyi korkutuyor, dirseğine bir paçavra sarıp, otomobilin camını kırıyor. Koltuğun altına gizlenmiş bir teyp yok.

Sonra, duvarın karşısında uzanmış yatan sarhoşun üzerine eğiliyor, ceplerini karıştırıyor. Hepsi boş.

Birkaç sokak ötede, bir tuzak kuruyor. Bir ağacın ayaklarına bir tel bağlıyor; bir sütun ve ağaç arasında yerden bir karış yukarıda kaldırımın üzerine iyice geriyor teli.

Saklanıp, bekliyor. Doña Poca, elinde çantası bile olmayan gözlüklü ihtiyar kadın, sendeliyor ve kıç üstü düşüyor. Doña Poca'nın gözlükleri yola düşüp paramparça oluyor.

Beş para etmez bir av. El Gato omuz silkiyor ve gidiyor. Öfkeyle teneke Coca Cola kutusunu tekmeliyor. Kötü başlayan gün beter biter. Saatler geçiyor, dolaşarak, bakınarak, şaşkın birini arayarak; akşam olurken üniformalılar onu kovalıyor ve neredeyse yakalıyor. İmkânsız duvarlara tırmanarak, karanlıktan karanlığa saklanarak kurtuluyor.

Sonra tenha bir köşeye büzülüyor.

Topacını çıkarıp çeviriyor, ışıl ışıl, acı söndüren topacını: El Gato gözlerini bu küçük baş dönmesine dikiyor ve bir anlığına gurultdayan midesini ve titreyen kemiklerini unutuyor.

Silgiye benzeyen nemli bir bisküviyi dişliyor. Bir köpek koklayarak yanına yaklaşıyor; El Gato onu kovalıyor. Önceleri El Gato köpekleri severdi, onun da bir köpeği vardı. Artık yok. Bu dostluk yüzünden, aslında El Gato için olan bir kurşun köpeğe isabet etti; o günden beri, El Gato bunun gibi sıcaklık ve yemek isteyerek yaklaşan başıboş köpeklerle ilgili hiçbir şey bilmek istemiyor.

Yalnız yürümek acıtmıyor. El Gato alışık. Yalnız hissetmek başka bir şey. Tiner çekerek, El Gato Aziz Jorge'yi çağırıyor. Aziz Jorge kavgacı ve sıcacık, kadınlara ve belaya düşkün. Serseri bir aziz o, Tann'nın emirlerini bile dinlemez. O da orada yukarıda yaşar, bulutlar gibi ve yine bulutlar gibi ne zaman isterse o zaman gelir. Tıpkı yağmur gibi iner oradan. Yağmur onu kovalar, mızrağını ıslatır.

Bu gece gelmeyecekti. Bu çok açıktı.

Ama ertesi gece, gecenin ilerleyen vakitlerinde, El Gato uzaklardan, rüzgârın koptuğu yerden gelen bir motorun homurtusuyla uyanıyor. Ve gökyüzünü yarıp geçen kırmızı bir duman görüyor. İşte mutsuzluk canavarının düşmanı geliyor, işte Aziz Jorge görünüyor. Savaş başlığı ve tüyleriyle, elinde mızrağıyla bir Yamaha motorun sağrılarında, El Gato bir sıçrayışta atlıyor ve savaşçı azizin göğsündeki zırhlara

sarılarak kendini yolculuğa bırakıyor.

Kanatlı motor onu ava götürüyor. Aziz Jorge'nin mızrağı yolları açıyor, şehrin ve gecenin arasından geçiyor; rüzgâra karşı, şansına doğru yolculuk ediyor.

Bilinmeyen bir meydana indiklerinde gün doğuyordu.

El Gato kalıyor, aziz gidiyor.

Meydan yuvarlak, geniş kemerli kapılarıyla, ayaklarının altında gerinen şehrin, hâlâ yanan ışıklarının üzerinde yükseliyor. El Gato sütunların arasında amaçsızca dolaşıyor. Bu ıssız tepede yıllardan ya da yüzyıllardan beri bütün fenerler sönmüş, bütün kapılar kapalı gibi. Ve birazcık yürüyünce, El Gato birinin olduğunu fark ediyor.

Onu arkadan görüyor, bankta oturmuş bir insan yığını.

El Gato yaklaşıyor, avucunda demir bir sopayla. Ama El Gato daha sopayı indirmeden, adam kayıyor ve düşüyor.

El Gato'yu ölüm korkutur, ama ölüler değil. Ölüm ölülerde kalmaz. O ısırır, yer ve gider.

Ona yakından bakıyor, eliyle yokluyor: Buza kesmiş bir beyefendi, bıyıkları iyi kesilmiş, kendi kanının üzerine uzanmış, göğsünde bir bıçağın kabzası görünüyor. Cesedin sonuna kadar açılmış, yumurta kadar büyük gözleri soruyorlar: neden?

Şimdiye kadar El Gato, kendilerini savunacak bir sopaları bile olmadan bu dünyadan çekip giden bu ölülerden görmüştü, kendilerini teselli edecekleri bir mendilleri, günahlarını ödeyecekleri tek metelikleri bile olmadan gidenleri, ama bu ceset bir Noel hediyesiydi. Parmağında elmas yüzüğü vardı, kolunda altın saati ve cebinde banknotlardan şişmiş timsah derisinden bir cüzdanı.

Ne yapacaktı bu kadar parayla?

Geceyi alt üst edecekti, bütün şehre içki ısmarlayacaktı.

Bir plaj satın alacaktı.

Stadyumu kiralayacaktı, bir pazar günü, dünyanın en iyileri boş stadda onun için oynayacaktı, o tek başına, elinde purosuyla, şeref tribününün ortasında bir koltuğa oturacaktı.

En pahalı restorana girecekti; yerleri aynadan, tavanı camdan ve menüdeki bütün yemeklerden getirmelerini emredecekti.

Balkonda, güneşin altında, boncuk boncuk terliyor Belediye Başkanı. Orada aşağıda, hırpani çocuklar denizinin haykırışları yükseliyor ve gökyüzüne uzanmış köpükten eller: Belediye Başkanı Noel Baba kılığına girmiş, yukarıdan oyuncaklar fırlatıyor çocuklara.

Çocuk çığlıklarının üzerine oyuncaklar yağıyor; fakir çocukların da mutlu olmaya hakları vardı. Şanslılar öne atılıyorlar; el darbeleriyle, dövüşerek, küfürleşerek, birbirlerini ezerek. Gerçek boyuttaki bir oyuncak bebek birkaçını yere deviriyor, bir uzay mekiği diğerini alnının ortasından vuruyor; karameller taş gibi düşüyor kafalarına.

El Gato uzaktan bakıyor. Onun bir topacı ve bir sırrı var.

Trafik ışıklarında, ağzı kalabalık çocuklar kaçak sigara satıyor ve de her hanımefendinin çantasında, beyefendinin cüzdanında elzem olan küçük oksijen tüpleri.

El Gato birkaç tanıdığını selamlıyor ve yürümeye devam ediyor, hiçbir şey olmamış gibi soruyor:

-Nasıl gidiyor?

-Iyidir.

El Gato biliyor, eğer gösterirse, ölür.

Ama arzularına direnemiyor. Mağazanın büyülü vitrini ondan daha güçlü ve El Gato sinema kadar büyük, kocaman renkli bir televizyon satın almak için içeri giriyor.

Radyolar, televizyon ve gazeteler duyuruyorlar: Hızlı ve kapsamlı bir araştırmanın ardından, emniyet güçleri Sessizlik Meydanı'nın kapılarında ölü bulunan iş adamının katilini yakaladı; bahsi geçen kişinin yaşı küçük, sayısız suçun faili, yerleşik bir adresi yok, ne de...

Adı yok. Yaşı da. Bilin bakalım bu boktan dünyaya ne zaman gelmiş. 29 Şubat'ta doğduğunu söylüyor, çünkü doğum günlerinden hoşlanmıyormuş.

Göğsünde bir numarayla, kameranın siyah gözünün karşısına geçiyor. Magnezyum kıvılcım çakıyor, diyaframın çıtırtısı duyuluyor.

KENT ÜZERİNE PENCERE (I)

Meydanın kapılarından birinde, bir Hint fakiri az önce birkaç karafatma yuttu ve şimdi de bir bahçe sulama hortumunu çiğnemeden iştahla götürüyor. Bir yandan karıları flüt ve tef çalıyor, arada birileri birkaç bozukluk atıyor.

Birisi, bir köşeye uzanmış havada ellerini oynatıyor. Parmakları trompet çalar gibi dans ediyor. Görünmez trompetten hüzünlü bir müzik doğuyor.

Paçavralar içinde yaşlı bir kadın, fakirliğe karşı büyülü reçetesini seslendiriyor, en güzel yeni yıl hediyesi, sadece yüze, bir şişesi yalnızca yüze, kim alırsa kurtuldu, kim şüphe etti, boku yedi. Kimse dinlemiyor. Bine, yalnızca bir binliğe, bir kahin mesihin eli kulağındaki ziyaretini haber veriyor ve kalabalık çığlık atıyor:

-İ-sa!

Kahinin yanında bir aslan kükrüyor.

Kahin her kuyruğunu çekişinde kükrüyor. Bine, yalnızca bine, diye bağırıyor kahin. Buyurun geçin baylar, yalnız seçilmişler görecek onu, onu dinleyecekler, tek binliğe diyorum, buyurun geçin:

-Büyük bir alkışl İşte iniyor! İşte geliyorl

-İ-sa! İ-sa! diye haykırıyor meydan. Ve aslanın kükremeleri eşlik ediyor, gökyüzüne doğru bükülmüş boyunlarıyla el çırpan kalabalığın alkış ve çığlıklanna.

Ama egzoz dumanıyla kaplanmış gökyüzü, ona bakan kalabalığa bakamıyor.

İSA'NIN İKİNCİ ZİYARETİNİN HİKÂYESİ

Ve O iniyor. Açık bir şemsiyeye asılmış geliyor. Beklenmedik bir rüzgâr bir süre kalabalığın üstünde salınarak kalmasını sağlıyor. İki eliyle şemsiyesinin sapına tutunmuşken, Tanrı'nın oğlu rüzgârın gömleğini kaldırmasını ve insan çıplaklığını ortaya çıkarmasını engelleyemiyor.

Rüzgâr yüzünden havuzun içine düşüyor. Sofular, mucize karşısında dilleri tutulmuş, onun mermer melekçiklerin arasından suyun yüzüne çıkışını görüyorlar. İsa ıslak bir köpek gibi silkiniyor.

Batepapo, kahin giysileri içinde alkışlıyor. Kuyruğundan çekiyor, aslan kükrüyor. İnsanlar gösteriye sessizce katılıyorlar. Sessiz ve suskun.

Meydanda, mucizelerin kutsal mekânında,
fakirler zengin olmak istiyor,
zenginler az olmak istiyor
siyahlar beyaz olmak istiyor,
beyazlar sonsuza kadar yaşamak istiyor
çocuklar yetişkin olmak istiyor
yetişkinler çocuk olmak istiyor,
bekârlar evlenmek istiyor
evliler boşanmak istiyor.

-Yerleşmiş yerleşikler! diye haykırıyor İsa, dün söyleyeceğim şimdi söylediğimi! Bizler hepimiz çılgınız!

Herkes, şaşkınlıktan çarpılmış, haykıran pejmurdeyi izliyor. Uzun kollarını ya da değirmen kanatlarını sallayan, su sıçratan acayip sorular soran pejmurdeyi:

-Gökyüzüne bakmak, size cenneti mi getirecek, yoksa yalnızca boynunuz mu tutulacak? Krallık, onu arayanların sürgün vatanından başka nerede olabilir?

Batepapo isteksizce, ağır ağır alkışlıyor ve aslanını kükretiyor. Tanrı'nın oğlu ağzı açık kalan hayvana doğru dönüyor, onu göstererek herkese yöneliyor ve karşısındakiler sanki tek bir kişiymiş gibi:

-Eğer canavar sana saldırırsa, ne yapacaksın? Dua mı edeceksin? Boyun mu eğeceksin, Tanrı'nın istediği gibi olsun diye? Yoksa bir ağaca mı tırmanacaksın? Korkaklığınız ya da aptallığınız yüzünden onu bir kurtuluş olarak görmenizden hiç hoşlanmayacaktır babam.

Aslan ona bakıyor, onu ölçüyor. Kalabalıktan düşmanca sesler yükseliyor:

-Bu O değil, diye mırıldanıyor bir hanımefendi, birasına sıkıca sarılıp hırpani mesihe kötü kötü bakarak. Ben İsa'yı televizyonda gördüm, tıpkı Burt Lancaster'a benziyordu.

-Hepiniz sürgündesiniz ve aynı zamanda krallıktasınız, diye ısrar ediyor Tann'nın elçisi, ama homurtular artıyor ve artık ilk haykırışlar duyuluyor:

-Kanını akıt o zaman! Tanrı olduğunu kanıtla! Bir yerinden kan fışkırt!

Aldırmıyor, İsa devam ediyor:

-Görünmeyen göz, gören gözdür.

-Ben bir şey görmüyorum, diye mırıldanıyor, tereddütlü adımlarla kafedeki nöbet yerine giderken kendini bu kalabalığın içinde bulan Doña Poca.

Kalabalıktan yararlanarak, satıcılar dirsek darbeleriyle kendilerine yol açıp mallarını satıyorlar; fıstık, fıstıık, fıstıkçıı, sıcak kurabiyeler, dondurmaaa, bu arada göbekli kurtarıcıya duyulan güvensizlik git gide öfkeye dönüşüyor, kel kafasındaki şişten başka süsü yok, ne kutsal haç yontuları hediye ediyor, ne dikenli taçlar, hiçbir şeyi yok. Bir haykırış bombardımanı başlıyor:

-Kanını akıt! Kanını akıt!

-Canlı bir hamamböceği ye!

-Sahtekâr!

-Paramızı geri verin!

Tam o sırada kalabalığın ortasında bir tartışma patlak veriyor ve bir anlığına hedefteki adamı öfke tufanından kurtarıyor: Bir grup dahi, Isa'yı İtalyanların öldürdüğünü savunuyor, diğerleriyse bunu Yahudilerin yaptığında ısrar ediyorlar. Bir tarafta Isa'nın Kutsal Cumartesi günü dirildiğine yemin edenler var, diğer tarafta ise bunun pazar günü sabah tam onda gerçekleştiğini adı gibi bilenler var.

Isa, geçici ateşkesten faydalanıyor ve bu öfkeli kalabalığın arasından sıvışıyor.

Ayakta, kayaların üzerinde dikilmiş, köpükleriyle onu ıslatan denize dönmüş yüzünü. Omzunda bir martı uyuyor. Arkasından yaklaşıyorum. Hareket etmiyor. Martı da.

Sonra bir kayanın üzerine oturuyor ve başını dizlerinin arasına saklıyor. Sanırım yakınıyor:

-Benden nefret ediyorlar, çünkü bana iyilik borçlu olduklarını düşünüyorlar.

Yanına oturuyorum. O yüzünü rüzgâra doğru kaldırıyor.

-İnsan hiç ders almıyor, diyor bana bakmadan. Babam dönmemi yasaklamıştı.

Büklüm büklüm sakalını karıştırarak:

-Babam onları sevmiyor, hemen hemen iyiler. Şeytan da sevmiyor onları, çünkü hemen hemen kötüler.

Isa, benim kayıp arkadaşıma, böcek terbiyecisine o kadar benziyor ki,

neredeyse şöyle diyorum ona:

-Dudû.

Ve ülkemin bir mendil olduğunu düşünüyorum, katlanmış bir mendil. Ama o bana bakıyor, gözbebeklerine bu dünyaya ait olmayan bir manzara yansıyor, güneşin bile tanımadığı sınırsız bir ülkenin ışıltıları:

-Yakında otuz üç yaşıma gireceğim, diyor.

Uyuyan martı uçmaya başlıyor. Gökyüzünde kayboluyor.

-Beni ancak öldükten sonra dinleyecekler diyor, dünyada işler böyle.

Bir avuç kum alıyor, sonra azar azar yere bırakıyor.

Meydana dönüyoruz. Hâlâ biraz kalabalık var, her biri kendi telaşlı gidip gelmesinde, kimse bize en ufak bir ilgi göstermiyor. -Benim şemsiyesiz atlamamı istiyorlardı, diye fısıldıyor İsa havuzun önünde. Tanrı'dan istedikleri, yamyassı bir gözleme.

Ve hüzünle gülüyor fotoğraf için. Bir palmiye ağacının altında birlikte poz veriyoruz. Fotoğrafçı, kafasında örtüsü, körüklü makinesinin içinde, aynanın deri ipini çekiyor. Sonra karanlıkta bazı gizemli operasyonlar gerçekleştiriyor, negatifi çıkarıyor, havada kurutuyor ve sonra kafasını tekrar örtünün altına sokuyor.

Fotoğraf su kabının yüzeyine çıkıp sonunda elime ulaştığında yalnız olduğumu görüyorum. Fotoğrafta yanımda kimse görünmüyor. Hiç kimse; tabii palmiye ağacını saymazsak.

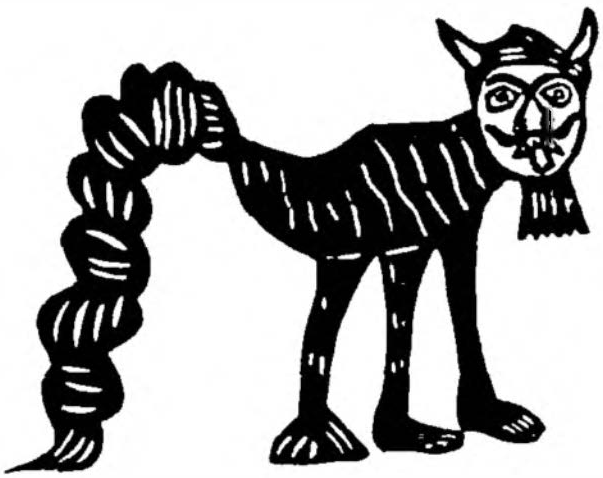
CEZA ÜZERİNE PENCERE

Noel zamanıydı ve İsviçreli bir bay, İsviçreli küçük oğluna bir İsviçre saati hediye etmişti.

Çocuk yatağının üzerinde saati parçalara ayırarak akrep-le, yelkovanla, yayla, çarkla ve diğer küçük dişlilerle oynarken babası durumu fark etti ve suratına okkalı bir tokat indirdi.

O zamana kadar Nicole Rouan ve kızın erkek kardeşi düşmandılar. Hatırladığı ilk Noel olan o Noel'den beri, ikisi sonsuza dek dost oldular. O gün Nicole, yıllarla beraber büyüdükçe, kendisinin de cezalandırılacağını fark etti, çünkü o da dünya saatlerine saat yerine, içlerinin nasıl olduğunu sormak isteyecekti.

KAHVEDE BAŞKA GÜNÜN HİKÂYESİ

Batepapo bastonsuz giriyor içeri.

Sigarasını ağızlıkla içiyor, Fransız konyağı söylüyor. Artık palyaço ya da kahin elbisesi giymiyor. Kısa bir süredir, üzerinde mükemmel beyaz bir takım elbise ışıldıyor, aynı renk ayakkabılar ve altın broşlu bir kravat.

Aslan çalışıyor, buralardan uzakta. Batepapo artık onu satmıyor, şimdi kiralıyor. Bu fikir aklına kaçık bir serseri sadakatsiz karısına göz kulak olması için hayvanı kiralamak istediğinde geldi. O zamandan beri, pek çok çiftin kötü giden evliliklerinde aile içi sorunları çözüyor.

İsa'dan ya da Dudú'dan ya da adı her neyse, hiç haber almadım, sormaya da kalkışmadım. Onu Tanrı'nın bir dinlenme tesisinde hayal ediyorum. Doğrusu bana bir iki küçük tavsiyede bulunsa hiç fena olmazdı, ama hiç zamanımız olmadı.

Bütün bunlar sustuğum için geliyor başıma. Eğer kelimeler de şişmanlatsaydı, yuttuğum onca kelimeden sonra dünyaya sığmazdım Ne iş olursa, ne çıkarsa yapıyorum, ağzımı bile açmadan ve kalan zamanım da burada kahvede susarak geçiyor, günler keyifsiz, geceler şenliksiz, burada ız bırakmayan adımlarımla suda tepinip duruyorum.

Bugün Prudencio bana elmas kaçakçısı olduğunu anlattı. Prudencio ormanı geçerken nehirde çırılçıplak yüzen dünyanın en güzel kadınını fark ediyor ve onu gördüğü için cezalandırılıyor. Güzeller güzelinin babası, sürüngen gövdeli, iğneli kuyruklu üç ayaklı cüce, karnına bir kurşun sıkıyor.

Sanırım ona inanmaya başlıyorum.

Yağmur kahvenin camlarına vuruyor.

Bugün havada hiç görülmedik bir yoğunluk var. Sadece sigaralardan kaynaklanmayan bir duman dalgalanıyor havada, kahvenin karanlığını ve Doña Poca'nın eski parşömen tenini sarıya boyayan bir duman.

Komşu masaya oturmuş, onunla aynı pencereyi paylaşıyorum. Onu yakından görüyorum. Hiç giyinmediği gibi giyinmiş bugün, eski bir ba-

vulun dibinden çıkarılmış siyah ipekler, yıpranmış danteller giymiş ve göğsünde taşıdığı mor menekşe dalının kokusu sarmış her yanını. Yeni gözlükleriyle Doña Poca ölü istasyonun kapılarını döven yağmuru izliyor.

Senyora istasyondan gelmiyor, ama yağmurdan ya da dumandan çıkmış gibi birdenbire beliriyor kafede.

Doña Poca'nın masasına oturuyor, eğiliyor, ellerini sıkıyor. Külrengi saçları var, onun gibi zayıf ve ufak tefek. Fısıldadığını duyuyorum ya da duyduğumu sanıyorum:

-Geldim.

Doña Poca, şaşkın, ellerini çekiyor ve soruyor:

-Siz de mi emeklisiniz?

Yeni gelen başını yavaşça hareket ettiriyor ve kekeliyor:

-Uzun yıllar geçti, ama geldim.

-Biz, emeklilere çok kötü davranıyorlar, diye ağzında geveliyor Doña Poca.

Kadın kısık sesle konuşuyor:

-Artık yalnız değilsin, diyor.

Doña Poca:

-Sizin de çocuklarınız var mı? Benim bir kızım var elimde kalan. Buradan çok uzaklarda yaşıyor.

Ve istasyonu işaret ederek, sır verir gibi söylüyor.

-Ama gelecek, bugün yarın gelir.

Kadın başını çeviriyor, bakışlarını karşılıyorum. Gözlerini indiriyor.

KENT ÜZERİNE PENCERE (II)

Yabancı bir kentte yalnızım, kimseyi tanımıyorum. Burada konuşulan dili anlamıyorum. Ama birden kalabalığın içinde biri ışıldıyor, tıpkı kayıp bir kelimenin sayfada ya da küçük bir çalının, toprağın teninde parıldaması gibi.

ÖTEKİNİN HİKÂYESİ

Kahvaltıyı hazırlıyorsunuz, her günkü gibi.
Her günkü gibi, çocuğunuzu okula bırakıyorsunuz.
Her günkü gibi.

O zaman onu görüyorsunuz. Onu köşede görüyorsunuz, kaldırımın yanında, bir su birikintisinin yansımasında; bir kamyon az daha eziyordu sizi.

Sonra işinize gidiyorsunuz ve onu yeniden görüyorsunuz, salaş bir tavernanın penceresinde ve sonra metronun ağzının yuttuğu ve kustuğu kalabalığın içinde görüyorsunuz onu.

Akşam olurken, kocanız sizi almaya geliyor. İkiniz evinize doğru gidiyorsunuz, suskun, havanın zehrini soluyarak ve onu sokakların karmaşasında görüyorsunuz: tek kelime etmeden sizi soran, sizi çağıran o bedeni, o yüzü.

O zamandan beri gözleriniz açıkken onu görüyorsunuz, neye baksanız; gözleriniz kapalıyken de onu görüyorsunuz, neyi düşünürseniz. Ve ona bakışlarınızla dokunuyorsunuz.

Bu adam burası olmayan bir yerden geliyor, bu zaman olmayan bir zamandan geliyor. Siz, annesi, karısı, onu gören tek kişisiniz, onu görebilen tek kişi. Sizin artık kimseye, hiçbir şeye açlığınız yok, ama o her kendini gösterdiğinde ve kaybolduğunda karşı konulmaz bir gülme ve ağlama ihtiyacı hissediyorsunuz; yaşadığınız yıllar boyunca içinize attığınız gülmeleri ve ağlamaları, tehlikeli gülüşleri, yasak gözyaşlarını, içinizde kim bilir hangi köşede gizlenmiş olan sırları.

Ve gece olup da, kocanız uyuduğunda ona sırtınızı dönerek, uyandığınızı düşlüyorsunuz.

ENSE ÜZERİNE PENCERE

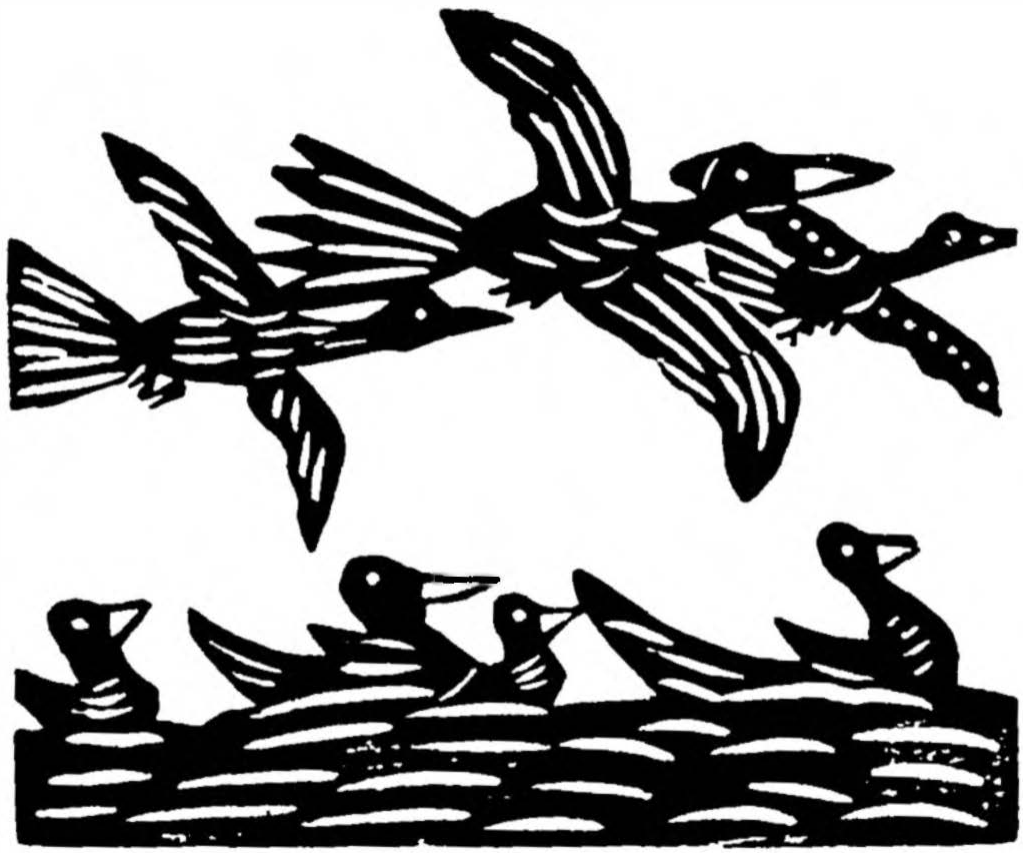
Eşyalar, eşyaların sahiplerinin sahipleridir, ama ben aynada yüzümü bulamıyorum. Söylemediğim şeyi konuşuyorum. Varım, ama ben değilim. Beni gitmediğim yere götüren bir trene biniyorum, benden sürgüne gönderilmiş bir ülkede.

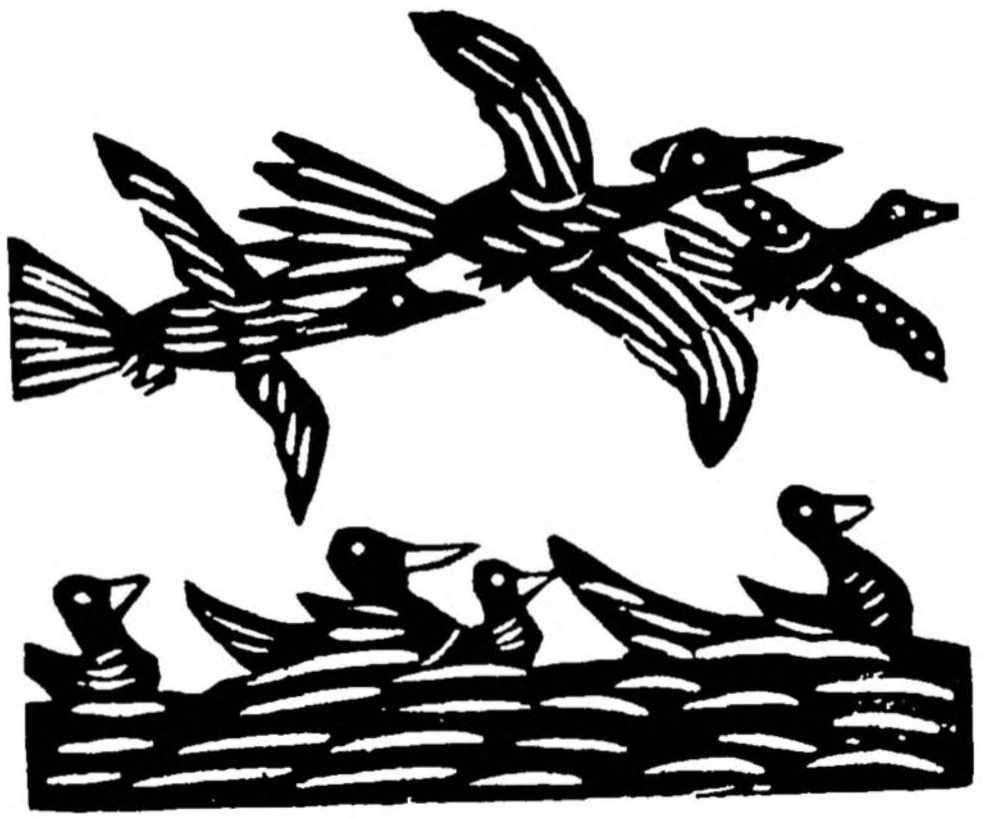
YÜZ ÜZERİNE PENCERE

Aptal bir makine mi?
Alıcısını bilmeyen, adresini şaşıran bir mektup mu?
Bir Tanrı'nın yanlışlıkla attığı kayıp bir kurşun mu?

Toplu iğne ucundan çok daha küçük bir yumurtadan geliyoruz, uzun vadede bir gün çarpışacağı küçük bir yıldızın etrafında dönüp duran bir taşta yaşıyoruz.

Ama karbonun, oksijenin, bokun, ölümün ve başka şeylerin dışında ışıktan da yapıldık ve sonuç olarak evrenin güzelliği kendisini görecek birisine ihtiyaç duyduğundan beri buradayız.

NEHRİN İÇİNDE VE GECENİN ÜSTÜNDE YOLCULUK EDEN GEZGİN KIZIN HİKÂYESİ

Her zaman gidiyordu. Ama dönüyordu. Pek çok kere boğulduğunu düşünerek umudu kestiler. Ama döndü.

Ailesi onu eğitmek istiyordu:

-Nefes al Garúa, diyorlardı ona, öğretmenini dikkate al, o doğrusunu bilir.

Ve ona:

-Nefes almak çok yararlı bir şeydir Garúa, diyorlardı.

Hava ve su arasında o suyu tercih ediyordu, bu hastalığını iyileştirmenin yolu yoktu. Hava kararırken Olimar Nehri'ne gizleniyor, nehrin dibinde kalıyor ve orada geziniyordu. Ay suyun gecesinde yol açıyordu

ve nehrin rengarenk çakıl taşları, tersine çevrilmiş dünyanın yıldızlarıydı: Garúa geçerken görüyordu onları, geçerken balıkları ve su yosunlarının selam veren kollarını görüyordu. Hem o ışıklı karanlıkta kimse onu bulamazdı, kimseye itaat etmesi gerekmiyordu.

Islak olanda Garúa vardı. Kuruda değil. Kuruda uyumak isterdi. Uyumak tek istediği şeydi. Battaniyelerin üzerine uzanıp, bir kılıçbalığına binerek dörtnala gittiğini düşlüyordu, kılıçbalığı köpekbalığına, köpekbalığı balinaya dönüşüyordu, balina bir adaydı, dünyadan kopmuş bir ada. Adanın kıyılarında Garúa gökyüzünün dalgalarında yol alıyordu.

Bir gün gitti. Ama öylece değil. Gerçek, ateşin etrafında açığa çıkar.

Soğuk gecelerde, erkekler pançolanna sarınıp ateşin etrafında yere çökerler. Bira ve *matéler* elden ele dolaşırken, gerçeği söyleyen ya-

lanlar anlatırlar birbirlerine. Soğuğun ve hayat denen budalalığın üstesinden böyle gelirler; gündüzün gecede kaybolsun diye biriktirdiği zaman böyle geçer.

Garúa, bu ateş toplantılarının konusuydu. Bazıları saçına bir kere bile toka takmayan, oyuncak bebek istemeyen bu erkek fatmadan sıkılıyordu, öbürleri bu küçük deniz kızını merak ediyordu ve sulann Amazonu'na hayran olanlar da vardı.

Ateş toplantılarında Garúa'nın ördekleri ayaklarından avladığı söylenirdi. Onlan gölde suyun altından avlıyordu. Suya dalıp, başını göstermeden, Garúa ördeklerin ayaklarını uzun bir iple bağlıyordu. Yeterince ördeği tuzağa düşürdüğünde, derinliklerden ipi sertçe çekiyor ve yüzerek onları kıyıya taşıyordu. Oraya bir kere vardıklarında, tüyleri yolunmaya hazır olurdu.

Ta ki bir gün, denirdi ateş başlarında, yeni bağlanan bir ördek korkup uçmaya başlayıncaya dek... Onun arkasından bütün sürü havalanmış ve ördeklerin arkasından da ipe sıkıca tutunmuş Garúa uçmuştu.

Ateş başlarında annesinin onu gördüğü söylenirdi, gökyüzüne yükselen bu büyük ördek uçurtmasının kuyruğuna yapışmış, kızının yüksekterde kaybolduğunu görmüştü.

Garúa, adını söyleyen kuşla karşılaştı yolda ve kaçan ördeklerin çığlıklarına rağmen adını söylediğini fark etti, ama yükselmeye devam etti. O da yeryüzünün kırmızı eti, yeşil saçları, mavi damarları olduğunu gördü.

Ve Garúa ördeklere tutunmuş, gittikçe uzaklaştı. Her seferinde sesler daha uzaktan geliyor, her şey gittikçe küçülüyordu, ta ki dünya sesleri yok olup dünyanın üzeri bulutlarla örtülünceye dek. Garúa ipi var gücüyle kavradı ve yalnızca uçan ördeklerin kanat seslerinin duyulduğu, bulutların dilsiz bir ağırbaşlılıkla yüzdüğü beyaz bir sessizliğe girdi.

Ördeklerden ok, bu pamuk denizini geçti, işte o zaman gökyüzü açıldı ve Garúa, camgöbeğinden mora kadar bütün renklerin arasından geçerek, geceye karıştı ve gecenin üstünden aya doğru uçtu.

Ay yolunda yolculuk ederken Garúa, yeryüzünün kayıp yolunu arayan, kayan yıldızla karşılaştı.

Ve çöl savaşçısını gördü, baston olarak kullandığı çiftesiyle yukarı çıkarken.

Mısının susuzluğuna cevap verirken çatlayan ışığı gördü.

Tahtındaki Koca Çomar'ı gördü, bir grup kanatlı köpecikle çevrilmiş.

Geceyi bozan gökkuşağını gördü.

Akbaba kanatlarıyla uçan kadını gördü.

Gökyüzü krallığının anahtarlarının düştüğünü gördü.

Bir iple aşağı sallandırılan Başmelek'i gördü.

Motosikletiyle inen Aziz Jorge'yi gördü, mızrağı muhafazasında.

Açık bir şemsiyeye tutunmuş İsa'yı gördü.

Bir kaydıraktan dünyaya doğru inen görünmez ay insanlarını görmedi. Ama ayı gördü. Dünyaya müziği ve deliliği gönderen ayı: Yunus balıklarına biçim değiştirten, nehir diplerinde çocukların gezintilerine rehberlik eden ayı...

ÜTOPYA ÜZERİNE PENCERE

Ufuktadır, diyor Fernando Birri. Ben iki adım yaklaşıyorum, o da iki adım uzaklaşıyor. On adım yürüyorum, ufuk da on adım öteye koşuyor. Ne kadar yürürsem yürüyeyim, ona asla ulaşamayacağım. Ütopya neye yarar? İşte buna yarar: yürümeye.

BELLEK ÜZERİNE PENCERE (IV)

Denizin altında birbirlerini çağırarak şarkı söyleyen balinaların şarkısı yol alıyor.

Havada, geceyi geçirmek için çatı ve kadın arayan yolcunun ıslığı yol alıyor.

Dünya ve yıllar arasında büyükanne yol alıyor.

Büyükanne soru sorarak yolculuk ediyor:

-Ne kadar kaldı?

Evin çatısından gitmeyi ve yeryüzünde yol almayı kabul ediyor. Gemisi çocukluğuna, doğumuna ve daha öncelerine yolculuk ediyor:

-Varmamıza ne kadar kaldı?

Büyükanne Raquel kör, ama yolculuk ederken eski zamanları görüyor: Orada tavukların yumurtası devekuşu yumurtası gibi, domatesler su kabağı kadar büyük ve dört yaprağı olmayan yonca yok.

Sandalyesine çakılı, saçları taranmış, tertemiz, kolalı elbiseleriyle büyükanne, tersine yolculuğunu yapıyor ve hepimizi davet ediyor:

-Korkmayın, diyor, ben korkmuyorum.

Ve o hafif gemi yeryüzünde ve zamanda kayıyor.

-Çok kaldı mı, diye soruyor büyükanne giderken.

BELLEK ÜZERİNE PENCERE (V)

Ölü yıldızların ışığı yolculuk ediyor ve parıltının uçuşu sayesinde onları canlı görüyoruz.

Yoldaşının kim olduğunu unutmayan gitar, el onu çalmadan ses veriyor.

Ses yol alıyor, ağzı arkasında bırakarak devam ediyor yoluna.

"Yakından bakınca kimse normal değildir."

"Guarani dilinde ñe'ẽ aynı zamanda hem 'kelime' hem de 'ruh' anlamına gelir. Guaraní yerlileri, yalan söz söyleyenlerin ya da boş konuşanların ruhlarına ihanet ettiklerine inanırlar."

Yürüyen Kelimeler, Latin Amerikalı damarlarından alabildiğine beslenen Eduardo Galeano ile Brezilyalı tahta baskı ustası Josè Francis Borges'in eşsiz işbirliği sonucu ortaya çıkan bir başyapıt. Köklü bir öykücülük geleneğinin izlerini taşıyan Yürüyen Kelimeler'de Galeano, yalın diline karşın şiirsel bir anlatım ile Guaraní Kızılderililerinin inançlarının, Kabala'nın, Hıristiyanlığın ve Latin Amerikan folklorünün izlerini sürüyor.

Meseller, halk öyküleri, masallar, taşlamalar, tarih, rüyalar ve şiirlerle harmanladığı ve tarzlara meydan okuyan eserleriyle Eduardo Galeano, Yürüyen Kelimeler'de okuyucuya büyülü bir dünyanın kapılarını aralarken, bir yandan da yaşamın farklı alanlarına açtığı pencerelerle, öykü sanatının baş döndürücü varisi konumuna yükseliyor.

Uruguay'da, 1940 yılında doğan Eduardo Galeano, gençliğine fabrika işçisi, biletçi, tabela boyacısı,kurye, daktilo ve banka memuru olarak çalışır. Daha on dört yaşındayken ilk makaleleri ve karikatürleri solcu gazete ve dergilerde yayınlanmaya başlar. 1973 yılında yargılanarak hüküm giyen Galeano, Arjantin'e kaçar. 1976 yılında Arjantin de askeri diktatörlüğe boyun eğince, Galeano bu kez de Barselona'ya gider ve Uruguay'a ancak 1985 yılında, ülkesi sivil yönetime geçtikten sonra geri dönebilir.

Çitlembik Yayınları